

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΕΚΘΕΣΗ 2025

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2025

ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Αμερικής 11 Αθήνα 106 72, Ελλάδα

T: +30 211 1039600

e-mail: hfisc@hfisc.gr, www.hfisc.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Επισκόπηση	8
Μέρος Α΄: Μακροοικονομικές εξελίξεις και προοπτικές	10
1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)	11
1.1 Ανάλυση της εξέλιξης του ΑΕΠ	11
1.2 Προβλέψεις για το ΑΕΠ, ΕΔΣ και ΥΠΕΘΟ	13
1.3 Προβλέψεις ΑΕΠ, Διεθνείς και εγχώριοι φορείς	15
1.4 Συνιστώσες ΑΕΠ για το Α΄ εξάμηνο του 2025 και προβλέψεις 2025-2026	16
2. Απασχόληση-ανεργία, πληθωρισμός, μισθοί και βασικά επιτόκια	17
2.1 Απασχόληση-ανεργία	17
2.2 Πληθωρισμός, μισθοί και επιτόκια νομισματικής πολιτικής	20
3. Ισοζύγιο πληρωμών και εξωτερικό χρέος	23
3.1 Ισοζύγιο πληρωμών	23
3.2 Εξωτερικό χρέος	24
4. Μακροοικονομικές αβεβαιότητες και μεσοπρόθεσμες προκλήσεις	25
4.1 Διεθνές οικονομικό περιβάλλον και εξωτερικές προκλήσεις	25
4.2 Εγχώριες χρόνιες μακροοικονομικές ανισορροπίες	27
4.3 Προϋποθέσεις βιώσιμης ανάπτυξης	28
Μέρος Β΄ : Δημοσιονομικές εξελίξεις και προοπτικές	30
5. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης και πρωτογενές αποτέλεσμα	31
5.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης και πρωτογενές αποτέλεσμα 2025-2029	31
5.2 Σύγκριση με προβλέψεις διεθνών φορέων	33
6. Εκτέλεση Προϋπολογισμού	34
6.1 Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Α΄ οκταμήνου 2025	34
6.2 Εκτέλεση Γενικής Κυβέρνησης Α΄ οκταμήνου 2025	38
7. Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις	41
7.1 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2025	41
7.2 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2026	41
7.3 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2027-2029	42
Πλαίσιο Ι: Μέτρα βελτίωσης φοροεισπρακτικών μηχανισμών	43
8. Χρέος	45
8.1 Η εξέλιξη του χρέους	45
8.2 Η αποπληρωμή των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης	46
8.3 Πιστοληπτική ικανότητα	47
8.4 Σύγκριση Ελλάδας - ευρωζώνης	48
9. Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες	49

9.1 Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες 2025-2028.....	49
9.2 Εθνική ρήτρα διαφυγής	53
Ένθετο: Η ενσωμάτωση των νέων κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ελληνική έννομη τάξη –Τροποποίηση του νόμου για το δημόσιο λογιστικό (ν.4270/2014)	55

ευρετήριο πινακών

Πίνακας Α.1: Ονομαστική παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας	12
Πίνακας Α.2: Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, ετήσια μεταβολή (%)	17
Πίνακας Α.3: Απασχολούμενοι, Άνεργοι, Εργατικό Δυναμικό, Μη ενεργός Πληθυσμός, Πληθυσμός (15-74 ετών) σε χιλ. άτομα και Ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα	20
Πίνακας Α.4: Πραγματική αμοιβή εργαζομένων (% σε σχέση με το προηγούμενο έτος).....	22
Πίνακας Α.5: Ισοζύγιο πληρωμών Ιανουάριος-Αύγουστος 2025	24
Πίνακας Α.6: Ρυθμοί Ανάπτυξης (% μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ).....	26
Πίνακας Β.1.: Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Ιαν.-Αύγ. 2025 (εκατ. ευρώ)	35
Πίνακας Β.2: Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιαν.-Αύγ. 2025 (εκατ. ευρώ)	36
Πίνακας Β.3: Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιαν.-Αύγ. 2025 (εκατ. ευρώ). 37	
Πίνακας Β.4: Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού Ιαν.-Αύγ. 2025 (εκατ. ευρώ)	38
Πίνακας Β.5: Εκτέλεση προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. ευρώ) Ιαν.- Αύγ. 2025.....	39
Πίνακας Β.6: Πληρωμές για τόκους δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ	46
Πίνακας Β.7: Πιστοληπτική Ικανότητα.....	48

ευρετήριο διαγραμμάτων

Διάγραμμα Α.1: Μεγέθυνση του ΑΕΠ στις χώρες της ευρωζώνης, Β΄ τρίμηνο 2025	11
Διάγραμμα Α.2: Τριμηνιαίο ΑΕΠ της Ελλάδας, 2020-2025	12
Διάγραμμα Α.3: Προβλέψεις του ΕΔΣ για τον ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, έτη 2025 & 2026	13
Διάγραμμα Α.4: Προβλέψεις ρυθμού μεταβολής πραγματικού ΑΕΠ 2024-2026, ΥΠΕΘΟ* ...	14
Διάγραμμα Α.5: Προβλέψεις ΥΠΕΘΟ για τον ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, 2025 – 2029	15
Διάγραμμα Α.6: 2025 και 2026, Σύγκριση εκτιμήσεων ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ, ετήσια βάση	16
Διάγραμμα Α.7: Ποσοστό ανεργίας διαχρονικά, Ελλάδα-ευρωζώνη.....	18
Διάγραμμα Α.8: Ποσοστό ανεργίας χωρών της ευρωζώνης, Αύγουστος 2025.....	19
Διάγραμμα Α.9: Μηνιαία εξέλιξη Εν.ΔΤΚ στην Ελλάδα και την ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές)	20
Διάγραμμα Α.10: Εν.ΔΤΚ Αύγουστος 2025 στην Ελλάδα ανά ομάδα αγαθών & υπηρεσιών.....	21
Διάγραμμα Α.11: 2025 & 2026, Προβλέψεις πληθωρισμού (Εν.ΔΤΚ), ΥΠΕΘΟ και Διεθνείς-Εγχώριοι Οργανισμοί	22
Διάγραμμα Α.12: Επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ	23
Διάγραμμα Α.13: Γεωπολιτική αστάθεια	25
Διάγραμμα Α.14: Δείκτης αβεβαιότητας εμπορικής πολιτικής.....	26
Διάγραμμα Α.15: Δείκτης οικονομικής αισιοδοξίας	27
Διάγραμμα Α.16: Εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας προς την ΕΕ-27	27
Διάγραμμα Β.1: Δημοσιονομικά αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης 2024-2029 (% ΑΕΠ)...	31
Διάγραμμα Β.2: Προβλέψεις δημοσιονομικών αποτελεσμάτων 2025 (% ΑΕΠ), ΥΠΕΘΟ.....	32
Διάγραμμα Β.3: Προβλέψεις δημοσιονομικών αποτελεσμάτων 2026 (% ΑΕΠ), ΥΠΕΘΟ.....	32
Διάγραμμα Β.4: Προβλέψεις διεθνών φορέων, ισοζύγιο και πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	34
Διάγραμμα Β.5: Ταμειακά αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης, Α΄ οκταμήνου 2025 (% του ΑΕΠ)	40
Διάγραμμα Β.6: Κίνηση επιβατών εξωτερικού αερολιμένος Αθηνών για τα έτη 2024, 2025	40
Διάγραμμα Β.7: Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, 2023-2025 (% ΑΕΠ).....	45
Διάγραμμα Β.8: Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων Μηχανισμού Στήριξης.....	47
Διάγραμμα Β.9: Σύγκριση εξέλιξης χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, ευρωζώνη, Ιταλία, Πορτογαλία, Γερμανία, Γαλλία, 2010-2026 (% ΑΕΠ).....	49
Διάγραμμα Β.10: Ετήσια αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης.....	51
Διάγραμμα Β.11: Σωρευτική αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης	51
Διάγραμμα Β.12: Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, 2025-2029	52

Διάγραμμα Β.13: Πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, 2025-2029	52
Διάγραμμα Β.14: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ), 2025-2029	53
Διάγραμμα Β.15: Αμυντικές δαπάνες ΕΕ- Ελλάδα.....	54

ακρωνύμια

ΑΑΔΕ:	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
ΑΕΠ:	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΞΕ:	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
ΓΛΚ:	Γενικό Λογιστήριο Κράτους
ΔΕΘ:	Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης
ΔΝΤ:	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΕΔΣ:	Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο
ΕΕ:	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΠ:	Ετήσια Έκθεση Προόδου
ΕΚΤ:	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛΣΤΑΤ:	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Εν.ΔΤΚ:	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΣΥ:	Εθνικό Σύστημα Υγείας
ΚΠ:	Κρατικός Προϋπολογισμός
ΠΚΠ:	Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού
ΜΔΣ:	Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό–Διαρθρωτικό Σχέδιο
ΜΕΠ:	Μέτρα Ενεργητικής Πολιτικής
ΟΔΔΗΧ:	Οργανισμός Διαχείρισης Δημόσιου Χρέους
ΟΟΣΑ:	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΤΑ:	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΔΕ:	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
ΠΔΠ:	Πολυετές Δημοσιονομικό Πρόγραμμα
ΤΑΑ:	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΤτΕ:	Τράπεζα της Ελλάδος
ΥΠΕΘΟ:	Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών
ΦΠΑ:	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
ΕFSF:	European Financial Stability Facility, Μηχανισμός Στήριξης
ΕSA:	European System of Accounts
ΕSI:	Economic Sentiment Index
ΕSM:	European Stability Mechanism
GLF:	Greek Loan Facility

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η ελληνική οικονομία το 2025 συνεχίζει να παρουσιάζει θετικές επιδόσεις, παρά το περιβάλλον διεθνούς αβεβαιότητας και τις γεωπολιτικές πιέσεις. Κατά το Α΄ εξάμηνο, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 2% σε ετήσια βάση, με κύριους μοχλούς την ιδιωτική κατανάλωση και τις επενδύσεις. Για το σύνολο του έτους, η ανάπτυξη αναμένεται να επιταχυνθεί, κυμαινόμενη μεταξύ 2,1% και 2,2%. Σημαντική συμβολή σε αυτό έχει η αύξηση του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου κατά 2,1% το Α΄ εξάμηνο του 2025, η οποία στηρίζεται από τη συνεχιζόμενη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ). Από το ΤΑΑ έχουν αντληθεί 24,5 δισ. ευρώ έως τον Νοέμβριο του 2025, ενώ αναμένονται επιπλέον 11,4 δισ. ευρώ έως το τέλος του 2026.

Ο πληθωρισμός, σύμφωνα με τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (Εν.ΔΤΚ), έχει υποχωρήσει σημαντικά την περίοδο 2022–2025. Εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί στο 3,0% το 2025 και θα μειωθεί περαιτέρω στο 2,2% το 2026, αν και οι πιέσεις παραμένουν έντονες στον τομέα των υπηρεσιών, ιδιαίτερα στον τουρισμό. Θετική εξέλιξη αποτελεί και η αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ) κατά 5,2 δισ. ευρώ στο οκτάμηνο του 2025, οι οποίες έφτασαν συνολικά τα 8,1 δισ. ευρώ, επιβεβαιώνοντας την ενισχυμένη εμπιστοσύνη των ξένων επενδυτών.

Η αγορά εργασίας συνεχίζει να βελτιώνεται, με την ανεργία να διαμορφώνεται στο 8,1% τον Αύγουστο του 2025, και να αναμένεται ότι θα υποχωρήσει στο 7,6% μέχρι το τέλος του έτους. Ωστόσο, παραμένει υψηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ, αντανακλώντας δομικές αδυναμίες. Παράλληλα, ο καθαρός μέσος μηνιαίος μισθός, προσαρμοσμένος στο κόστος ζωής, αν και έχει αυξηθεί, παραμένει σημαντικά χαμηλότερος σε σχέση με άλλες χώρες της ΕΕ. Η περαιτέρω ενίσχυση των πραγματικών μισθών, σε συνδυασμό με βελτίωση της παραγωγικότητας, θα ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για την οικονομία συνολικά.

Πέρα από την υψηλή ανεργία, και άλλα μακροοικονομικά μεγέθη αναδεικνύουν τις διαρθρωτικές προκλήσεις της ελληνικής οικονομίας: το έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, η χαμηλή παραγωγικότητα και τα περιορισμένα ποσοστά αποταμίευσης. Η εξάρτηση από εισαγόμενα προϊόντα και ενέργεια, σε συνδυασμό με τις χαμηλής προστιθέμενης αξίας εξαγωγές, ασκούν σημαντική πίεση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Παράλληλα, η υστέρηση της παραγωγικότητας έναντι της Ευρώπης καθιστά αναγκαίες μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του δυνητικού προϊόντος. Το δε παραγωγικό μοντέλο, που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ιδιωτική κατανάλωση, έχει οδηγήσει σε χαμηλά επίπεδα αποταμίευσης, ανεπαρκή για τη χρηματοδότηση επενδύσεων, ιδιαίτερα καθώς μειώνεται σταδιακά η συμβολή του ΤΑΑ. Αυτές οι χρόνιες αδυναμίες περιορίζουν την ανθεκτικότητα και τη δυναμική της οικονομίας, ιδίως σε περιόδους έντονης αβεβαιότητας.

Σύμφωνα με τον ΚΠ 2026, τα πρωτογενή πλεονάσματα αναμένεται να διατηρηθούν σε υψηλά επίπεδα: 3,7% του ΑΕΠ για το 2025, 2,8% για το 2026 και 2,7% έως το 2029. Το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει ουσιαστικά ισοσκελισμένο, μεταξύ -0,2% και +0,1% του ΑΕΠ - επιδόσεις ιδιαίτερα σημαντικές, δεδομένων των δημοσιονομικών πιέσεων που αντιμετωπίζουν πολλές ευρωπαϊκές οικονομίες.

Η δημοσιονομική πορεία της Γενικής Κυβέρνησης ευθυγραμμίζεται με το νέο ευρωπαϊκό δημοσιονομικό πλαίσιο, καθώς το έλλειμμα παραμένει σταθερά κάτω από το όριο του 3% του ΑΕΠ και επιτυγχάνει σημαντικά καλύτερες επιδόσεις από τα όρια του ΜΔΣ 2025–2028. Η διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων σε συνδυασμό με ισχυρή οικονομική μεγέθυνση ενισχύουν τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, το οποίο αναμένεται να μειωθεί κατά 8,3 και 7,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2025 και το 2026 αντίστοιχα, και να αποκλιμακωθεί κάτω από το 120% του ΑΕΠ έως το 2029.

Η στρατηγική επιλογή του 2025 για επιτάχυνση της αποπληρωμής τμήματος του χρέους με λήξεις την περίοδο 2033–2041, καθώς και μέρους των οφειλών προς τις χώρες της ευρωζώνης από το πρώτο μνημόνιο που φέρουν υψηλό επιτόκιο, αναμένεται να έχει άμεσο θετικό αντίκτυπο τόσο στην μείωση του λόγου χρέους/ΑΕΠ όσο και στην βελτίωση της αξιοπιστίας της ελληνικής οικονομίας. Η ενίσχυση της αξιοπιστίας αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση των αναπτυξιακών προοπτικών και έτσι η στρατηγική αυτή αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω τη δυναμική της οικονομίας.

Παρά τα θετικά αυτά στοιχεία, η μακροοικονομική και δημοσιονομική προοπτική εξακολουθεί να επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες αβεβαιότητας, όπως η γεωπολιτική αστάθεια και η ασάφεια των παγκόσμιων δασμολογικών πολιτικών, οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά την ΕΕ.

Σε αυτό το πλαίσιο, η εδραίωση ενός συνεκτικού και ορθολογικού μακροοικονομικού πλαισίου, σε πλήρη εναρμόνιση με τους ευρωπαϊκούς κανόνες, αποτελεί θεμελιακό παράγοντα για βιώσιμη ανάπτυξη. Η αδιαπραγμάτευτη δημοσιονομική υπευθυνότητα, η αποτελεσματική αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων και η αποφασιστική υλοποίηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων δεν αποτελούν μόνο τεχνοκρατικές επιλογές· συνιστούν τον βασικό δρόμο προς μια πιο ανθεκτική οικονομία, ικανή να προσφέρει σταθερότητα, ανάπτυξη και πραγματική κοινωνική ευημερία σε βάθος χρόνου.

Μέρος Α΄: Μακροοικονομικές εξελίξεις και προοπτικές

- Το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 2% το Α΄ εξάμηνο του 2025 σε ετήσια βάση, με κινητήριους μοχλούς την κατανάλωση και τις επενδύσεις, παρά την αυξημένη διεθνή αβεβαιότητα. Για το υπόλοιπο του 2025, η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να μεγεθύνεται με επιταχυνόμενο ρυθμό (μεταξύ 2,1% και 2,2%).
- Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου, που είναι ο παραδοσιακός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης, σημείωσε ετήσια αύξηση κατά 2,1% το Α΄ εξάμηνο του 2025 σε σχέση με το Α΄ εξάμηνο του 2024. Εδώ, είναι σημαντική η συνεχιζόμενη συμβολή του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ). Η ελληνική οικονομία μέχρι τον Νοέμβριο του 2025 έχει αντλήσει από το ΤΑΑ 24,5 δισ. ευρώ, ενώ υπολείπονται μέχρι το τέλος του 2026 να αντληθούν άλλα 11,4 δισ. ευρώ, περίπου.
- Το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 8,1% τον Αύγουστο του 2025, και προβλέπεται να διαμορφωθεί στο 7,6% για το σύνολο του 2025, με σημαντική ετήσια μείωση κατά 0,9% να επιτυγχάνεται σε σχέση με το 2024 (8,5%). Η ανεργία, όμως, παραμένει υψηλή σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ, γεγονός που αποδίδεται σε δομικούς παράγοντες, όπως η αναντιστοιχία δεξιοτήτων, η χαμηλή κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και η περιορισμένη απορροφητικότητα σε κλάδους υψηλής παραγωγικότητας. Ταυτόχρονα, παρατηρούνται ελλείψεις προσωπικού σε ορισμένους βασικούς τομείς, πράγμα που υπογραμμίζει την ανάγκη για καλύτερη αντιστοίχιση της προσφοράς με τη ζήτηση στην αγορά εργασίας.
- Ο πληθωρισμός σύμφωνα με τον Εν.ΔΤΚ υποχώρησε σημαντικά την περίοδο 2022-2025, φτάνοντας το 1,8% το 2025. Παρόλα αυτά, επιμένει σε συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, ιδίως σε εκείνες που επηρεάζονται από το κόστος ενέργειας, τις διεθνείς τιμές τροφίμων και τα αυξημένα κόστη εργασίας.
- Υπάρχει βελτίωση στις άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ). Οι ΑΞΕ αυξήθηκαν κατά 5,2 δισ. ευρώ το Α΄ οκτάμηνο 2025, φτάνοντας τα 8,1 δισ. ευρώ, που δείχνει διεθνή εμπιστοσύνη στην δυναμική της ελληνικής οικονομίας.
- Ωστόσο, παρά τη βελτίωση στα παραπάνω μακροοικονομικά μεγέθη, ορισμένοι τομείς εξακολουθούν να παρουσιάζουν σημαντικές ανισορροπίες. Πέραν της υψηλής ανεργίας, η ελληνική οικονομία συνεχίζει να εμφανίζει μεγάλα ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, χαμηλή παραγωγικότητα και ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά αποταμίευσης. Πίσω από αυτές τις ανισορροπίες βρίσκονται χρόνιες δομικές αδυναμίες, οι οποίες περιορίζουν τη δυναμική της οικονομίας και την ανθεκτικότητά της.

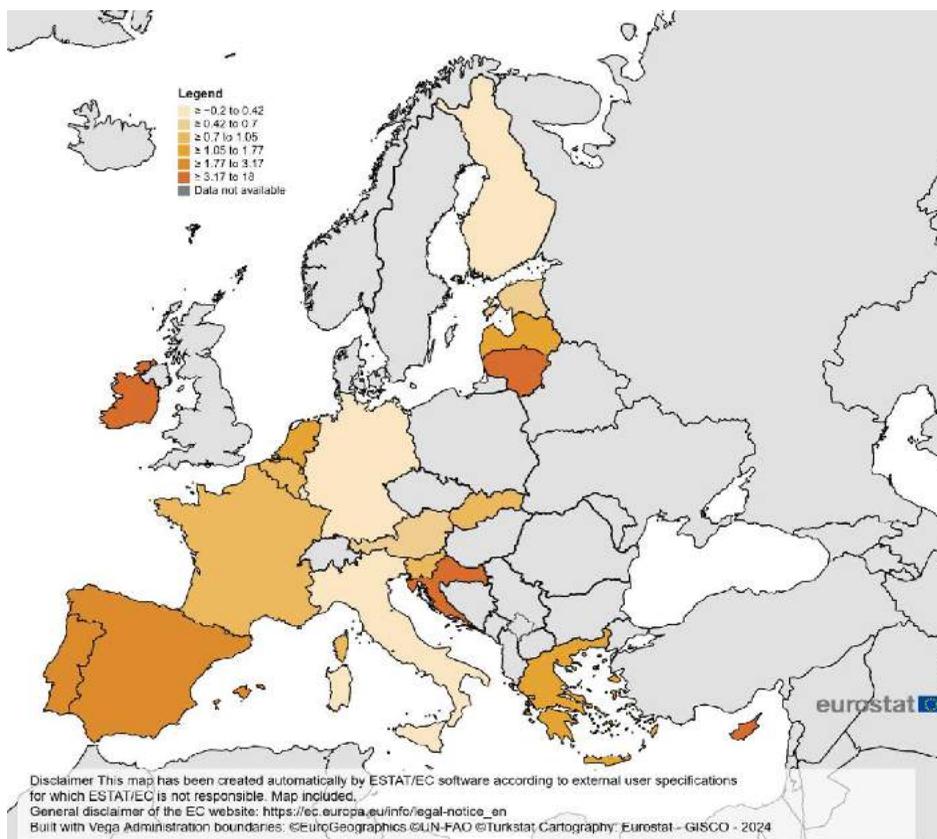
1. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

1.1 Ανάλυση της εξέλιξης του ΑΕΠ

Τα τελευταία χρόνια, η ελληνική οικονομία έχει επιδείξει αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα και σταδιακή επιστροφή σε σταθερούς ρυθμούς ανάπτυξης, παρά τις συνεχιζόμενες εξωτερικές προκλήσεις. Μετά την απότομη ύφεση λόγω της πανδημίας το 2020 (πτώση ΑΕΠ κατά -9,2%), η οικονομία ανέκαμψε, κυρίως λόγω της ανάκαμψης του τουρισμού, της εθνικής δημοσιονομικής ενίσχυσης και των κονδυλίων του ευρωπαϊκού ΤΑΑ. Το 2024 ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ διατήρησε τη δυναμική του σε επίπεδα κοντά στο 2%. Η ίδια δυναμική συνεχίστηκε και στο Α΄ εξάμηνο του 2025, με την ελληνική οικονομία να καταγράφει ανάπτυξη 2%.

Σε επίπεδο ευρωζώνης, η ελληνική οικονομία κατέγραψε μία από τις υψηλότερες επιδόσεις ως προς την αύξηση του ΑΕΠ, παραμένοντας πάνω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης (1,6%) καθ΄ όλο το πρώτο μισό του έτους. Παρά τη σημαντική ενίσχυση της αβεβαιότητας κυρίως στο εξωτερικό περιβάλλον, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το πραγματικό ΑΕΠ του Β΄ τριμήνου κατέγραψε αύξηση 1,7% σε τριμηνιαία βάση έναντι 1,5% του μέσου όρου της ευρωζώνης (βλ. Διάγραμμα Α.1). Η διάρκεια και η ανθεκτικότητα της αναπτυξιακής πορείας της χώρας ενισχύουν την εμπιστοσύνη των αγορών και δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για τη συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και της προσέλκυσης επενδύσεων.

Διάγραμμα Α.1: Μεγέθυνση του ΑΕΠ στις χώρες της ευρωζώνης, Β΄ τρίμηνο 2025

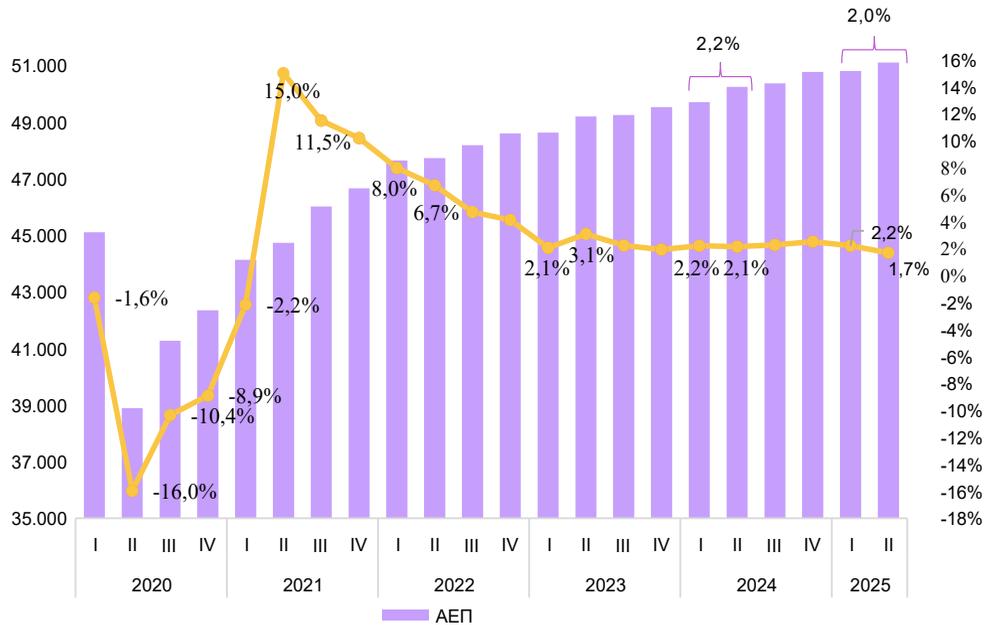

Πηγή: Eurostat και επεξεργασία ΕΔΣ

Η οικονομία έχει καταφέρει να ανακτήσει τα επίπεδα δραστηριότητας που είχε πριν από την πανδημία, με το ΑΕΠ να υπερβαίνει το ύψος του Α΄ τριμήνου του 2020 ήδη από το Γ΄ τρίμηνο του 2021 και να συνεχίζει ανοδικά έως και το Β΄ τρίμηνο του 2025 (βλ. Διάγραμμα Α.2). Ωστό-

σο, παρά τη σημαντική πρόοδο και τη σταθερή αναπτυξιακή πορεία των τελευταίων ετών, η οικονομική δραστηριότητα εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά των επιπέδων πριν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και την ελληνική κρίση χρέους, καθώς η πλήρης επαναφορά του ΑΕΠ στα προ κρίσης επίπεδα δεν έχει ακόμη επιτευχθεί.

Διάγραμμα Α.2: Τριμηνιαίο ΑΕΠ της Ελλάδας, 2020-2025

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ και επεξεργασία ΕΔΣ. Σταθερές τιμές 2020, εκατ. ευρώ και ετήσια % μεταβολή

Το παραπάνω πρόβλημα επιβεβαιώνεται και από στοιχεία για την παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας στον Πίνακα Α.1, η οποία είναι στο 55% της ευρωζώνης. Η βιωσιμότητα της οικονομικής μεγέθυνσης συνδέεται άρρηκτα με την πορεία της παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής. Τα στοιχεία της παραγωγικότητας εργασίας και η υστέρηση έναντι των ευρωπαϊκών καθιστούν επιτακτική την ανάγκη για δομικές μεταρρυθμίσεις που θα αυξήσουν το δυνητικό προϊόν της οικονομίας. Είναι αναγκαία η ενίσχυση της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, με ειδική στόχευση στην ανάπτυξη προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων, ώστε να γεφυρωθεί το διαπιστωμένο μεγάλο κενό στον τομέα της ψηφιοποίησης. Επίσης, είναι απαραίτητη η χρηματοδότηση της έρευνας και τεχνολογίας (R&D) και των υποδομών (τόσο φυσικών όσο και ψηφιακών), με στόχο την αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας των παραγωγικών εισροών (Total Factor Productivity). Τέλος, είναι απαραίτητη η εμβάθυνση των μεταρρυθμίσεων για την άρση των εμποδίων στον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών και τη βελτίωση της αποδοτικότητας του δημοσίου τομέα. Η οικονομική ανάπτυξη, που βασίζεται στην αύξηση της παραγωγικότητας, αποτελεί την αναγκαία δημοσιονομική προϋπόθεση για τη βιώσιμη αποκλιμάκωση του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθώς και για τη διαρκή αύξηση του μέσου βιοτικού επιπέδου μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της αύξησης των μισθών.

Πίνακας Α.1: Ονομαστική παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας

	ΕΕ	Ευρωζώνη	Ελλάδα
2021	100	108,7	54,7
2022	100	107,8	57
2023	100	107,6	56,2

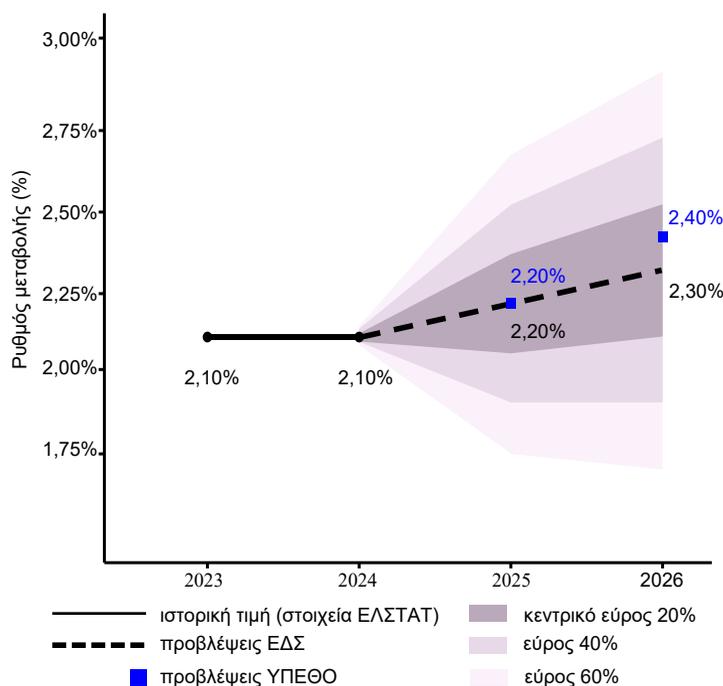
Πηγή: Eurostat

Η διεθνής εμπειρία μας λέει ότι, για χώρες όπως η Ελλάδα, μια τέτοια ανάπτυξη στηρίζεται βασικά στην ποσότητα και ποιότητα του ανθρωπίνου κεφαλαίου (δηλαδή, στην εκπαίδευση), στην αξιοποίηση και καλή χρήση των παραγωγικών συντελεστών (δηλαδή, στην ποιότητα των θεσμών), και στην ενσωμάτωση της διεθνούς τεχνολογικής προόδου (δηλαδή, στο πόσο ανοικτή είναι η οικονομία μας). Αυτοί είναι και οι στρατηγικοί τομείς που χρειάζεται να βελτιωθούν.

1.2 Προβλέψεις για το ΑΕΠ, ΕΔΣ και ΥΠΕΘΟ

Οι προβλέψεις του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου (ΕΔΣ) για τον ρυθμό μεγέθυνσης του πραγματικού ΑΕΠ το 2025, το οποίο εκτιμάται ότι θα αυξηθεί κατά 2,2%, ευθυγραμμίζονται με εκείνες του Υπουργείου Οικονομικών, που αποτελούν τη βάση για τον Κρατικό Προϋπολογισμό 2026 (ΚΠ 2026) και τον Πολυετή Δημοσιονομικό Σχεδιασμό 2026–2029 (ΠΔΠ 2026–2029, βλ. Διάγραμμα Α.3). Το ΕΔΣ προβλέπει ότι η ανάπτυξη στηρίζεται κυρίως στην ισχυρή επενδυτική δραστηριότητα από προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ και στην σταθερή δυναμική της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία ενισχύεται από τις θετικές εξελίξεις στην απασχόληση και την αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πρόβλεψη του ΕΔΣ για το 2025 έχει αναθεωρηθεί προς τα κάτω, σε σχέση με την εξαμηνιαία Έκθεση (2,35%, Ιούλιος 2025), όπως και η αντίστοιχη πρόβλεψη του Υπουργείου Οικονομικών, αντανακλώντας την αυξημένη επιφυλακτικότητα βασικά λόγω εξωτερικών αβεβαιοτήτων. Η αναθεώρηση οφείλεται κυρίως στις ανησυχίες σχετικά με τις ενδεχόμενες επιπτώσεις από αλλαγές στην διεθνή εμπορική πολιτική, στην επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας στην ευρωζώνη, η οποία ενδέχεται να επηρεάσει τις ελληνικές εξαγωγές και ευρύτερα την ελληνική οικονομία, καθώς και στα ασθενέστερα από τα αναμενόμενα στοιχεία του Β΄ τριμήνου 2025 για την εξέλιξη του ΑΕΠ (1,7% σε σχέση με το Β΄ τρίμηνο του 2024). Ωστόσο, η Ελλάδα αναμένεται να διατηρήσει ρυθμό μεγέθυνσης σημαντικά υψηλότερο από τον μέσο όρο της ευρωζώνης σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Για το 2025 η αναμενόμενη μεγέθυνση της οικονομίας της ευρωζώνης εκτιμάται σε 1,3%, με το Α΄ εξάμηνο του έτους να καταγράφει χαμηλότερο ρυθμό (0,4% σε ετήσια βάση).

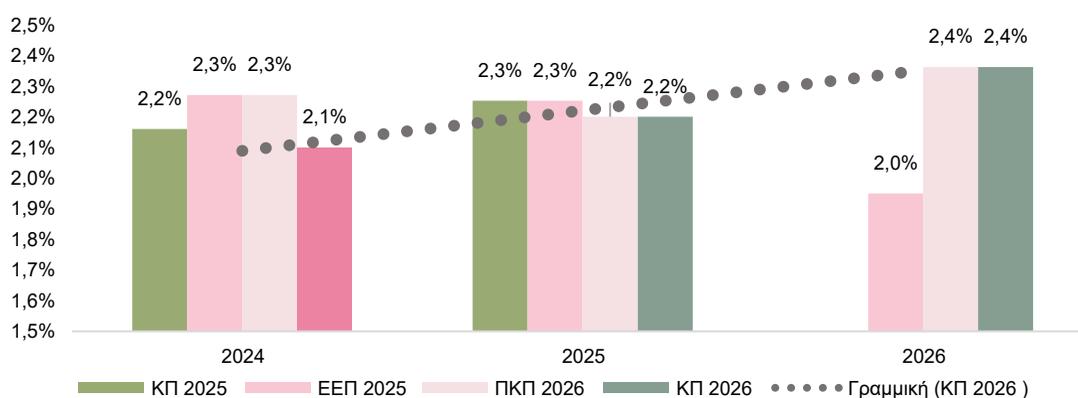
Διάγραμμα Α.3: Προβλέψεις του ΕΔΣ για τον ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, έτη 2025 & 2026

Πηγή: Οικονομετρικά υποδείγματα πρόβλεψης του ΕΔΣ

Για το 2026, το ΕΔΣ προβλέπει ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ 2,3%, εντός ενός πλαισίου συνεχιζόμενης γεωπολιτικής αβεβαιότητας, αλλά και των πολιτικών προβλημάτων μεγάλων οικονομιών της ευρωζώνης, με την πρόβλεψη του ΚΠ 2026 να διαμορφώνεται στο 2,4%, εντός του εύρους εκτιμήσεων του ΕΔΣ (βλ. Διάγραμμα Α.3). Το ΚΠ 2026 έχει αναθεωρήσει προς τα πάνω την πρόβλεψη για τον ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ το 2026, σε 2,4% από 2,0% στην ΕΕΠ 2025 (Απρίλιος 2025, βλ. Διάγραμμα Α.4). Η παραπάνω αναθεώρηση είναι κυρίως αποτέλεσμα της σχεδιαζόμενης αναπτυξιακού χαρακτήρα φορολογικής μεταρρύθμισης, που αποσκοπεί στην ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας, καθώς και της συνεχιζόμενης ανθεκτικότητας των επενδύσεων με τη σταθερή χρηματοδοτική στήριξη των πόρων του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Όλοι οι παραπάνω παράγοντες εκτιμάται ότι θα ενισχύσουν επιμέρους τομείς της οικονομίας και θα βελτιώσουν τη συνολική οικονομική προοπτική της χώρας. Ωστόσο, το ΕΔΣ αποδίδει μεγαλύτερο βάρος στους παράγοντες αβεβαιότητας, γεγονός που αντανακλάται στις πιο συγκρατημένες προβλέψεις του για την ανάπτυξη.

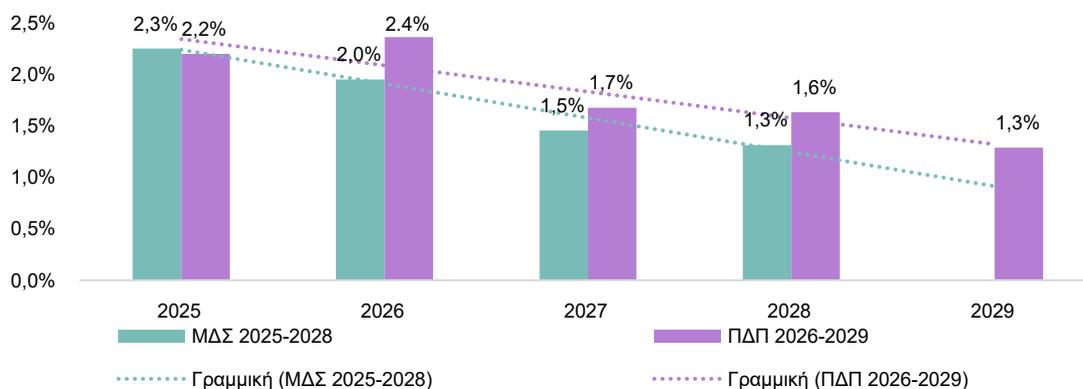
Διάγραμμα Α.4: Προβλέψεις ρυθμού μεταβολής πραγματικού ΑΕΠ 2024-2026, ΥΠΕΘΟ*

Πηγές: Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΕΘΟ): 1. Κρατικός Προϋπολογισμός 2025 (ΚΠ, Νοέμβριος 2024), 2. Ετήσια Έκθεση Προόδου 2025 (ΕΕΠ, Απρίλιος 2025), 3. Προσχέδιο Κρατικού Προϋπολογισμού 2026 (ΠΚΠ, Οκτώβριος 2025), 4. Κρατικός Προϋπολογισμός 2026 (ΚΠ, Νοέμβριος 2025). Επεξεργασία δεδομένων από ΕΔΣ. *Φούζια: παρατήρηση ΕΛΣΤΑΤ (Οκτώβριος 2025)

Για την περίοδο 2027–2029 οι μακροοικονομικές προβλέψεις του ΠΔΠ 2026-2029 διαμορφώνονται σε πιο συντηρητικό εύρος, αντανακλώντας τη σταδιακή επιβράδυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης (βλ. Διάγραμμα Α.5). Παρά τη σταδιακή μείωση του ρυθμού μεγέθυνσης, η ελληνική οικονομία παραμένει σε ανθεκτική αναπτυξιακή πορεία καθώς από το 2023, το πραγματικό ΑΕΠ αυξάνεται κατά περίπου 2,1% ετησίως, ταχύτερα από την ευρωζώνη, με τη διαδικασία σύγκλισης να συνεχίζεται. Η ανάπτυξη αναμένεται να διατηρηθεί κοντά στο 2% έως το 2027, με την εγχώρια ζήτηση να παραμένει ο βασικός κινητήριος μοχλός της οικονομικής δραστηριότητας, υποστηριζόμενη από την ολοκλήρωση των επενδύσεων του ΤΑΑ, και τη συνεχιζόμενη άνοδο της απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, ο μέσος αναμενόμενος ρυθμός ανάπτυξης ολόκληρης της περιόδου 2026-2029 είναι 1,8%, με κύριους μοχλούς ανάπτυξης τις επενδύσεις που χρηματοδοτούνται από το ΤΑΑ και την ιδιωτική κατανάλωση. Ωστόσο, αναμένεται να παρουσιάσουν μειωμένη συνεισφορά στην οικονομική δραστηριότητα, καθώς η επίδρασή τους εξασθενεί προς τα τελευταία έτη της περιόδου αυτής και ιδιαίτερα μετά τη λήξη του ΤΑΑ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Debt Sustainability Monitor, Μάιος 2025) προβλέπει για την περίοδο 2025-2029 κατά μέσο όρο 1,3% ρυθμό μεγέθυνσης σύμφωνα στο σενάριο βάσης, ενώ λιγότερο συντηρητικά το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ, World Economic Outlook, Απρίλιος 2025) προβλέπει 1,7% για την ίδια περίοδο. Συνεπώς, είναι καθοριστικές οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να καταστεί ανθεκτική η αναπτυξιακή πορεία πέρα από το 2027, μετά τη λήξη του ΤΑΑ.

Διάγραμμα Α.5: Προβλέψεις ΥΠΕΘΟ για τον ρυθμό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, 2025 – 2029

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΜΔΣ 2025-2028, ΠΑΠ 2026-2029, επεξεργασία ΕΔΣ

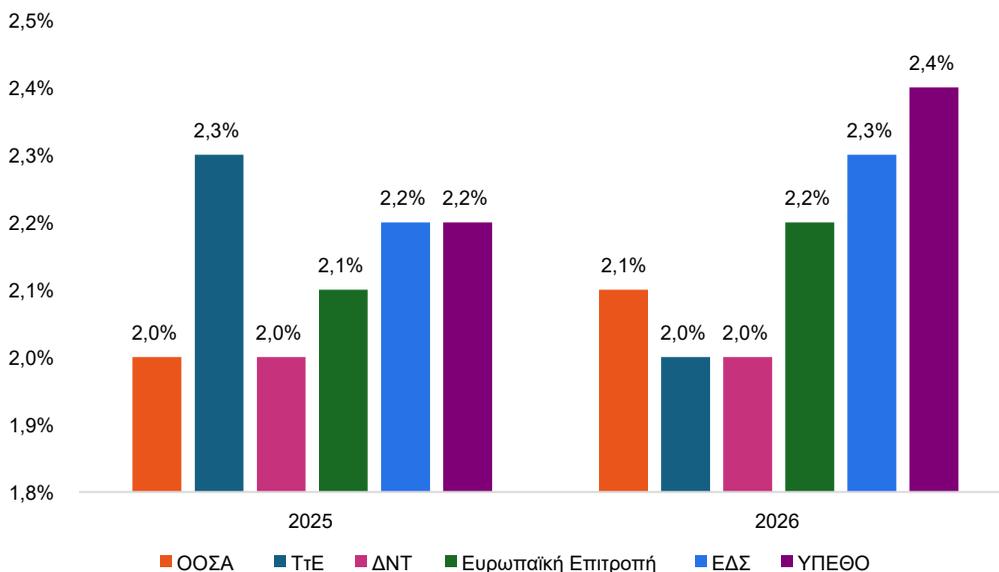
1.3 Προβλέψεις ΑΕΠ, Διεθνείς και εγχώριοι φορείς

Στις πιο πρόσφατες δημοσιεύσεις για το 2025, οι περισσότεροι θεσμοί αναθεωρούν τον ρυθμό μεγέθυνσης του ελληνικού ΑΕΠ κοντά στο 2,2%, αποτυπώνοντας θετική προοπτική για την ελληνική οικονομία, παρά τους υφιστάμενους κινδύνους (βλ. Διάγραμμα Α.6). Ειδικότερα, η ΕΛΣΤΑΤ κατέγραψε ετήσιο ρυθμό μεγέθυνσης 2,0% για το Α΄ εξάμηνο του 2025, ενώ η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ, Ιούνιος 2025) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Φθινοπωρινές Προβλέψεις, Νοέμβριος 2025) εμφανίζονται ελαφρώς πιο αισιόδοξες για το σύνολο του έτους, με εκτιμώμενο ρυθμό στο 2,1%, επιβεβαιώνοντας τη θετική δυναμική της οικονομίας. Αντιθέτως, το ΔΝΤ (Οκτώβριος 2025) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ, Ιούνιος 2025) προβλέπουν μεγέθυνση της τάξης του 2,0%. Συνεπώς, υπογραμμίζονται οι ευρύτερες δημοσιονομικές προκλήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς και η αυξημένη γεωπολιτική ή εμπορική αβεβαιότητα, αλλά και το υψηλότερο κόστος χρηματοδότησης. Συνολικά, οι εν λόγω εκτιμήσεις επιβεβαιώνουν τη σταθερή δυναμική της ελληνικής οικονομίας, στην οποία βασίζονται και οι προβλέψεις του Υπουργείου Οικονομικών, οι οποίες ευθυγραμμίζονται με αυτές των διεθνών οργανισμών.

Για το 2026, οι προβλεπόμενοι ρυθμοί μεγέθυνσης αντανακλούν όχι μόνο τον τρόπο με τον οποίο κάθε οργανισμός σταθμίζει τις αβεβαιότητες, όπως ευρύτερες δημοσιονομικές προκλήσεις στην Ευρώπη και εντεινόμενοι γεωπολιτικοί κίνδυνοι, αλλά και το ότι η ενσωμάτωση πιο πρόσφατων δεδομένων ενδέχεται να οδηγήσει σε περαιτέρω αναθεώρηση των εκτιμήσεων. Πιο συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Νοέμβριος 2025) προβλέπει ρυθμό μεγέθυνσης 2,2%, ο ΟΟΣΑ (Ιούνιος 2025) εκτιμά 2,1%, ενώ η ΤτΕ (Ιούνιος 2025) προβλέπει 2,0%. Το ΔΝΤ (WEO Database, Οκτώβριος 2025) παραμένει συγκρατημένο, προβλέποντας ρυθμό μεγέθυνσης, επίσης, 2,0%.

Συνολικά, η σύγκλιση των προβλέψεων υποδηλώνει ότι η οικονομική μεγέθυνση της Ελλάδας παραμένει ισχυρή, αν και ελαφρώς συγκρατημένη για το 2025, σε σύγκριση με προηγούμενες, πιο αισιόδοξες εκτιμήσεις. Η αναπτυξιακή δυναμική αναμένεται να συνεχιστεί το Β΄ εξάμηνο του 2025 και το 2026, με ισχυρή επενδυτική δραστηριότητα, αυξημένο εταιρικό δανεισμό και νέα επεκτατικά δημοσιονομικά μέτρα που ενισχύουν τα εισοδήματα. Για το 2026, ιδίως, διαφαίνεται θετική αναπτυξιακή προοπτική, η οποία όμως διαμορφώνεται σε ένα περιβάλλον αυξημένων γεωπολιτικών εντάσεων, μεταβλητότητας στις διεθνείς αγορές και ευρύτερων δημοσιονομικών προκλήσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Διάγραμμα Α.6: 2025 και 2026, Σύγκριση εκτιμήσεων ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ, ετήσια βάση

Πηγές: 1. ΟΟΣΑ, Economic Outlook 2025, Issue 1 (Ιούνιος 2025), 2. Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2024-2025 (Ιούνιος 2025), 3. ΔΝΤ, World Economic Outlook (Οκτώβριος 2025), 4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις (Νοέμβριος 2025), 5. ΕΔΣ (Νοέμβριος 2025), 6. ΥΠΕΘΟ, Κρατικός Προϋπολογισμός 2026 (Νοέμβριος 2025)

1.4 Συνιστώσες ΑΕΠ για το Α΄ εξάμηνο του 2025 και προβλέψεις 2025-2026

Στους κύριους παράγοντες που συνέβαλαν θετικά στην βελτίωση του ΑΕΠ κατά το Α΄ εξάμηνο του 2025 περιλαμβάνονται η ιδιωτική κατανάλωση και ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου, με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να παρουσιάζουν μη αμελητέα αύξηση. Η ιδιωτική κατανάλωση αποτελεί βασικό πυλώνα της οικονομικής δραστηριότητας, με σημαντική αύξηση (+1,5%), και το μερίδιό της στο ΑΕΠ να παραμένει υψηλό σε σύγκριση με πολλές χώρες της ΕΕ (βλ. Πίνακα Α.2). Σημαντική ήταν και η άνοδος του ακαθάριστου σχηματισμού παγίου κεφαλαίου (+2,1%). Θετικά κινήθηκε, επίσης, η δημόσια κατανάλωση (+0,2%).

Σύμφωνα με το μακροοικονομικό σενάριο, στο οποίο βασίζεται ο ΚΠ 2026, οι βασικοί μοχλοί ανάπτυξης, για τα έτη 2025 και 2026, είναι η αύξηση των επενδύσεων σε συνδυασμό με τη διατήρηση της θετικής δυναμικής της ιδιωτικής κατανάλωσης. Υποστηρίζονται από τις φορολογικές ελαφρύνσεις που επιφέρει η πρόσφατη φορολογική μεταρρύθμιση, παράλληλα, με την καθοριστική συμβολή των πόρων του ΤΑΑ, καθώς και τις ευνοϊκές συνθήκες στην αγορά εργασίας. Πιο αναλυτικά, η ιδιωτική κατανάλωση, με την ετήσια μεταβολή της τάξης του 1,5% κατά το Α΄ εξάμηνο του 2025, αναμένεται να διατηρήσει τη δυναμική της πορεία, με εκτιμώμενους ρυθμούς αύξησης 1,9% για το 2025 και 1,7% για το 2026. Δεδομένου ότι η ιδιωτική κατανάλωση αποτελεί τον παράγοντα με τη μεγαλύτερη θετική συμβολή στην συνολική οικονομική μεγέθυνση, η εξέλιξη αυτή ενδέχεται να αιτιολογεί και τις πρόσφατες αναθεωρήσεις στους συνολικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Επιπλέον, η δημόσια κατανάλωση κατά το Α΄ εξάμηνο του 2025 κυμάνθηκε σε επίπεδα αντίστοιχα με εκείνα του 2024, ήτοι τονώθηκε κατά 0,2%, και προβλέπεται αύξηση κατά 1,4% για το 2025 και 0,7% για το 2026 σε ετήσια βάση, κυρίως ως αποτέλεσμα των δημοσιονομικών πρωτοβουλιών που έχουν ήδη αναγγελθεί.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου κατέγραψε αύξηση κατά 2,1% το Α΄ εξάμηνο του 2025, ενώ προβλέπεται αύξηση κατά 5,7% για το σύνολο του έτους, και 10,2% για το 2026. Οι επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο (όπως μηχανολογικός εξοπλισμός και υποδομές) έχουν ιδιαίτερη σημασία, καθώς ενισχύουν τη μακροπρόθεσμη παραγωγική δυναμική της χώρας. Μέχρι τον Νοέμβριο του 2025, το συνολικό ύψος των επιχορηγήσεων και δανείων που έχουν εκταμι-

ευθεί προς την ελληνική οικονομία στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ανέρχεται σε 21,34 δισ. ευρώ από τα συνολικά 35,95 δισ. ευρώ (15,96% του ΑΕΠ).¹ Αξίζει να σημειωθεί ότι η διατήρηση υψηλού ρυθμού απορρόφησης των πόρων του Μηχανισμού είναι κρίσιμη, ενώ παράλληλα απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών των χρηματοδοτούμενων επενδύσεων, προκειμένου να εκτιμηθεί η αποδοτικότητά τους και ο πολλαπλασιαστικός τους αντίκτυπος στην οικονομία. Σε κάθε περίπτωση, το επίπεδο των επενδύσεων διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην επίτευξη του νέου μακροοικονομικού σεναρίου, με ιδιαίτερη έμφαση στα έργα που χρηματοδοτούνται από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Το έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών προβλέπεται να μειωθεί το 2025, αλλά να διευρυνθεί εκ νέου το 2026, αντανακλώντας τις αναμενόμενες πιέσεις από αυξημένες εισαγωγές, κυρίως λόγω της εντονότερης επενδυτικής δραστηριότητας. Παρά τη μικρή βελτίωση που παρατηρήθηκε κατά το Α΄ εξάμηνο του 2025, το έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών παραμένει διαρθρωτικό ζήτημα για την ελληνική οικονομία.

Πίνακας Α.2: Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, ετήσια μεταβολή (%)

	Κρατικός Προϋπολογισμός 2026		ΕΛΣΤΑΤ
	2025	2026	Α΄ Εξάμηνο 2025
Έτη			
ΑΕΠ	2,2%	2,4%	2,0%
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,9%	1,7%	1,5%
Δημόσια Κατανάλωση	1,4%	0,7%	0,2%
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	5,7%	10,2%	2,1%
Εξαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	2,2%	4,5%	2,2%
Εισαγωγές Αγαθών και Υπηρεσιών	0,9%	4,6%	-0,6%

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΕΛΣΤΑΤ, υπολογισμοί ΕΔΣ

*Αλυσωτοί δείκτες όγκου έτους αναφοράς 2020, εποχικά διορθωμένα στοιχεία.

2. Απασχόληση-ανεργία, πληθωρισμός, μισθοί και βασικά επιτόκια

2.1 Απασχόληση-ανεργία

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, κατά το χρονικό διάστημα Ιανουαρίου-Αυγούστου του 2025, ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 61,1 χιλιάδες άτομα ή 1,4% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2024. Η θετική δυναμική της απασχόλησης επιβεβαιώνεται και σε σωρευτική βάση, με τη συνολική αύξηση από το 2022 να ανέρχεται σε 191,7 χιλ. άτομα (+4,7%), αντανακλώντας τη συνεχή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, ο αριθμός των ανέργων καταγράφει υποχώρηση, καθώς σε ετήσια βάση μειώθηκε κατά 69 χιλ. άτομα (-14,1%), ενισχύοντας την εικόνα της σταθερής αποκλιμάκωσης του ποσοστού ανεργίας.

Η σταδιακή αποκλιμάκωση της ανεργίας είναι εμφανής, με αφηρηρία το ιστορικά υψηλό 27,8% το 2013, παρά τις ενδιάμεσες πιέσεις που ασκήθηκαν από την πανδημική κρίση, τις γεωπολιτικές εξελίξεις και τη σχετική ενεργειακή κρίση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το ποσοστό ανεργίας συνέχισε να υποχωρεί, φθάνοντας στο 8,1% τον Αύγουστο του 2025, έναντι 9,7% τον Αύγουστο του 2024.² Η εξέλιξη αυτή αντανακλά περαιτέρω σύγκλιση προς τον μέσο όρο της ευρωζώνης, ο οποίος διαμορφώνεται στο 6,1% τον Αύγουστο του 2025 (βλ. Διάγραμμα

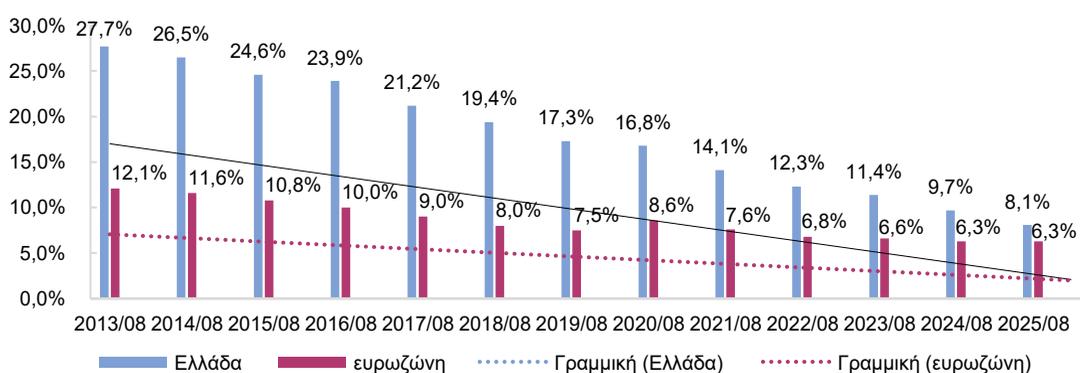
1. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Recovery and Resilience Scoreboard](#)

2. Η σταδιακή αποκλιμάκωση του ποσοστού ανεργίας στην Ελλάδα ξεκίνησε από τον Ιούλιο του 2013, όπου παρατηρήθηκε το υψηλότερο ποσοστό (28%)

A.7). Παράλληλα, η πτωτική αυτή πορεία αντανακλάται και στο διαρθρωτικό ποσοστό ανεργίας (Non-accelerating Wage Rate of Unemployment, NAWRU), το οποίο σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπεται για το 2025 στο 9,1% για την Ελλάδα (από 9,3% το 2024) και περίπου στο 6,1% για την ευρωζώνη.³ Η σύγκλιση τόσο του συνολικού ποσοστού ανεργίας όσο και του διαρθρωτικού υποδηλώνει ότι η αποκλιμάκωση της ανεργίας δεν οφείλεται αποκλειστικά σε κυκλικούς παράγοντες, αλλά συνοδεύεται από διαρθρωτικές μεταβολές που ενισχύουν τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα της αγοράς εργασίας.

Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι, η ελληνική αγορά εργασίας λειτουργεί κάτω από το διαρθρωτικό επίπεδο ανεργίας, υποδηλώνοντας μια κατάσταση περιορισμένου διαθέσιμου εργατικού δυναμικού για κάλυψη των κενών θέσεων. Αυτή η «σφιχτή» αγορά εργασίας ασκεί ανοδικές πιέσεις στους μισθούς, καθώς οι εργοδότες θα πρέπει να αυξήσουν τις αποδοχές για να διασφαλίσουν την προσέλκυση και διατήρηση εργαζομένων.

Διάγραμμα A.7: Ποσοστό ανεργίας διαχρονικά, Ελλάδα-ευρωζώνη

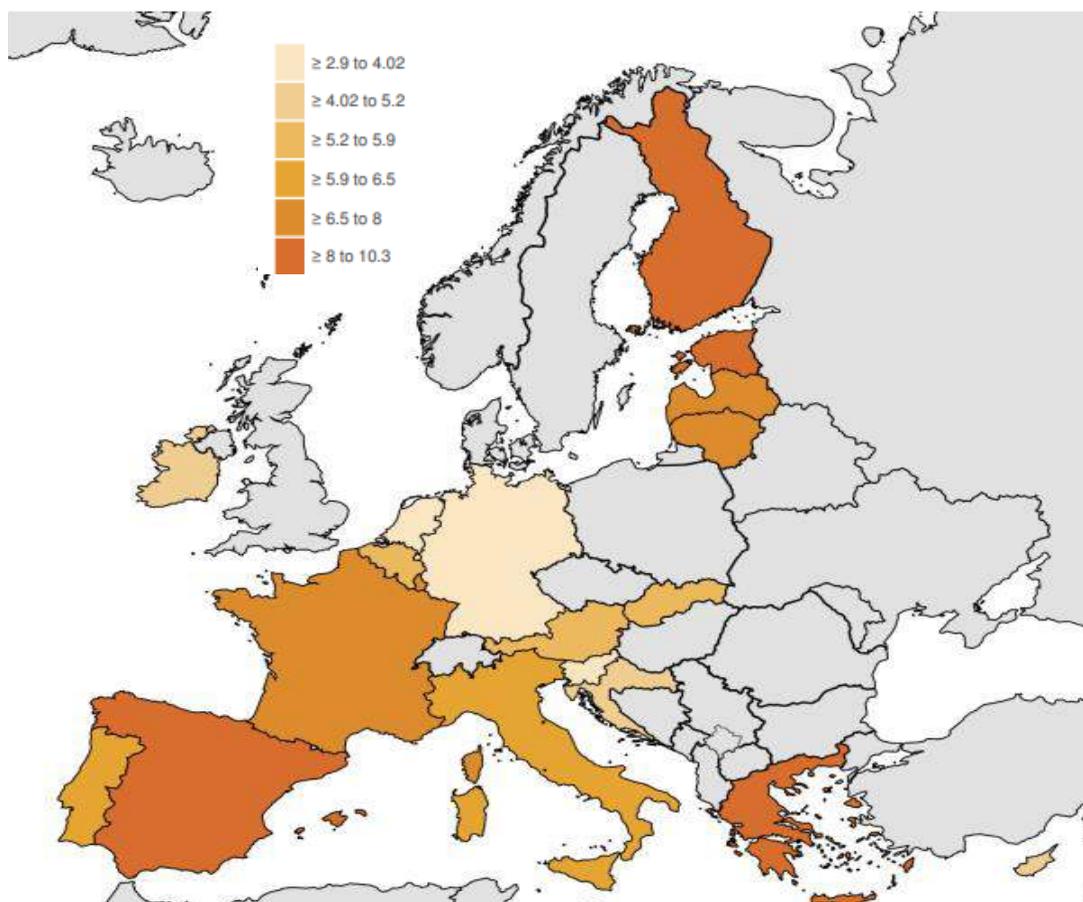
Πηγή: Eurostat, επεξεργασία ΕΔΣ

Όμως, παρά τη μείωση του ποσοστού ανεργίας, τον Αύγουστο του 2025, η Ελλάδα εξακολουθεί να καταγράφει σχετικά υψηλό ποσοστό ανεργίας (8,1%) σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ευρωζώνης και συγκεκριμένα βρίσκεται στην 4η υψηλότερη θέση, μετά από την Ισπανία (10,3%), τη Φινλανδία (10,1%) και την Εσθονία (8,2%), ενώ χαμηλότερα ποσοστά εμφανίζουν χώρες που επίσης αντιμετώπισαν βαθιές οικονομικές κρίσεις την προηγούμενη δεκαετία, όπως η Πορτογαλία (6,1%), η Ιταλία (6%), η Κύπρος (5,1%) και η Ιρλανδία (4,7%) (βλ. Διάγραμμα A.8). Στο ίδιο πλαίσιο, η Γερμανία διατηρεί σταθερά χαμηλό ποσοστό ανεργίας (3,7%) παρουσιάζοντας ωστόσο ήπιες ανοδικές τάσεις, επιβεβαιώνοντας τη συνολικότερη επιβράδυνση της οικονομίας της, ενώ χώρες όπως η Γαλλία (7,5%) και οι Βαλτικές Δημοκρατίες (6,5%–8,2%) παρουσιάζουν μέτρια επίπεδα ανεργίας, επιβεβαιώνοντας τις γενικότερες υφιστάμενες μακροοικονομικές πιέσεις.

Η επιμονή της ανεργίας σε υψηλά επίπεδα στην Ελλάδα αποδίδεται κυρίως σε διαρθρωτικές αδυναμίες της εγχώριας αγοράς εργασίας, όπως οι χαμηλοί δείκτες κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, η αναντιστοιχία δεξιοτήτων και αναγκών (τουρισμός, κατασκευές, γεωργία), καθώς και η περιορισμένη απορροφητικότητα σε κλάδους υψηλής παραγωγικότητας. Η μειούμενη αλλά ωστόσο υπαρκτή απόκλιση της Ελλάδας από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, αναβάθμιση δεξιοτήτων και ενίσχυση της ενεργής πολιτικής απασχόλησης, ώστε να επιτευχθεί ουσιαστική και βιώσιμη σύγκλιση με τους ευρωπαϊκούς δείκτες.

3. Η δομική ανεργία έχει αναλυθεί στην διεθνή βιβλιογραφία, ιδιαίτερα μέσω της καμπύλης Beveridge, η οποία αποτυπώνει την απόκλιση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας. Όταν η οικονομία παρουσιάζει ταυτόχρονα υψηλή ανεργία και υψηλό αριθμό κενών θέσεων, αυτό συνιστά 'mismatch', δηλαδή αναντιστοιχία δεξιοτήτων. Ως εκ τούτου, η πολιτική απασχόλησης πρέπει να στραφεί στη γεφύρωση του χάσματος προσόντων και αναγκών της αγοράς, π.χ. μέσω επανακατάρτισης, ενίσχυσης επαγγελματικής εκπαίδευσης, και ενίσχυση της κινητικότητας

Διάγραμμα Α.8: Ποσοστό ανεργίας χωρών της ευρωζώνης, Αύγουστος 2025

Πηγή: Eurostat

Σύμφωνα με τις επίσημες εκτιμήσεις του ΥΠΕΘΟ, όπως προκύπτουν από τον ΠΔΠ 2026, η καθοδική τάση της ανεργίας αναμένεται να συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια. Συγκεκριμένα, για το 2025 προβλέπεται ανεργία 7,6% με σημαντική ετήσια μείωση κατά 0,9% να επιτυγχάνεται σε σχέση με το 2024 (8,5%), εξέλιξη που συνεχίζει τόσο την τάση όσο και το μέγεθος της αποκλιμάκωσης της ανεργίας των τελευταίων ετών. Καθώς η συνολική πορεία της οικονομίας εξακολουθεί να είναι θετική, η τάση αποκλιμάκωσης αναμένεται να συνεχιστεί, ενώ ο ρυθμός της μεταβολής σε ετήσια βάση θα μειωθεί. Από το 2026 και έπειτα ο ρυθμός μείωσης της ανεργίας θα προσεγγίσει περίπου το 0,5% σε ετήσια βάση με ορίζοντα το 2029 να εκτιμάται 6,8%, ποσοστό που προσεγγίζει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και καταδεικνύει τη σημαντική πρόοδο που έχει επιτευχθεί και τη θετική επίδραση των πολιτικών ενίσχυσης της απασχόλησης. Το ζήτημα της ανεργίας πρέπει να προσεγγιστεί πολυμερώς λαμβάνοντας υπόψιν τις δημογραφικές πιέσεις και τη γήρανση του πληθυσμού, σε συνάρτηση με το δυναμικό μεταναστευτικό ισοζύγιο και την προώθηση πολιτικών για τη στήριξη των γεννήσεων και της οικογένειας και σε συνδυασμό με τη διασφάλιση της ανοδικής τάσης του πραγματικού μισθού και την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος των εργαζομένων.

Τέλος, ο συνολικός πληθυσμός ηλικίας 15-74 ετών συνεχίζει την πτωτική του πορεία, φθάνοντας τα 7.754,4 χιλ. άτομα τον Αύγουστο του 2025, εξέλιξη που αντικατοπτρίζει τις επίμονες δημογραφικές προκλήσεις της χώρας (βλ. Πίνακα Α.3). Οι τάσεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά τη δυνητική προσφορά εργασίας και αναμένεται να ασκήσουν επιπλέον πιέσεις σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, τόσο στην παραγωγικότητα όσο και στην βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και ασφάλισης.

Πίνακας Α.3: Απασχολούμενοι, Άνεργοι, Εργατικό Δυναμικό, Μη ενεργός Πληθυσμός, Πληθυσμός (15-74 ετών) σε χιλ. άτομα και Ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

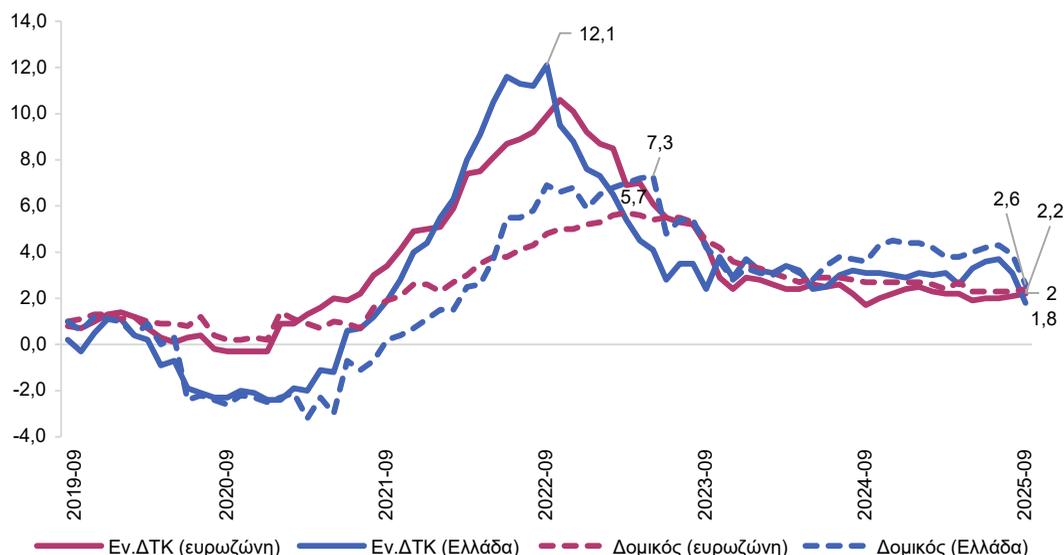
	Ιαν. –Αυγ. 2022	Ιαν. –Αυγ. 2023	Ιαν.- Αυγ. 2024	Ιαν. –Αυγ. 2025
Απασχολούμενοι	4.125,3	4.184,6	4.255,8	4.316,9
Άνεργοι	600,7	532,5	491,4	422,4
Εργατικό Δυναμικό	4.726,0	4.717,1	4.747,2	4.739,4
Μη Ενεργός	3.109,4	3.088,8	3.034,5	3.015,1
Πληθυσμός (15-74)	7.835,4	7.805,9	7.781,8	7.754,4
Ποσοστό Ανεργίας	12,7	11,3	10,4	8,9

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, επεξεργασία ΕΔΣ

2.2 Πληθωρισμός, μισθοί και επιτόκια νομισματικής πολιτικής

Ο πληθωρισμός σύμφωνα με τον Εν.ΔΤΚ στην Ελλάδα υποχώρησε σημαντικά την περίοδο 2022-2025, φτάνοντας στο 1,8% τον Σεπτέμβριο του 2025 (βλ. Διάγραμμα Α.9). Παραμένει όμως υψηλός με τον μέσο όρο το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2025 στο 2,9%. Αντίστοιχη πορεία καταγράφηκε και στην ευρωζώνη, όπου ο Εν.ΔΤΚ μειώθηκε από το υψηλό 10,6% τον Οκτώβριο του 2022 σε 2,2% τον Σεπτέμβριο του 2025, παραμένοντας ωστόσο άνω του στόχου του 2% που έχει θέσει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Παρόμοια πορεία ακολούθησε και ο δομικός πληθωρισμός, ο οποίος στην Ελλάδα υποχώρησε από το υψηλό του 7,3% (Μάιος 2023) στο 2,6% τον Σεπτέμβριο του 2025.⁴ Στην ευρωζώνη, ο δομικός πληθωρισμός μειώθηκε από το αντίστοιχο υψηλό του 5,7% τον Μάρτιο του 2023, σε 2,4% τον Σεπτέμβριο του 2025.

Διάγραμμα Α.9: Μηνιαία εξέλιξη Εν.ΔΤΚ στην Ελλάδα και την ευρωζώνη (ετήσιες % μεταβολές)

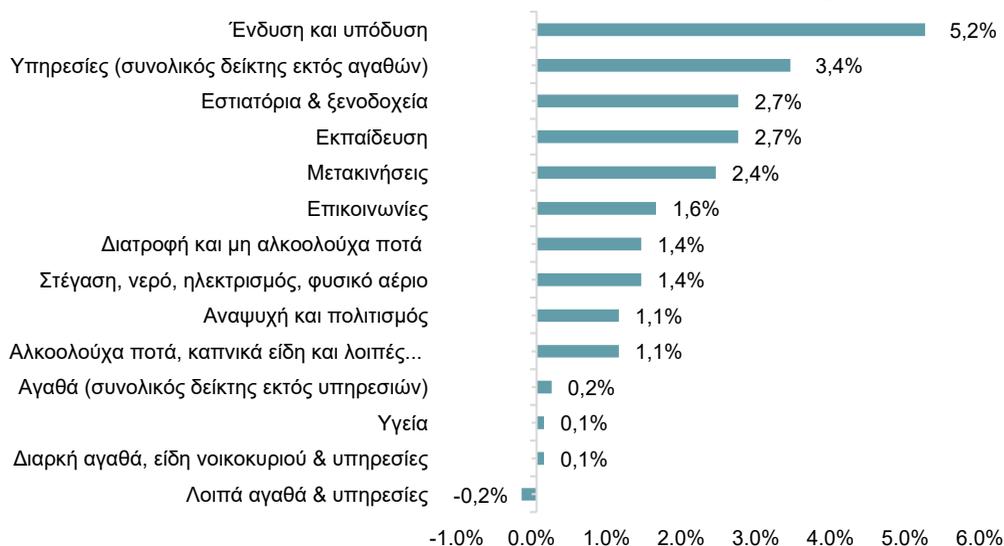
Πηγή: Eurostat

Η ανάλυση της διάρθρωσης του Εν.ΔΤΚ δείχνει ότι, παρά τη συνολική αποκλιμάκωση του πληθωρισμού σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, εξακολουθούν να εντοπίζονται επιμέρους πληθωριστικές πιέσεις σε συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών (βλ. Διάγραμμα Α.10). Η υψηλότερη ετήσια αύξηση καταγράφεται στην κατηγορία «Ένδυση και υπόδηση» (+5,2%), ενώ

4. Ως δομικός πληθωρισμός (structural inflation) ή πυρήνας του πληθωρισμού (core inflation) θεωρείται ο Εν.ΔΤΚ εάν εξαιρέσουμε από αυτόν τους επιμέρους δείκτες της ενέργειας, των τροφίμων, των αλκοολούχων ποτών και του καπνού (σχετικός δείκτης Eurostat: HICP—all items excluding energy, food, alcohol and tobacco)

η «Εκπαίδευση» (+2,7%) και ο κλάδος «Εστιατόρια και ξενοδοχεία» (+2,7%) παρουσιάζουν επίσης αξιοσημείωτες αυξήσεις. Σε επίπεδο κατηγοριών, οι «Υπηρεσίες» καταγράφουν άνοδο 3,4%, έναντι μόλις 0,2% στα «Αγαθά», γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η επιβράδυνση του συνολικού πληθωρισμού οφείλεται κυρίως στην μείωση των τιμών ενέργειας και των διαρκών αγαθών. Αντίθετα, ο δομικός πληθωρισμός παραμένει ενισχυμένος λόγω της ανθεκτικότητας των τιμών στις υπηρεσίες. Σημαντική μεταβολή των τελευταίων μηνών αφορά την κατηγορία «Στέγαση, νερό, ηλεκτρισμός και φυσικό αέριο», όπου ο ετήσιος ρυθμός αύξησης διαμορφώθηκε στο +1,4%, επιβεβαιώνοντας τη συνεχιζόμενη αποκλιμάκωση, η οποία αντανακλά κυρίως τη μείωση του ενεργειακού κόστους και των χρεώσεων κοινής ωφέλειας.

Διάγραμμα Α.10: Εν.ΔΤΚ Αύγουστος 2025 στην Ελλάδα ανά ομάδα αγαθών & υπηρεσιών

Πηγή: Eurostat

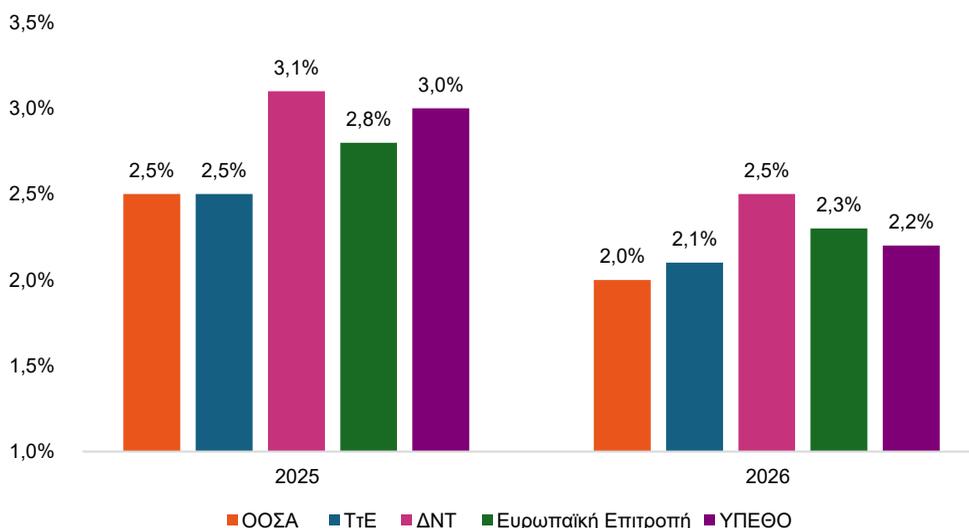
Περαιτέρω αποκλιμάκωση του πληθωρισμού αναμένεται για το τρέχον και το επόμενο έτος. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον ΚΠ 2026, ο πληθωρισμός βάσει του Εν.ΔΤΚ εκτιμάται ότι θα παραμείνει στο 3,0% το 2025 και θα μειωθεί στο 2,2% το 2026, με τις πιέσεις να παραμένουν ισχυρές κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών και ιδιαίτερα στον τουρισμό (βλ. Διάγραμμα Α.11).

Για το 2025, οι εκτιμήσεις των διεθνών φορέων φαίνεται να διατηρούν πιο αισιόδοξες προβλέψεις εκτιμώντας τον πληθωρισμό χαμηλότερα από το Υπουργείο Οικονομικών ανάμεσα στο 2,5% και στο 2,8% με το ΔΝΤ να διαφοροποιείται στο 3,1%. Όσον αφορά την εκτίμηση της εξέλιξης των πληθωριστικών εξελίξεων για το 2026, οι επίσημοι φορείς φαίνεται να επιβεβαιώνουν την τάση αποκλιμάκωσης η οποία παρατηρείται. Ο διαχρονικός στόχος της ΕΚΤ για τη διαμόρφωση πληθωρισμού στο 2% φαίνεται να προσεγγίζεται. Συγκεκριμένα, για το 2026 η πρόβλεψη του ΚΠ 2026 για πληθωρισμό στο επίπεδο του 2,2% φαίνεται να συμπίπτει με την αντίστοιχη των διεθνών φορέων που κυμαίνονται μεταξύ 2,0% και 2,3%, με το ΔΝΤ να προβλέπει και πάλι υψηλότερα στο 2,5%.

Σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ευρωζώνης, και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Νοέμβριος 2025), ο εναρμονισμένος πληθωρισμός στην Ελλάδα αναμένεται να διαμορφωθεί στο 2,8% το 2025 και στο 2,3% το 2026, υπερβαίνοντας τον αντίστοιχο μέσο όρο της ευρωζώνης, ο οποίος προβλέπεται στο 2,1% και 1,9%. Η επίμονη αυτή απόκλιση καταδεικνύει ότι οι υποκείμενες πληθωριστικές πιέσεις στην ελληνική οικονομία παραμένουν πιο έντονες, αντανακλώντας την αργή αποκλιμάκωση του δομικού πληθωρισμού και τη μεγαλύτερη ανθεκτικότητα των τιμών στις υπηρεσίες. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει την ύπαρξη δομικών παραγόντων, όπως η έλλειψη ανταγωνισμού ειδικά σε διάφορες αγορές προϊόντων

και υπηρεσιών.

Διάγραμμα Α.11: 2025 & 2026, Προβλέψεις πληθωρισμού (Εν.ΔΤΚ), ΥΠΕΘΟ και Διεθνείς-Εγχώριοι Οργανισμοί

Πηγές: 1. ΟΟΣΑ, Economic Outlook 2025, Issue 1 (Ιούνιος 2025), 2. Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής 2024-2025 (Ιούνιος 2025), 3. ΔΝΤ, World Economic Outlook (Οκτώβριος 2025), 4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις (Νοέμβριος 2025), 5. ΥΠΕΘΟ, Κρατικός Προϋπολογισμός 2026 (Νοέμβριος 2025)

Οι υψηλοί ρυθμοί πληθωρισμού το 2022 και 2023 επηρέασαν αρνητικά τους πραγματικούς μισθούς, αν και αυτό φαίνεται να αντιστράφηκε το 2024. Ωστόσο, ο δομικός πληθωρισμός το 2025 στο 3,5% εκτιμάται ότι θα επιδράσει αρνητικά στον πραγματικό μισθό. Ο Πίνακας Α.4 παρουσιάζει στοιχεία της ΕΕ για την πραγματική αμοιβή των εργαζομένων σαν ποσοστιαία μεταβολή από το προηγούμενο έτος. Παρά την πρόσφατη αύξηση, ο καθαρός μέσος μηνιαίος μισθός προσαρμοσμένος με το κόστος ζωής εξακολουθεί να είναι καθαρά χαμηλότερος στην Ελλάδα από ότι στις περισσότερες χώρες της ΕΕ. Μια περαιτέρω αύξηση των μισθών θα είναι ευεργετική σε μικροοικονομικό επίπεδο, αλλά και χρήσιμη σε μακροοικονομικό επίπεδο μέσω της τόνωσης της συνολικής ζήτησης, στο βαθμό που συνοδεύεται από ανάπτυξη και βελτίωση της παραγωγικότητας, που όπως είδαμε παραπάνω, είναι ιδιαίτερα χαμηλή στην Ελλάδα.

Πίνακας Α.4: Πραγματική αμοιβή εργαζομένων (% σε σχέση με το προηγούμενο έτος)

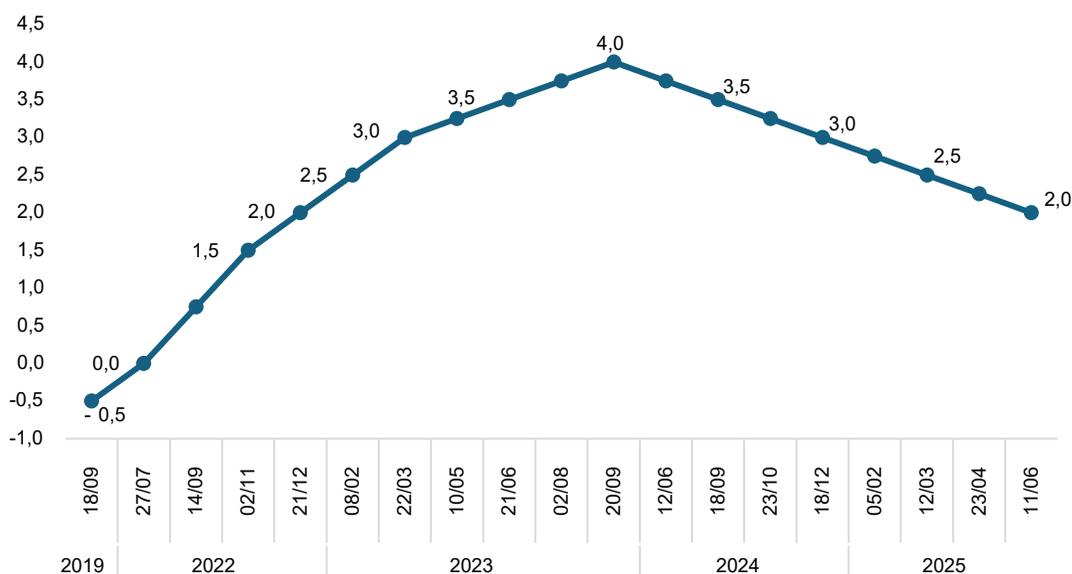
	Ελλάδα	Ευρωζώνη
2023	-0,1	-0,9
2024	3,6	2,1
2025	-0,1	1,5
2026	1,1	1,0
2027	1,3	0,8

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις (Νοέμβριος 2025)

Τέλος, σε επίπεδο ευρωζώνης, βάσει των μακροοικονομικών προβλέψεων της ΕΚΤ (Σεπτέμβριος 2025), ο πληθωρισμός αναμένεται να περιοριστεί σε 2,1% το 2025, σε 1,7% το 2026 και 1,9% για το 2027, ανοίγοντας τον δρόμο για χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής και μειώσεις επιτοκίων από την ΕΚΤ.⁵ Η ΕΚΤ, από τον Σεπτέμβριο του 2023 χάρη στην αποκλιμάκωση του πληθωρισμού, έχει προχωρήσει σε χαλάρωση της νομισματικής πολιτικής μειώνοντας τα βασικά επιτόκια. Έκτοτε συνεχίστηκαν οι μειώσεις των επιτοκίων με βραδύ όμως ρυθμό (βλ. Διάγραμμα Α.12).

5. ECB staff macroeconomic projections for the euro area, September 2025

Διάγραμμα Α.12: Επιτόκιο διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων της ΕΚΤ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

3. Ισοζύγιο πληρωμών και εξωτερικό χρέος

3.1 Ισοζύγιο πληρωμών

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (που περιλαμβάνει το εμπορικό ισοζύγιο, τις καθαρές πληρωμές για χρέος στο εξωτερικό, μεταβιβαστικές πληρωμές, κλπ.) παρέμεινε ελλειμματικό κατά το Α΄ οκτάμηνο του 2025, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, διαμορφούμενο στα -6,6 δισ. ευρώ, καταγράφοντας ωστόσο βελτίωση κατά 2,1 δισ. ευρώ σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2024 (βλ. Πίνακας Α.5). Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται τόσο στην βελτίωση του ισοζυγίου αγαθών όσο και του ισοζυγίου υπηρεσιών, με την πιο σημαντική συμβολή να προέρχεται από τη διεύρυνση του πλεονάσματος στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο (+1,3 δισ. ευρώ), γεγονός που αντανακλά τη συνέχιση της ανοδικής πορείας του τουρισμού. Το ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων παρουσίασε ηπιότερη επιδείνωση κατά 738 εκατ. ευρώ, φτάνοντας στα -3,2 δισ. ευρώ, κυρίως λόγω αύξησης των καθαρών πληρωμών για τόκους και μερίσματα προς το εξωτερικό. Αντίθετα, το ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων παρουσίασε ήπια βελτίωση κατά 32 εκατ. ευρώ, φθάνοντας στα 2,4 δισ. ευρώ, εξέλιξη που αποδίδεται κυρίως στην αύξηση των καθαρών εισπράξεων της Γενικής Κυβέρνησης, αν και οι λοιποί τομείς της οικονομίας παρουσίασαν μείωση. Για τον ίδιο λόγο, παρουσίασε πλεόνασμα και το ισοζύγιο κεφαλαίων, ύψους 609,8 εκατ. ευρώ, έναντι ελλείμματος την αντίστοιχη περίοδο του 2024.

Όσον αφορά στα στοιχεία του ισοζυγίου χρηματοοικονομικών συναλλαγών, οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) ενισχύθηκαν εντόνως το Α΄ οκτάμηνο του 2025 κατά 5,2 δισ. ευρώ σε σχέση με το Α΄ οκτάμηνο του 2024, φθάνοντας τα 8,1 δισ. ευρώ, γεγονός που αντανακλά ενίσχυση του επενδυτικού ενδιαφέροντος και ιδιαίτερα των επενδύσεων σε ακίνητα και λοιπούς παραγωγικούς τομείς, σηματοδοτώντας θετικότερες προοπτικές για τις εξωτερικές χρηματοδοτικές ροές και την ενίσχυση του παραγωγικού ιστού.

Πίνακας Α.5: Ισοζύγιο πληρωμών Ιανουάριος-Αύγουστος 2025

	2022	2023	2024	2025	Δ 2025-2024
A. Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (I.A+II.A+III.A+IV.A)	-10.036	-7.163	-8.744	-6.616	2.128
I.A Ισοζύγιο αγαθών	-24.429	-20.990	-22.850	-22.041	809
α. Εξαγωγές αγαθών	35.140	33.648	32.831	31.063	-1.768
β. Εισαγωγές αγαθών	59.569	54.637	55.681	53.103	-2.578
II.A Ισοζύγιο υπηρεσιών	14.212	15.490	15.751	16.299	548
α. Ταξιδιωτικό ισοζύγιο	11.459	13.096	13.042	14.341	1.299
β. Ισοζύγιο μεταφορών	2.906	2.081	2.142	1.560	-581
γ. Ισοζύγιο λοιπών υπηρεσιών	-152	313	567	398	-170
III.A Ισοζύγιο πρωτογενών εισοδημάτων	-37	-2.855	-4.019	-3.281	738
IV.A Ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων	218	1.191	2.375	2.407	32
B. Ισοζύγιο κεφαλαίων	2.221	1.953	-553	610	1.163
Γ. Ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών (I.Γ+II.Γ+III.Γ+IV.Γ)	-6.219	-3.241	-7.289	-4.813	2.476
I.Γ Άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ)	4.678	3.324	2.896	8.143	5.246
II.Γ Επενδύσεις χαρτοφυλακίου	9.214	672	-3.147	-6.452	-3.305
III.Γ Λοιπές επενδύσεις	-9.373	5.498	-2.496	5.815	8.311
IV.Γ Μεταβολή συναλλαγματικών διαθέσιμων	-2.365	4.826	-247	1.625	1.872
Δ. Τακτοποιητέα στοιχεία (A+B-Γ+Δ=0)	1.596	1.969	2.008	1.193	-815

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος. Τρέχουσες τιμές, εκατ. ευρώ

Για το σύνολο του 2025, σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα (Νοέμβριος 2025), εκτιμάται ότι το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών θα περιοριστεί μετρίως στο -6,2% του ΑΕΠ από -6,4% του ΑΕΠ το 2024, πριν επανέλθει εκ νέου στο -6,4% του ΑΕΠ το 2026. Η ήπια αυτή μείωση το 2025 αποδίδεται, όπως καταδεικνύουν και τα μέχρι τώρα στοιχεία και αναλύθηκε παραπάνω, κυρίως στην βελτιωμένη πορεία των εξαγωγών υπηρεσιών, ιδίως του τουρισμού, καθώς και στην σχετική αποκλιμάκωση του ενεργειακού κόστους, η οποία περιορίζει την αξία των εισαγωγών.

Ωστόσο, από το 2026 το έλλειμμα αναμένεται να διευρυνθεί εκ νέου, καθώς η υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων με υψηλό εισαγόμενο περιεχόμενο αυξάνει σημαντικά τις εισαγωγές κεφαλαιακών αγαθών, ενώ η άνοδος των εξαγωγών υπηρεσιών προβλέπεται πιο συγκρατημένη λόγω της έντονης γεωπολιτικής αστάθειας. Παράλληλα, οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, με κυριότερη την υψηλή εξάρτηση από εισαγόμενα προϊόντα και ενέργεια, συνεχίζουν να ασκούν πιέσεις στο ισοζύγιο.

3.2 Εξωτερικό χρέος

Τα όποια ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, εξ ορισμού, χρηματοδοτούνται με νέο δανεισμό από το εξωτερικό που σημαίνει αύξηση του εξωτερικού χρέους της χώρας. Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση (ΚΔΕΘ) της χώρας, δηλαδή η αποθεματική διαφορά ανάμεσα στις εξωτερικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις, διαμορφώθηκε στο Α΄ εξάμηνο του 2025 στα περίπου -339 δισ. ευρώ, σημειώνοντας επιδείνωση κατά 13,4 δισ. ευρώ σε σχέση με το Α΄ εξάμηνο του 2024. Η επιδείνωση αυτή συνδέεται και με τη δυναμική του εξωτερικού χρέους, καθώς οι εξωτερικές υποχρεώσεις της χώρας αυξήθηκαν ταχύτερα από τα αντίστοιχα εξωτερικά περι-

ουσιακά στοιχεία. Επιπλέον, μέρος της επιδείνωσης οφείλεται σε αναπροσαρμογές τιμών και αποτιμήσεων στα χρηματοοικονομικά μέσα καθώς και στην διάρθρωση των υποχρεώσεων. Ως αποτέλεσμα, η συνολική καθαρή θέση της οικονομίας έναντι του εξωτερικού έγινε πιο αρνητική στο πρώτο μισό του 2025, παρά ορισμένες επιμέρους κινήσεις μείωσης υποχρεώσεων που καταγράφηκαν σε συγκεκριμένους τομείς, όπως στις ΑΞΕ οι οποίες ενίσχυσαν το ενεργητικό.

4. Μακροοικονομικές αβεβαιότητες και μεσοπρόθεσμες προκλήσεις

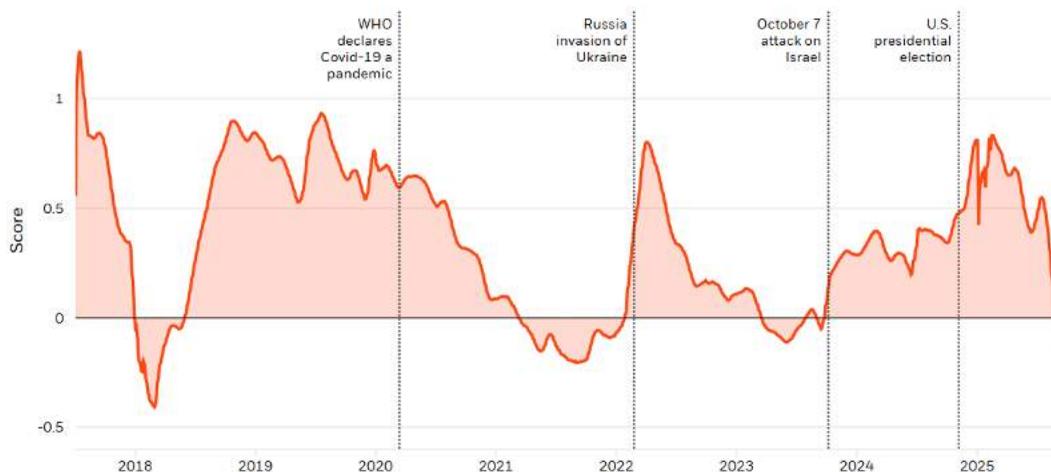
Το διεθνές οικονομικό περιβάλλον εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από γεωπολιτικές εντάσεις και αβεβαιότητα στο διεθνές εμπόριο, που και τα δύο επηρεάζουν αρνητικά τις ευρωπαϊκές οικονομίες, αν και ο βαθμός αυτής της αρνητικής επίδρασης είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί. Παράλληλα, και ανεξάρτητα από το διεθνές οικονομικό περιβάλλον, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από χρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες. Οι τελευταίες απαιτούν τον σχεδιασμό μιας στρατηγικής για την ανάπτυξη, οποία να επισημάνει τις διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και τους τρόπους βελτίωσής τους.

4.1 Διεθνές οικονομικό περιβάλλον και εξωτερικές προκλήσεις

Η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να δοκιμάζεται από διάφορους εξωγενείς κινδύνους, οι οποίοι μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Πρώτο, η συνεχιζόμενη γεωπολιτική αστάθεια που προκαλούν οι πολεμικές συρράξεις στην ευρύτερη περιοχή αυξάνουν την αβεβαιότητα, γεγονός που σίγουρα επηρεάζει αρνητικά την ελληνική και ευρωπαϊκή οικονομία. Ο παρακάτω δείκτης (βλ. Διάγραμμα Α.13) αποτυπώνει αυτή την αστάθεια. Επιπλέον, η γεωπολιτική αστάθεια απαιτεί αυξημένες αμυντικές δαπάνες με δημοσιονομικές επιπτώσεις.

Διάγραμμα Α.13: Γεωπολιτική αστάθεια

Πηγή: [Geopolitical Risk Dashboard | BlackRock Investment Institute](#), Σεπτέμβριος 2025

Δεύτερο, μια ακόμα πηγή αβεβαιότητας για τη διεθνή και ευρωπαϊκή οικονομία έχει να κάνει με τη συνεχιζόμενη ασάφεια της πολιτικής διεθνούς εμπορίου της κυβέρνησης των ΗΠΑ, κυρίως προς Ευρώπη και Κίνα. Όπως είναι γενικά αποδεκτό, οι δασμοί μπορεί να προστατεύουν κάποιους κλάδους, αλλά, σε μακροοικονομικό επίπεδο, πλήττουν τις εξαγωγές, ακριβαίνουν τις εισαγωγές, συντηρούν τον πληθωρισμό και τη συνολική οικονομική στασιμότητα. Ο δείκτης στο

Διάγραμμα Α.14 απεικονίζει την αύξηση στην παγκόσμια εμπορική αβεβαιότητα.

Διάγραμμα Α.14: Δείκτης αβεβαιότητας εμπορικής πολιτικής

Πηγή: Trade Policy Uncertainty (TPU) Index, www.matteoiaviello.com, Οκτώβριος 2025

Όπως έχουμε επισημάνει και στην προηγούμενη έκθεση (Εαρινή έκθεση ΕΔΣ, Ιούνιος 2025), εκ πρώτης άποψης, η αρνητική επίπτωση τέτοιων δασμών στην ελληνική οικονομία δεν εκτιμάται να είναι σημαντική λόγω του μικρού ποσοστού των ελληνικών εξαγωγών στις ΗΠΑ. Όμως, είναι φυσιολογικό να υπάρχουν έμμεσες επιδράσεις μέσω των αρνητικών επιπτώσεων στις ευρωπαϊκές οικονομίες που είναι οι βασικοί εμπορικοί εταίροι της ελληνικής οικονομίας (βλέπε αμέσως παρακάτω).

Τρίτον, συνεχίζεται η ανεμική ανάκαμψη των περισσότερων ευρωπαϊκών οικονομιών (βλ. Πίνακα Α.6), όπως και ένα κλίμα γενικότερης απαισιοδοξίας για την πορεία της ευρωπαϊκής οικονομίας (βλ. Διάγραμμα Α.15).

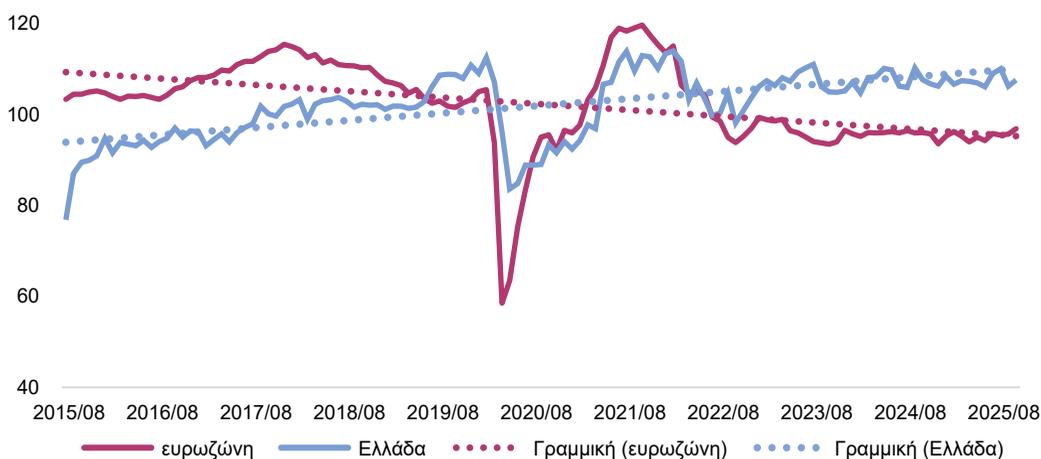
Πίνακας Α.6: Ρυθμοί Ανάπτυξης (% μεταβολή πραγματικού ΑΕΠ)

	2024	2025	2026
Ευρωζώνη (ΕΑ 20)	1,4	1,4	1,5
Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 27)	1,3	1,2	1,4

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις (Νοέμβριος 2025)

Ο Δείκτης Οικονομικής Αισιοδοξίας (economic sentiment index, ESI) αποτυπώνει τις προσδοκίες επιχειρήσεων και νοικοκυριών για την πορεία της οικονομίας, μέσω σταθμισμένου συνδυασμού επιμέρους δεικτών εμπιστοσύνης. Στην Ελλάδα, ο ESI διαχρονικά υπολείπεται του μέσου όρου της ευρωζώνης, αντικατοπτρίζοντας υψηλότερη αβεβαιότητα και μεγαλύτερη ευαισθησία σε οικονομικούς και πολιτικούς κραδασμούς. Ωστόσο, όπως απεικονίζεται στο Διάγραμμα Α.15, από την κρίση της πανδημίας και μετά, ο δείκτης για την Ελλάδα παρουσιάζει αισθητή βελτίωση, προσεγγίζοντας και υπερβαίνοντας τις 100 μονάδες, ενώ ο αντίστοιχος της ευρωζώνης παραμένει κάτω από τον μακροχρόνιο μέσο όρο.

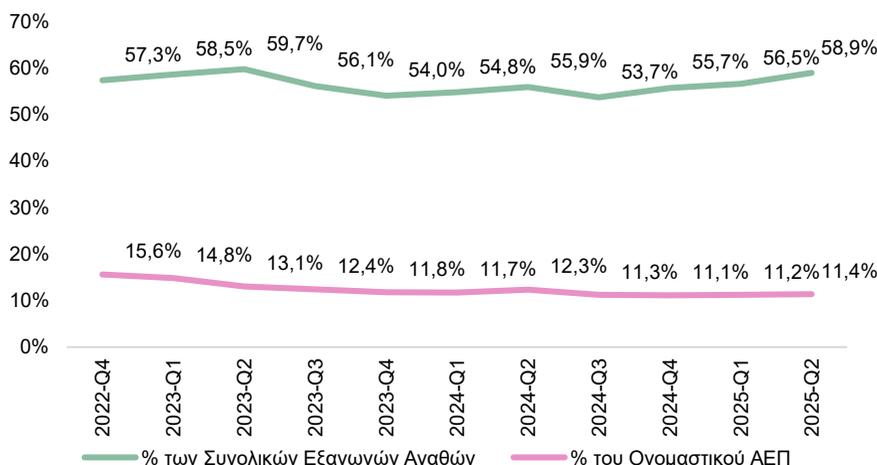
Διάγραμμα Α.15: Δείκτης οικονομικής αισιοδοξίας

Πηγή: Eurostat, επεξεργασία ΕΔΣ

Η γενικότερη οικονομική στασιμότητα δεν μπορεί παρά να επηρεάσει αρνητικά την Ελλάδα, στο βαθμό που μεγάλο μέρος των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών της ελληνικής οικονομίας κατευθύνεται σε ευρωπαϊκές οικονομίες (βλ. Διάγραμμα Α.16).

Διάγραμμα Α.16: Εξαγωγές αγαθών της Ελλάδας προς την ΕΕ-27

Πηγή: Eurostat, επεξεργασία ΕΔΣ

4.2 Εγχώριες χρόνιες μακροοικονομικές ανισορροπίες

Όπως έχει ήδη αναλυθεί στα παραπάνω κεφάλαια, η ελληνική μακρο-οικονομία έχει κάνει σημαντική πρόοδο από το 2018 και μετά, και αυτό μετά από μια βαθιά οικονομική κρίση ιδιαίτερα στο διάστημα 2009-2016, και μέσα σε ένα δύσκολο διεθνές οικονομικό και γεωπολιτικό περιβάλλον από το 2020 και μετά. Όμως, όπως επισημαίνει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε πρόσφατες εκθέσεις της για την ελληνική οικονομία, παρόλη τη σημαντική πρόοδο, όπως αυτή αντανακλάται στους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης των τελευταίων χρόνων, τη μείωση του ποσοστού ανεργίας και τη μείωση του δημοσίου χρέους σαν ποσοστό του ΑΕΠ, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ανισορροπίες σε βασικά μακροοικονομικά μεγέθη.⁶

6. βλ. European Commission, In-depth review for Greece, Institutional Paper 309, May 2015 και European Commission, Greece 2025 Country Report, Commission Staff Working Document, COM(2025) 208 final, 4.6.2025

Μεταξύ άλλων, σύμφωνα πάντα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας, όπως και οι πραγματικοί μισθοί, είναι από τους χαμηλότερους στην ΕΕ (η παραγωγικότητα εργασίας ανά ώρα εργασίας ήταν η χαμηλότερη στην ΕΕ το 2023, και το κατά κεφαλή ΑΕΠ το 2024 ήταν μόνο 70% του μέσου όρου της ΕΕ), η ανεργία, παρά τη μείωση της, εξακολουθεί να είναι υψηλή (το 2024, ήταν 10% στην Ελλάδα, ενώ ήταν 6% στην ΕΕ), το ποσοστό επενδύσεων εξακολουθεί να είναι χαμηλό (15% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, ενώ είναι 22% στην ΕΕ), το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών είναι πολύ χαμηλό (σχεδόν μηδενικό στην Ελλάδα, ενώ είναι 14% στην ΕΕ), το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών εξακολουθεί να είναι μεγάλο (8% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, ενώ είναι πλεονασματικό στην ΕΕ), υπάρχουν δυσλειουργίες στον κρατικό τομέα όπως στην δικαιοσύνη, στην παιδεία, στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, κλπ. Επίσης, το ποσοστό του δημοσίου χρέους, παρά την εντυπωσιακή μείωση του τα τελευταία χρόνια, εξακολουθεί να είναι το υψηλότερο στην ΕΕ (το 2024, ήταν 153% στην Ελλάδα, ενώ ήταν 82% στην ΕΕ). Σημειωτέο, ότι εδώ αναφερόμαστε σε μακροοικονομικά, δηλαδή συνολικά, μεγέθη μόνο. Το χαμηλό ποσοστό αποταμίευσης σε συνδυασμό με την ανάγκη για υψηλές επενδύσεις, ιδιαίτερα μέσω του ΤΑΑ, υποδηλώνει ότι η χώρα βασίζεται σημαντικά σε εξωτερική χρηματοδότηση για να καλύψει το επενδυτικό της κενό, γεγονός που αντανakλάται και στο μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και συμβάλλει στην συσσώρευση εξωτερικού χρέους.

4.3 Προϋποθέσεις βιώσιμης ανάπτυξης

Οι παραπάνω χρόνιες ανισοροπίες σε βασικά μακρο-οικονομικά μεγέθη, αλλά και η βαθιά οικονομική κρίση του 2009-2016, είναι απόρροια χρόνιων διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής οικονομίας. Η βελτίωση των τελευταίων θα κρίνει και τις προοπτικές ανάπτυξης και ευημερίας της ελληνικής οικονομίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, και η σημασία των οποίων φυσιολογικά θα γίνει πιο αισθητή μετά το πέρας των κονδυλίων από το ΤΑΑ.

Ακολουθώντας πρόσφατες μελέτες διεθνών οργανισμών,⁷ κάποιοι από τους διαρθρωτικούς τομείς που η Ελλάδα υστερεί σημαντικά από τις περισσότερες χώρες της ΕΕ - και που ταυτόχρονα θεωρούνται να είναι προϋποθέσεις (δηλαδή, μοχλοί) βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης από τη σχετική διεθνή επιστημονική βιβλιογραφία - είναι οι παρακάτω:

(α) Ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων. Η Ελλάδα υπολείπεται περίπου 40% από τη Σουηδία που είναι η καλύτερη χώρα στην ΕΕ σε αυτό τον τομέα.⁸

(β) Digitalization, που είναι άμεσα συνδεδεμένος με την παραγωγικότητα της εργασίας, όπως έχει ιδιαίτερα τονισθεί και στο Draghi Report για την ΕΕ στο σύνολο της. Η Ελλάδα υπολείπεται περίπου 65% περίπου από την Ολλανδία που είναι η καλύτερη χώρα στην ΕΕ σε αυτό τον τομέα.⁹

(γ) Παιδεία, ειδικά στο χώρο των μαθηματικών και επιστημών, τομείς που σχετίζονται στενά με την ποιότητα του ανθρώπινου κεφαλαίου στην σημερινή εποχή της τεχνολογικής προόδου. Σύμφωνα π.χ. με τα PISA αποτελέσματα, η Ελλάδα υπολείπεται περίπου 16% από την Εσθονία, που είναι η καλύτερη χώρα στην ΕΕ σε αυτό τον τομέα.¹⁰

(δ) Λειτουργία και αποδοτικότητα του κρατικού τομέα. Η Ελλάδα υπολείπεται περίπου 40% από

7. βλ. European Commission, 2025 Country Report - Greece, Commission Staff Working Document, CM(2025) 208 final, και International Monetary Fund, 2025, Europe's national-level structural policy priorities, Working Paper, no. WP/25/104

8. βλ. OECD, 2024, Product Market Regulation Indicators

9. βλ. European Commission, 2025, European Innovation Scoreboard, Figure 12

10. βλ. OECD, 2024, Society at a Glance, chapter 5

τη Φιλανδία που είναι η καλύτερη χώρα στην ΕΕ σε αυτό τον τομέα.¹¹

(ε) Το ποσοστό του λεγόμενου μη-ενεργού πληθυσμού. Το ποσοστό αυτό είναι 15% στην Ελλάδα, ενώ είναι 5% μόνο στην Ολλανδία, που είναι η καλύτερη χώρα στην ΕΕ σε αυτό τον τομέα.¹²

(στ) Δαπάνες για έρευνα και καινοτομία (R&D). Οι δαπάνες αυτές ήταν στο 1,5% του ΑΕΠ το 2023, ενώ ο μέσος όρος στην ΕΕ ήταν 2,25%.¹³

11. βλ. Δείκτης «government effectiveness» στον ιστότοπο της World Bank

12. βλ. OECD, 2024, Society at a Glance, chapter 5

13. βλ. European Commission, 2025 Country Report - Greece, Commission Staff Working Document, COM(2025) 208 final

Μέρος Β΄: Δημοσιονομικές εξελίξεις και προοπτικές

- Προβλέπεται, σύμφωνα με το ΠΔΠ 2026-2029, η διατήρηση πρωτογενών πλεονασμάτων ύψους 3,7% του ΑΕΠ για το 2025, 2,8% του ΑΕΠ για το 2026 και 2,7% του ΑΕΠ έως το 2029. Παράλληλα, το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμάται ότι θα παραμείνει σε ισοσκελισμένη τροχιά, μεταξύ -0,2% και +0,1% του ΑΕΠ. Οι εκτιμήσεις αυτές στηρίζονται στην προβλεπόμενη σταθερή οικονομική ανάπτυξη (μέσος ετήσιος ρυθμός 1,8% για την περίοδο 2025-2029), στην ενίσχυση των δημόσιων εσόδων και στην συνετή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών με έμφαση στην συγκράτηση των δαπανών εντός των ορίων που ορίζει το δημοσιονομικό πλαίσιο.
- Σε ταμειακή βάση κατά το Α΄ οκτάμηνο του 2025, το πρωτογενές πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης ανέρχεται 9,6 δισ. ευρώ (3,87% του ΑΕΠ), το οποίο υπερβαίνει κατά 2,5 δισ. ευρώ το πλεόνασμα της αντίστοιχης περιόδου του 2024. Τα έσοδα αυξήθηκαν κατά 5,6 δισ. ευρώ, ενώ οι δαπάνες αυξήθηκαν κατά 3,9 δισ. ευρώ, σε σχέση με το Α΄ οκτάμηνο του 2024. Ο ετήσιος στόχος για πρωτογενές αποτέλεσμα 3,7% του ΑΕΠ (κατά ESA 2010), όπως διαμορφώθηκε από το ΚΠ 2026, κρίνεται επιτεύξιμος, εφόσον διατηρηθεί η απόδοση των εσόδων, συνεχιστεί η ελεγχόμενη εκτέλεση των δαπανών και δεν προκύψουν έκτακτα γεγονότα.
- Το δημόσιο χρέος αναμένεται να μειωθεί από 145,9% του ΑΕΠ το 2025 σε 138,2% το 2026 και να συνεχίσει την πτωτική του πορεία έως το 2029, υποχωρώντας κάτω από το 120% του ΑΕΠ, ένα ορόσημο με ιδιαίτερο συμβολισμό για τη μακροχρόνια προσπάθεια δημοσιονομικής σταθεροποίησης.
- Η αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2025 και 2026 (4,4% και 5,7%) υπερβαίνει τα ετήσια ανώτατα όρια του ΜΔΣ 2025-2028, αλλά παραμένει συμβατή με το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο λόγω του δημοσιονομικού περιθωρίου που δημιουργήθηκε το 2024, της επιτρεπόμενης απόκλισης 0,3% του ΑΕΠ, καθώς και της εθνικής ρήτρας διαφυγής για αμυντικές δαπάνες. Η σωρευτική πορεία των δαπανών έως το 2028 εξακολουθεί να βρίσκεται εντός των ορίων του ΜΔΣ.
- Η δημοσιονομική πορεία της Γενικής Κυβέρνησης παραμένει συμβατή με το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο, καθώς το έλλειμμα διατηρείται σταθερά κάτω από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ και επιδεικνύει σημαντικά καλύτερες επιδόσεις από τα όρια του ΜΔΣ 2025-2028, ενώ η συνεχιζόμενη επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων και η ισχυρή οικονομική μεγέθυνση ενισχύουν τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, το οποίο προβλέπεται να μειωθεί κατά 8,3 και 7,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2025 και 2026 αντίστοιχα και να αποκλιμακωθεί κάτω από το 120% του ΑΕΠ έως το 2029.
- Σε πλήρη συμμόρφωση με τον εθνικό αριθμητικό δημοσιονομικό κανόνα που απαιτεί πλεονασματικό πρωτογενές ισοζύγιο, το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης παραμένει πλεονασματικό το 2024 και το 2025, ενώ προβλέπεται να διατηρηθεί κοντά στο 2,7% του ΑΕΠ έως το 2029, ενισχύοντας τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών.
- Οι δημοσιονομικοί στόχοι της χώρας υπόκεινται σε αβεβαιότητα, λόγω της συνεχιζόμενης γεωπολιτικής έντασης, και συναρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την επιβεβαίωση του μακροοικονομικού σεναρίου.
- Αναγκαία είναι η συνέχιση συνετής δημοσιονομικής πολιτικής.

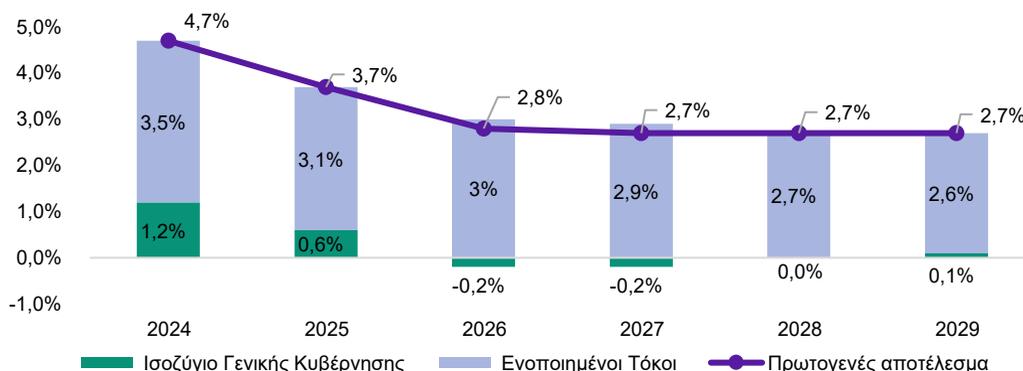
5. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης και πρωτογενές αποτέλεσμα

5.1 Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης και πρωτογενές αποτέλεσμα 2025-2029

Σε συνέχεια του θετικού κλίματος που διαμορφώθηκε με την επίτευξη του σημαντικού δημοσιονομικού αποτελέσματος του 2024, με πλεονασματικό ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης ύψους 1,3% του ΑΕΠ και πρωτογενές πλεόνασμα 4,8% του ΑΕΠ, η δημοσιονομική στρατηγική συνεχίζει να αποδεικνύεται αποτελεσματική και το 2025 (βλ. Διάγραμμα Β.1). Η θετική αυτή δυναμική καταγράφεται παρά τις εντεινόμενες γεωπολιτικές και οικονομικές πιέσεις, αλλά και το ευρύτερο κλίμα δημοσιονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν πολλές μεγάλες ευρωπαϊκές οικονομίες. Συγκεκριμένα, για το 2025, σύμφωνα με το ΚΠ 2026, προβλέπεται υψηλό πρωτογενές πλεόνασμα ύψους 3,7% του ΑΕΠ και πλεονασματικό ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης στο 0,6% του ΑΕΠ.

Οι θετικές δημοσιονομικές εξελίξεις αντανακλούν τη συνετή δημοσιονομική πολιτική που ακολούθησε η χώρα μετά την πανδημική κρίση, την ενεργειακή κρίση και τις γεωπολιτικές συγκρούσεις στην ευρύτερη περιοχή. Παράλληλα με τη συγκράτηση των δαπανών, η εφαρμογή στοχευμένων διαρθρωτικών μέτρων ενεργητικής πολιτικής από την πλευρά των εσόδων (ΜΕΠ, Discretionary Revenue Measures) της Γενικής Κυβέρνησης έχουν πολλαπλασιαστική επίδραση στην λειτουργική διάρθρωση της ελληνικής οικονομίας, τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης, καθώς και στην ενίσχυση των μηχανισμών οικονομικού και φορολογικού ελέγχου, με άμεση θετική επίδραση στην εισπραξιμότητα των φορολογικών εσόδων, καθώς, και στην λογιστική καταγραφή των δημόσιων οικονομικών (βλ. Ενότητα 7).

Διάγραμμα Β.1: Δημοσιονομικά αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης 2024-2029 (% ΑΕΠ)

Πηγή: ΠΔΠ 2026-2029, ΥΠΕΘΟ, Νοέμβριος 2025

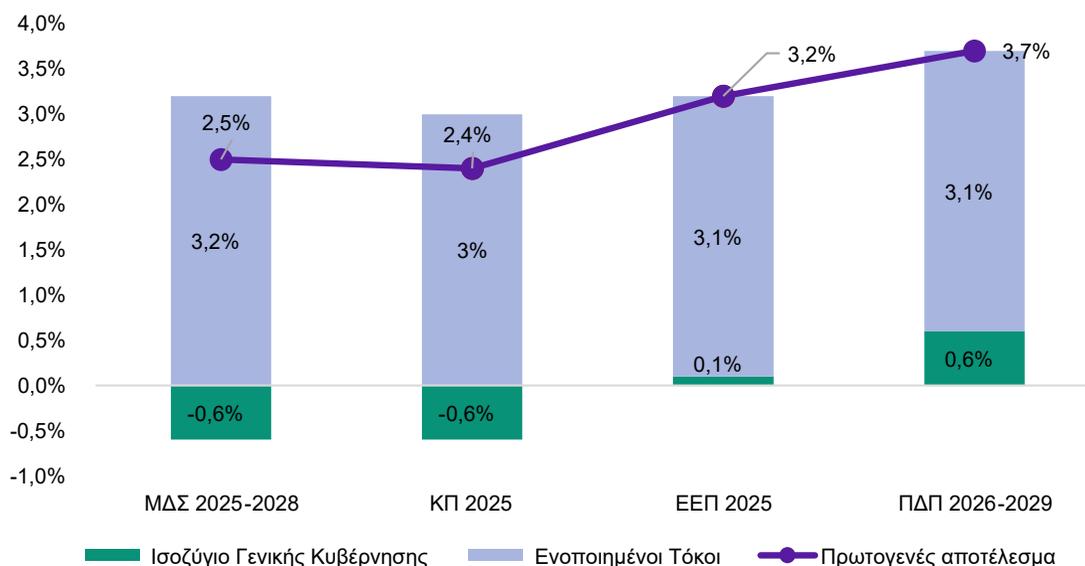
*Το έτος 2024 αφορά πραγματοποίηση, το έτος 2025 αφορά εκτίμηση, τα έτη 2026-2029 αποτελούν πρόβλεψη.

** Για τα έτη 2025 και 2026, η εκτίμηση/πρόβλεψη ταυτίζονται με τις αντίστοιχες του ΚΠ 2026.

Συγκεκριμένα, οι προγενέστερες εκτιμήσεις για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα του 2025 είχαν διαμορφωθεί στην βάση πιο συντηρητικών παραδοχών, κυρίως ως την απόδοση των δημοσιονομικών παρεμβάσεων. Το ΜΔΣ 2025-2028 και ο ΚΠ 2025 (Σεπτέμβριος 2024 και Νοέμβριος 2024, αντίστοιχα) προέβλεπαν πρωτογενές πλεόνασμα 2,5% και 2,4% του ΑΕΠ και ελλειμματικό ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης στο 0,6% του ΑΕΠ (βλ. Διάγραμμα Β.2). Καθώς ενσωματώνονταν οι θετικές πολλαπλασιαστικές επιδράσεις των ΜΕΠ, οι θετικές εξελίξεις σχετικά με την απόδοση των εσόδων έναντι των στόχων, και η συνέχιση του θετικού μακροοικονομικού κλίματος, οι εκτιμήσεις για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα στην Ετήσια Έκθεση Προόδου (ΕΕΠ) (Απρίλιος 2025) αναθεωρήθηκαν προς τα πάνω, με ισχυρότερο πρωτογενές πλεόνασμα στο 3,2% του ΑΕΠ και οριακά θετικό ισοζύγιο στο 0,1% του ΑΕΠ. Στις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις (ΠΔΠ 2026-2029, Νοέμβριος 2025), το ΥΠΕΘΟ εκτιμά πως τα δημοσιονομικά αποτελέσματα του 2025 θα διαμορφωθούν σε ακόμη πιο ευνοϊκά επίπεδα, της τάξεως του

3,7% του ΑΕΠ για το πρωτογενές πλεόνασμα και του 0,6% του ΑΕΠ για το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, βασιζόμενο και στην παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού της Γενικής Κυβέρνησης (βλ. Ενότητα 6).

Διάγραμμα Β.2: Προβλέψεις δημοσιονομικών αποτελεσμάτων 2025 (% ΑΕΠ), ΥΠΕΘΟ

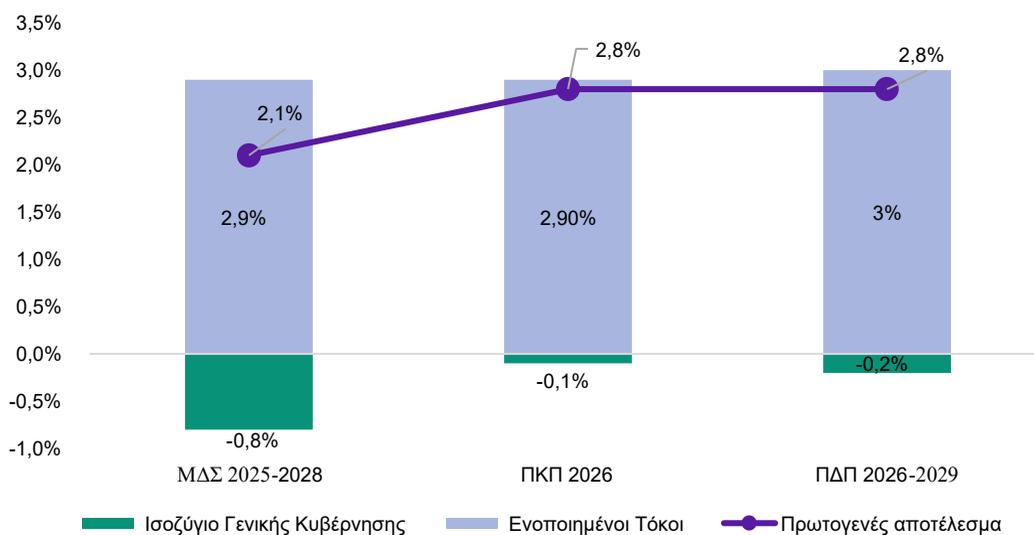

Πηγή: ΥΠΕΘΟ, Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό-Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025-2025 (Σεπτέμβριος 2024), Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2025 (Νοέμβριος 2024), Ετήσια Έκθεση Προόδου (Απρίλιος 2025), Πολυετής Δημοσιονομικός Προγραμματισμός 2026-2029 (Νοέμβριος 2025)

Για το 2026 αναμένεται η συνέχιση της επίτευξης ισχυρού πρωτογενούς πλεονάσματος της τάξεως του 2,8% του ΑΕΠ, μολονότι μειωμένο σε σύγκριση με το 2025, απόρροια των δημοσιονομικών παροχών του Απριλίου του 2025 (μόνιμη ετήσια επιστροφή ενοικίου, ετήσιο επίδομα σε χαμηλοσυνταξιούχους και ειδικές κατηγορίες κ.α.) και των πρόσφατων μέτρων που ανακοινώθηκαν στην ΔΕΘ 2025 (μείωση φορολογικών συντελεστών, μείωση του ΕΝΦΙΑ σε επιλεγμένους οικισμούς κ.α.). Το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης αναμένεται οριακά ελλειμματικό στο -0,2% του ΑΕΠ (βλ. Διάγραμμα Β.3). Όπως παρατηρείται για το 2025, έτσι και για το 2026 καταγράφεται βελτίωση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων σε σχέση με τις προβλέψεις του ΜΔΣ 2025-2028, που κυρίως οφείλεται, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στην αποτελεσματικότερη διαχείριση δαπανών, στην αύξηση των εσόδων, καθώς και στην εφαρμογή στοχευμένων διαρθρωτικών μέτρων που ενισχύουν τη σταθερότητα και την αποδοτικότητα της οικονομίας.

Οι δημοσιονομικές προβλέψεις για την περίοδο 2027-2029, όπως αποτυπώνονται στο ΠΔΠ 2026-2029, υποδεικνύουν τη διατήρηση μιας σταθερά θετικής δημοσιονομικής θέσης (βλ. Διάγραμμα Β.1). Συγκεκριμένα, προβλέπονται σταθερά πρωτογενή πλεονάσματα στο 2,7% κατά έτος. Οι δαπάνες για τόκους, ως ποσοστό του ΑΕΠ, ακολουθούν σταδιακή αποκλιμάκωση σε ετήσια βάση, από 3,0% το 2026 σε 2,9% το 2027, 2,7% το 2028 και 2,6% το 2029, παραμένοντας όμως πάνω από τον μέσο όρο της ευρωζώνης (βλ. Ενότητα 8). Η μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους και τα σταθερά πρωτογενή πλεονάσματα δημιουργούν τις προϋποθέσεις για αντιστροφή της δημοσιονομικής τάσης: το οριακό έλλειμμα στο ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να διαμορφωθεί στο -0,2% του ΑΕΠ το 2026, να μηδενιστεί το 2028 και να μετατραπεί σε οριακό πλεόνασμα 0,1% του ΑΕΠ το 2029.

Διάγραμμα Β.3: Προβλέψεις δημοσιονομικών αποτελεσμάτων 2026 (% ΑΕΠ), ΥΠΕΘΟ

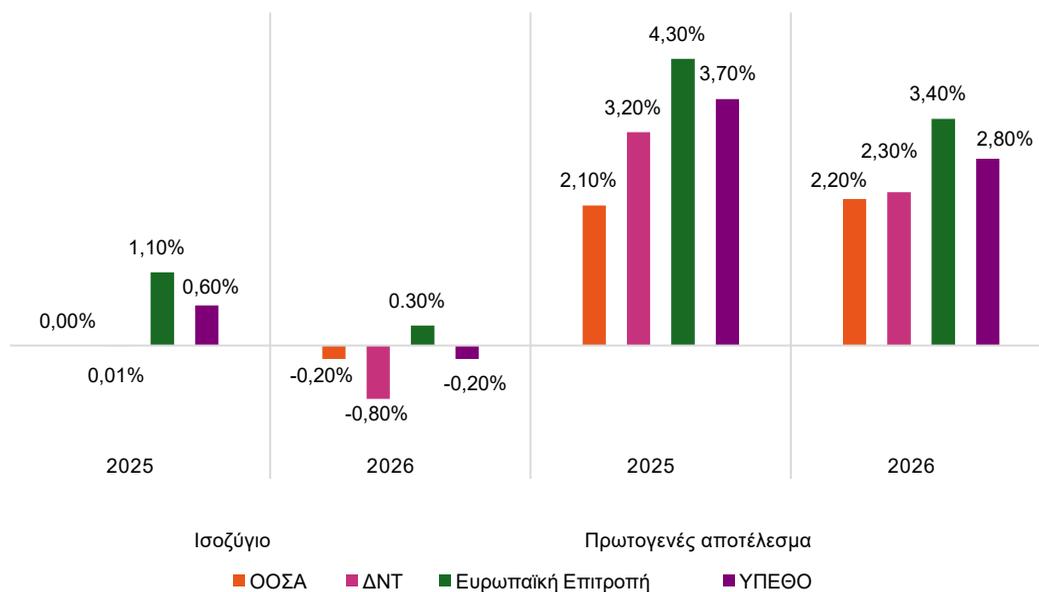
Πηγή: Προβλέψεις ΥΠΕΘΟ, Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό-Διαρθρωτικό Σχέδιο 2025-2025 (Σεπτέμβριος 2024), Εισηγητική Έκθεση Κρατικού Προϋπολογισμού 2026 (Νοέμβριος 2025), Πολυετής Δημοσιονομικός Προγραμματισμός 2026-2029 (Νοέμβριος 2025)

5.2 Σύγκριση με προβλέψεις διεθνών φορέων

Οι εκτιμήσεις για τα δημοσιονομικά αποτελέσματα ευθυγραμμίζονται σε γενικές γραμμές με εκείνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών (βλ. Διάγραμμα Β.4). Η Επιτροπή, στις φθινοπωρινές της προβλέψεις, εμφανίζεται πιο αισιόδοξη, εκτιμώντας για το 2025 πρωτογενές πλεόνασμα 4,3% του ΑΕΠ, και πλεονασματικό ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης 1,1% του ΑΕΠ, ενώ για το 2026 προβλέπει 3,4% και 0,6% του ΑΕΠ, αντίστοιχα. Η Επιτροπή έχει συμπεριλάβει τις πρόσφατες δημοσιονομικές παροχές και τη δημοσιονομική επιβάρυνση των μέτρων, την οποία εκτιμά σε 0,7% του ΑΕΠ για το 2025 και 0,6% του ΑΕΠ για το 2026.

Το ΔΝΤ (Οκτώβριος 2025) υιοθετεί πιο συντηρητική στάση, προβλέποντας πρωτογενές πλεόνασμα 3,2% και οριακό έλλειμμα στο ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης -0,01% για το 2025, και για το 2026 2,3% και -0,8%, αντίστοιχα, λαμβάνοντας υπόψη την κορύφωση των επενδύσεων μέσω του «Ελλάδα 2.0». Ο ΟΟΣΑ (Ιούνιος 2025), τέλος, υιοθετεί πιο συγκρατημένες προβλέψεις, εκτιμώντας πρωτογενή πλεονάσματα 2,1% και 2,2% του ΑΕΠ για τα έτη 2025 και 2026 αντίστοιχα, με ισοσκελισμένο ή οριακά ελλειμματικό ισοζύγιο, επισημαίνοντας παράλληλα μεσοπρόθεσμους κινδύνους, όπως η μείωση ευρωπαϊκών πόρων, οι δημογραφικές προκλήσεις και οι φυσικές καταστροφές. Οι εν λόγω εκτιμήσεις χρονολογικά προηγούνται των εκτιμήσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του ΥΠΕΘΟ και συνεπώς δεν έχουν συμπεριλάβει όλες τις πρόσφατες εξελίξεις και τα αποτελέσματα.

Διάγραμμα Β.4: Προβλέψεις διεθνών φορέων, ισοζύγιο και πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)

Πηγές: Πηγές: 1. ΟΟΣΑ, Economic Outlook 2025, Issue 1 (Ιούνιος 2025), 2. ΔΝΤ, World Economic Outlook (Οκτώβριος 2025), 3. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις (Νοέμβριος 2025), 4. ΥΠΕΘΟ, Κρατικός Προϋπολογισμός 2026 (Νοέμβριος 2025)

6. Εκτέλεση Προϋπολογισμού

6.1 Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Α΄ οκταμήνου 2025

Κατά το Α΄ οκτάμηνο του 2025, ο ΚΠ (σε ενισχυμένη ταμειακή βάση) κατέγραψε πλεόνασμα 2,0 δισ. ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στο 0,8% του ΑΕΠ, παρουσιάζοντας βελτίωση κατά περίπου 0,9 δισ. ευρώ σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του έτους 2024. Σε σύγκριση με τον στόχο, όπως αυτός τέθηκε από την Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού 2025, παρουσιάστηκε βελτίωση ύψους 3,3 δισ. ευρώ στο ισοζύγιο του ΚΠ. Τα έσοδα, σε σχέση με τον στόχο, είναι αυξημένα κατά 0,2 δισ. ευρώ, και οι δαπάνες είναι μειωμένες κατά 3,2 δισ. ευρώ. Το πρωτογενές αποτέλεσμα του ΚΠ είναι πλεονασματικό κατά 8,5 δισ. ευρώ (+3,4% του ΑΕΠ), βελτιωμένο κατά 0,9 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2024 και κατά 3,6 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο.

Ωστόσο, η υπέρβαση των 3,6 δισ. ευρώ του πραγματοποιηθέντος πρωτογενούς αποτελέσματος σε σχέση με τον στόχο δεν αντικατοπτρίζει πλήρως την πορεία εκτέλεσης του ΚΠ σε δημοσιονομική βάση. Συγκεκριμένα, τα 1,9 δισ. ευρώ αφορούν ετεροχρονισμό μεταβιβαστικών πληρωμών του τακτικού προϋπολογισμού, 0,54 δισ. ευρώ αφορούν ετεροχρονισμό πληρωμών εξοπλιστικών προγραμμάτων, και 0,34 δισ. ευρώ αφορούν φορολογικά έσοδα που προσμετρώνται στο έτος 2024 και δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα σε δημοσιονομικούς όρους. Αν αφαιρεθούν τα παραπάνω ποσά (2,8 δισ. ευρώ), η υπέρβαση του πραγματοποιηθέντος πρωτογενούς αποτελέσματος σε σχέση με τον στόχο του ΚΠ 2025, προσεγγίζει τα 0,8 δισ. ευρώ (βλ. Πίνακα Β.1).

Πίνακας Β.1: Εκτέλεση Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Αύγουστος 2025 (εκατ. ευρώ)

Τροποποιημένη ταμειακή βάση	Πραγματοποιήσεις		Εκτιμήσεις	Διαφορά	
	Ιαν.-Αυγ. 2024	Ιαν.- Αυγ. 2025	Π/Υ 2025	2025-2024	Πραγμ/σεις- Εκτιμήσεις
	(α)	(β)	(γ)	(β) - (α)	(β) - (γ)
1. Καθαρά Έσοδα ΚΠ (α-β)	45.133	48.458	48.274	3.325	184
α. Συνολικά έσοδα	49.632	54.639	52.985	5.007	1.654
β. Επιστροφές φόρων	4.499	6.181	4.711	1.682	1.470
2. Δαπάνες ΚΠ	44.089	46.494	49.655	2.405	-3.161
α. Πρωτογενείς Δαπάνες	30.985	32.825	36.198	1.840	-3.373
β. Τόκοι	6.555	6.628	6.310	73	318
γ. Δαπάνες ΠΔΕ	5.548	4.995	5.105	-553	-110
δ. Δαπάνες ΤΑΑ	1.001	2.046	2.042	1.045	4
3. Ισοζύγιο ΚΠ (1-2)	1.044	1.964	-1.381	920	3.345
ως % του ΑΕΠ	0,44%	0,79%			
4. Πρωτογενές Αποτέλεσμα	7.567	8.500	4.929	933	3.571
ως % του ΑΕΠ	3,20%	3,42%			
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές)	236.736*	248.697			

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Αύγουστος 2025 (τροποποιημένη ταμειακή βάση)

*ΑΕΠ 2024 ΕΛΣΤΑΤ [16/10/2025](#)

**ΑΕΠ 2025 [Εκτίμηση ΚΠ 2026](#)

Όσον αφορά τα καθαρά έσοδα του ΚΠ, το Α΄ οκτάμηνο του 2025, διαμορφώθηκαν σε 48,5 δισ. ευρώ (19,4% του ΑΕΠ) αυξημένα κατά 3,3 δισ. ευρώ (μεταβολή 7,4%) σε σχέση με πέρυσι, και κατά 0,2 δισ. ευρώ (0,4%) σε σχέση με τον στόχο του ΚΠ 2025 (βλ. Πίνακα Β.2).

Τα πραγματοποιηθέντα καθαρά έσοδα υπερέβησαν τον στόχο κατά 0,2 δισ. ευρώ λόγω αυξημένων εσόδων από φόρους (2,0 δισ. ευρώ). Σε σχέση με πέρυσι, η αύξηση των καθαρών εσόδων, σε ενισχυμένη ταμειακή βάση, προέρχεται κυρίως από τους φόρους (3,5 δισ. ευρώ), τις μεταβιβάσεις κατά 1,3 δισ. ευρώ και από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών κατά 1,1 δισ. ευρώ ενώ μεγάλη μείωση παρατηρείται στα λοιπά τρέχοντα έσοδα κατά 0,9 δισ. ευρώ.

Μείωση εσόδων σημειώνεται κυρίως στην κατηγορία πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών κατά 0,3 δισ. ευρώ. Οι επιστροφές φόρων παρουσιάζονται αυξημένες σε σχέση με τον στόχο κατά 1,5 δισ. ευρώ. Τα έσοδα της κατηγορίας πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών και οι επιστροφές φόρων (ΦΠΑ) επηρεάζονται από την ολοκλήρωση της Σύμβασης Παραχώρησης της Αττικής Οδού, ποσού 0,8 δισ. ευρώ, που αφορά στο έτος 2024 και είναι δημοσιονομικά ουδέτερο. Τα έσοδα της κατηγορίας φόροι ανήλθαν σε 46,5 δισ. ευρώ και είναι αυξημένα σε σχέση με τον στόχο κατά 2,0 δισ. ευρώ λόγω της καλύτερης απόδοσης στην είσπραξη των φόρων τόσο του τρέχοντος έτους, όσο και του προηγούμενου (που δημοσιονομικά αφορούν το έτος 2024).

Τα έσοδα της κατηγορίας πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών ανήλθαν στα 1,7 δισ. ευρώ και εμφανίζονται ταμειακά κατά 0,3 δισ. ευρώ λιγότερα σε σχέση με τον στόχο. Ωστόσο, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι συμπεριλαμβάνουν 0,8 δισ. ευρώ, από τη νέα Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού, τα οποία είναι δημοσιονομικά ουδέτερα. Επιπροσθέτως, στην στοχοθεσία συμπεριλαμβάνεται το ποσό των 1,35 δισ. ευρώ ως τίμημα από την παραχώρηση της Εγνατίας Οδού, το οποίο αναμένεται να καταβληθεί τους επόμενους μήνες. Μετά την αφαίρεση των παραπάνω ποσών, τα έσοδα της κατηγορίας πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών παρουσιάζονται αυξημένα σε σχέση με τον στόχο κατά 0,26 δισ. ευρώ.

Οι επιστροφές φόρων ανήλθαν σε 6,2 δισ. ευρώ και εμφανίζονται αυξημένες κατά 1,5 δισ. ευρώ σε σχέση με τον στόχο, και υπερπεριέχουν το αντίστοιχο ποσό επιστροφής ΦΠΑ από τη Σύμβαση Παραχώρησης της Αττικής Οδού. Αν εξαιρεθεί το ποσό αυτό, οι επιστροφές φόρων παρουσιάζονται αυξημένες σε σχέση με τον στόχο του ΚΠ 2025 κατά 0,7 δισ. ευρώ. Αν λάβουμε υπόψη μας τα τελικά ποσά των επιστροφών φόρων και τα αφαιρέσουμε αντίστοιχα από το σύνολο των φόρων, οι φόροι που εισπράχθηκαν το Α΄ οκτάμηνο του 2025 εμφανίζονται αυξημένοι κατά 1,36 δισ. ευρώ σε σχέση με τους στόχους του προϋπολογισμού. Αν από το παραπάνω ποσό (1,36 δισ. ευρώ) αφαιρέσουμε το ποσό των 0,34 δισ. ευρώ, το οποίο αφορά φόρους που προσμετρώνται δημοσιονομικά στο 2024, η διαφορά μεταξύ πραγματοποιηθέντων και εκτιμώμενων εσόδων από φόρους διαμορφώνεται περίπου στο +1,0 δισ. ευρώ. Τα έσοδα από Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) ανέρχονται σε 2,7 δισ. ευρώ και είναι μειωμένα σε σχέση με τον στόχο κατά 0,4 δισ. ευρώ.

Πίνακας Β.2: Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Αύγουστος 2025 (εκατ. ευρώ)

Τροποποιημένη ταμειακή βάση	Ιαν.- Αυγ. 2024	Ιαν.- Αυγ. 2025	Διαφορά 2025-2024	% Δ 2025-2024	Στόχος Π.Υ. 2025	Διαφορά Πραγματ/σεις- Στόχος	% Δ Πραγματ/σεις - Στόχος
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (β) - (ε)	(ζ) = (στ) / (β)
Καθαρά Έσοδα ΚΠ (I+II+III+IV+V-β)	45.133	48.458	3.325	7,4%	48.274	184	0,4%
I. Φόροι	43.002	46.519	3.517	8,2%	44.477	2.042	4,6%
II. Κοινωνικές Εισφορές	41	41	0	0,0%	41	0	0,0%
III. Μεταβιβάσεις	3.189	4.495	1.306	41,0%	4.504	-9	-0,2%
IV. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	672	1.740	1.068	158,9%	2.046	-306	-15,0%
V. Λοιπά τρέχοντα έσοδα (συμπ/νων πωλήσεων παγίων και τιμαλφών)	2729	1.844	-885	-32,4%	1.917	-73	-3,8%
β. Επιστροφές φόρων	4.499	6.181	1.682	37,4%	4.711	1.470	31,2%
Πληροφοριακά Στοιχεία							
Έσοδα από ΠΔΕ (περιέχεται στις Μεταβιβάσεις & Λοιπά τρέχοντα έσοδα)	3.148	2.692	-456	-14,5%	3.085	-393	
Έσοδα από ΤΑΑ (περιέχεται στις μεταβιβάσεις)	159	1.346	1.187	746,5%	1.346	0	
ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές)	236.736	248.697					

Πηγή: Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού Αύγουστος 2025 (τροποποιημένη ταμειακή βάση)

Συγκεκριμένα, τα φορολογικά έσοδα κατά το Α΄ οκτάμηνο του έτους 2025 σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2024 αυξήθηκαν κατά 3,5 δισ. (8,2%, βλ. Πίνακα Β.3). Οι μεγαλύτερες αυξήσεις αφορούν στους φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών 1,6 δισ. ευρώ και στον φόρο εισοδήματος 2,4 δισ. ευρώ. Μείωση κατά 0,6 δισ. ευρώ παρουσιάζεται στην κατηγορία λοιποί τρέχοντες φόροι.

Αναφορικά με τον στόχο όπως αυτός καταγράφηκε στον ΚΠ 2025 τα έσοδα από φόρους, σε ενισχυμένη ταμειακή βάση, αυξήθηκαν κατά 2,0 δισ. ευρώ. Αυξημένα φορολογικά έσοδα παρουσιάζονται σε όλες τις μείζονες κατηγορίες, οι μεγαλύτερες αυξήσεις παρουσιάζονται: στους φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών (0,64 δισ. ευρώ), στους λοιπούς φόρους παραγωγής (0,12

δισ. ευρώ) και στους φόρους εισοδήματος (1,14 δισ. ευρώ). Σημειώνεται ότι ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων παρουσιάζεται ιδιαίτερα αυξημένος σε σχέση με τον στόχο λόγω του ότι ο μηχανισμός παραλαβής φορολογικών δηλώσεων τέθηκε νωρίτερα.

Πίνακας Β.3: Φορολογικά Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Αύγουστος 2025 (εκατ. ευρώ)

Τροποποιημένη ταμειακή βάση	Ιαν.- Αυγ. 2024	Ιαν.- Αυγ. 2025	Διαφορά 2025-2024	% Δ 2025- 2024	Στόχος Π.Υ. 2025	Διαφορά Πραγμ/σεις - Στόχος	% Δ Πραγμ/ σεις- Στόχος
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (β) - (ε)	(ζ)=(στ)/(β)
Έσοδα από φόρους (Α+Β+Γ+Δ+Ε+ΣΤ+Ζ)	43.002	46.519	3.517	8,2%	44.477	2.042	4,39%
Α. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (1+2+3)	24.043	25.654	1.611	6,7%	25.014	640	2,49%
1. Φ.Π.Α.	16.796	18.185	1.389	8,3%	17.677	508	2,79%
1.α ΦΠΑ στα πετρελαιοειδή	1.453	1.307	-146	101,5%	1.475	-168	-12,85%
1.β ΦΠΑ καπνικών προϊόντων	419	400	-19	-4,5%	419	-19	-4,75%
1.γ ΦΠΑ λοιπών προϊόντων και υπηρεσιών	14.924	16.478	1.554	10,4%	15.784	694	4,21%
2. Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης	4.744	4.857	113	2,4%	4.774	83	1,71%
2.α ΕΦΚ ενεργειακών προϊόντων	2.719	2.820	101	3,7%	2.718	102	3,62%
2.β ΕΦΚ καπνικών προϊόντων	1.543	1.550	7	0,5%	1.567	-17	-1,10%
2.γ ΕΦΚ λοιπών προϊόντων	482	488	6	1,2%	489	-1	-0,20%
3. Λοιποί φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (*)	2.504	2.613	109	4,4%	2.562	51	1,95%
Β. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	237	265	28	11,8%	249	16	6,04%
Γ. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	1.941	1.983	42	2,2%	1.910	73	3,68%
εκ των οποίων: ΕΝΦΙΑ	1.927	1.973	46	2,4%	1.899	74	3,75%
Δ. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	353	379	26	7,4%	258	121	31,93%
Ε. Φόρος εισοδήματος (Ε.1+Ε.2+Ε.3)	14.938	17.306	2.368	15,9%	16.171	1.135	6,56%
Ε1. Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ)	9.530	10.961	1.431	15,0%	10.133	828	7,55%
Ε2. Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρείες (ΝΠ)	4.083	4.696	613	15,0%	4.734	-38	-0,81%
Ε3. Λοιποί φόροι εισοδήματος	1.325	1.650	325	24,5%	1.305	345	20,91%
ΣΤ. Φόροι κεφαλαίου	153	168	15	9,8%	153	15	8,93%
Ζ. Λοιποί τρέχοντες φόροι	1.337	764	-573	-42,9%	723	41	5,37%
εκ των οποίων: Φόροι Οχημάτων	690	86	-604	-87,5%	73	13	15,12%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού, Αύγουστος 2025 (τροποποιημένη ταμειακή βάση)

Οι συνολικές δαπάνες του ΚΠ για το Α΄ οκτάμηνο του έτους 2025 ανήλθαν στα 46,5 δισ. ευρώ και παρουσιάζονται αυξημένες σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2024 κατά 2,4 δισ. ευρώ (5%, βλ. Πίνακα Β.4). Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σε σχέση με πέρυσι παρατηρούνται στις μεταβιβάσεις κατά 1,7 δισ. ευρώ και στις δαπάνες για το ΤΑΑ κατά 1,0 δισ. ευρώ. Μειώσεις παρουσιάζουν οι δαπάνες για το ΠΔΕ -0,6 δισ. ευρώ και στις αποκτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων -0,14 δισ. ευρώ. Υστέρηση παρουσιάζεται στην εκτέλεση των δαπανών σε σχέση με τον στόχο, κυρίως λόγω του ετεροχρονισμού των μεταβιβαστικών πληρωμών προς τους ΟΚΑ και λοιπούς φορείς Γενικής Κυβέρνησης κατά 1,9 δισ. ευρώ, και των ταμειακών πληρωμών των εξοπλιστικών προγραμμάτων κατά 0,54 δισ. ευρώ. Τα παραπάνω ποσά δεν επηρεάζουν το αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης σε δημοσιονομικούς όρους.

Πίνακας Β.4: Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού Ιανουάριος-Αύγουστος 2025 (εκατ. ευρώ)

Σε εκατ. ευρώ τροποποιημένη ταμειακή βάση	Ιαν.-Αυγ. 2024	Ιαν.-Αυγ. 2025	Διαφορά 2025-2024	% Δ 2025-2024	Στόχος Π.Υ 2025	Διαφορά Ετήσιος Στόχος - Πραγμ/σεις	Ποσοστό εκτέλεσης %
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)	(ε)	(στ) = (ε) - (β)	(ζ) = (β)/(ε)
Δαπάνες ΚΠ	44.089	46.494	2.405	5%	79.871	33.377	58%
I. Παροχές σε εργαζομένους	9.826	10.050	224	2%	14.889	4.839	67%
II. Κοινωνικές Παροχές	124	125	1	1%	425	300	29%
III. Μεταβιβάσεις	18.838	20.562	1.724	9%	34.741	14.179	59%
IV. Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.104	1.132	28	3%	2.040	908	55%
V. Λοιπές Δαπάνες (*)	107	113	6	6%	183	70	62%
VI. Πιστώσεις υπό κατανομή πλην ΠΔΕ και ΤΑΑ	0	0	0		3.183	3.183	0%
VII. Αποκτήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων	986	845	-141	-14%	2.610	1.765	32%
VIII. Τόκοι σε ακαθάριστη βάση	6.555	6.628	73	1%	7.701	1.073	86%
IX. Δαπάνες ΠΔΕ	5.548	4.995	-553	-10%	9.200	4.205	54%
X. Δαπάνες ΤΑΑ	1.001	2.046	1.045	104%	4.900	2.854	42%

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο Εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού, Αύγουστος 2025 (τροποποιημένη ταμειακή βάση)

6.2 Εκτέλεση Γενικής Κυβέρνησης Α΄ οκτάμηνο 2025

Σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης το Α΄ οκτάμηνο του έτους 2025 καταγράφηκε ταμειακό πλεόνασμα 4,1 δισ. ευρώ (1,63% του ΑΕΠ), αυξημένο κατά 2,5 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2024 (βλ. Πίνακα Β.5). Αντίστοιχα, δημιουργήθηκε πρωτογενές πλεόνασμα 9,6 δισ. ευρώ (3,87% του ΑΕΠ), σε σχέση με πρωτογενές πλεόνασμα 7,1 δισ. ευρώ (2,99% του ΑΕΠ) το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα. Η βελτίωση αυτή οφείλεται στα αυξημένα, σε σχέση με πέρυσι, έσοδα (ταμειακή βάση), κατά 5,6 δισ. ευρώ. Οι δαπάνες παρουσιάζονται αυξημένες κατά 3,9 δισ. ευρώ (6,42%) σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό χρονικό διάστημα.

Πίνακας Β.5: Εκτέλεση προϋπολογισμού σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης (εκατ. ευρώ*) Ιαν.- Αύγ. 2025

	Ιαν.-Αυγ. 2024	Ιαν.-Αυγ. 2025	Διαφορά 2024- 2025	% Δ 2024- 2025
	(α)	(β)	(γ) = (β) - (α)	(δ) = (γ)/(α)
A. Έσοδα	68.820	74.372	5.552	8,07%
Φόροι	41.455	43.335	1.880	4,54%
Ασφαλιστικές εισφορές	18.390	18.989	599	3,26%
Μεταβιβάσεις	4.693	6.966	2.273	48,43%
Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	2.507	3.757	1.250	49,86%
Λοιπά έσοδα	1.775	1.326	-449	-25,30%
B. Δαπάνες	61.065	64.988	3.923	6,42%
Αμοιβές προσωπικού	13.543	13.823	280	2,07%
Κοινωνικές παροχές	29.903	30.508	605	2,02%
Μεταβιβάσεις	4.187	6.216	2.029	48,46%
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	6.070	6.989	919	15,14%
Επιδότησεις	1.792	1.893	101	5,64%
Τόκοι καταβληθέντες	5.556	5.553	-3	-0,05%
Λοιπές Δαπάνες	14	8	-6	-42,86%
Γ. Καθαρή απόκτηση μη χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων	6.233	5.321	-912	-14,63%
Ισοζύγιο (πλεόνασμα)/έλλειμμα (Α-Β-Γ)	1.522	4.063	2.541	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ %	0,64%	1,63%		
Πρωτογενές αποτέλεσμα	7.078	9.616	2.538	
Ως ποσοστό του ΑΕΠ %	2,99%	3,87%		
ΑΕΠ	236.736	248.697		

Πηγή: Δελτίο Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης Αύγουστος 2025, ΥΠΕΘΟ

*Στοιχεία σε ταμειακή βάση

Όπως αναλύθηκε παραπάνω (βλ. Ενότητα 5), οι εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομικών, σε όρους Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (European System of Accounts, ESA 2010), για το 2025 αναθεωρούνται προς τα πάνω σταδιακά, καθώς από την εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού 2025, όπου το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης εκτιμήθηκε στο -0,6% του ΑΕΠ και το πρωτογενές αποτέλεσμα στο +2,4%, στο προσχέδιο του ΚΠ 2026 αναθεωρήθηκαν σε +0,6% και +3,6% αντίστοιχα, ενώ στο τελικό σχέδιο του Προϋπολογισμού 2026 το πρωτογενές αποτέλεσμα τοποθετείται στο +3,7% του ΑΕΠ.^{14, 15}

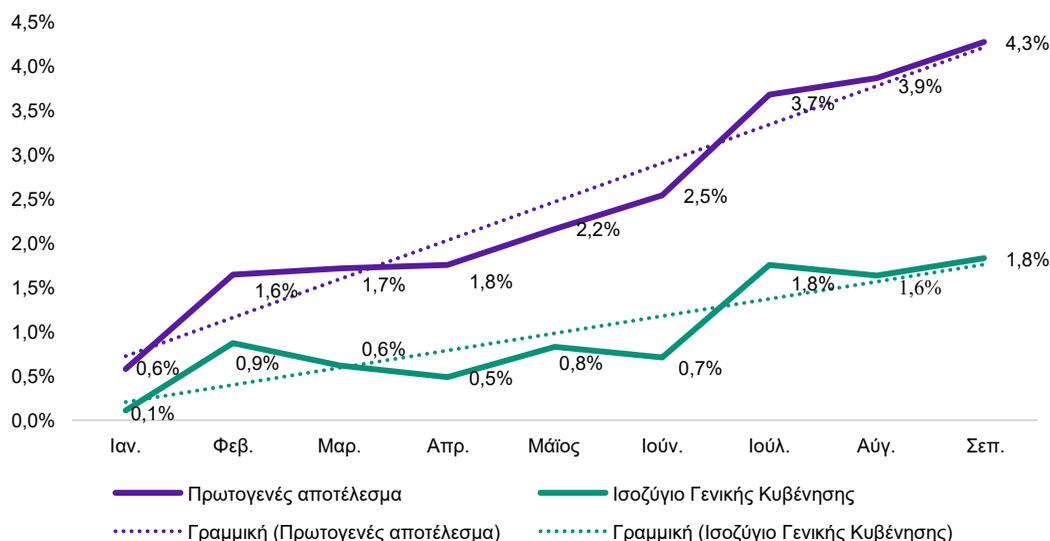
Το Α' οκτάμηνο του 2025, καταγράφηκε θετικό ισοζύγιο 1,63% και πρωτογενές πλεόνασμα Γενικής Κυβέρνησης 3,87% του ΑΕΠ (ταμειακή βάση). Σύμφωνα με το Διάγραμμα Β.5, η γραμμή τάσης του πρωτογενούς αποτελέσματος εμφανίζει ισχυρή ανοδική πορεία σε ταμειακή βάση, και υπερβαίνει τον στόχο του 3,7% του ΑΕΠ. Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι προς το τέλος του έτους συνήθως παρατηρείται διόρθωση της τάσης, με αρνητική επίδραση στο πρωτογενές πλεόνασμα, λόγω της εποχικότητας και της πορείας εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

14. Εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού 2025, σ.102

15. <https://minfin.gov.gr/proschedio-kratiku-proypologismou-2026/> σ.33

Διάγραμμα Β.5: Ταμειακά αποτελέσματα Γενικής Κυβέρνησης, Α΄ οκταμήνου 2025 (% του ΑΕΠ)

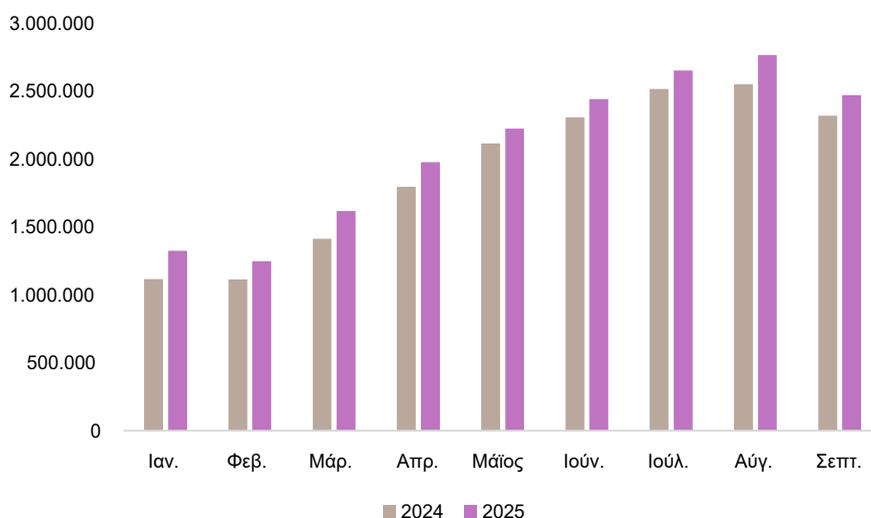

Πηγή: Δελτία Μηνιαίων Στοιχείων Γενικής Κυβέρνησης, Ιανουάριος- Αύγουστος 2025, ΥΠΕΘΟ

Κατά την περίοδο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου, αυξήθηκε η κίνηση επιβατών εξωτερικού στον αερολιμένα Αθηνών σε σχέση με το προηγούμενο έτος, γεγονός που αποτελεί θετική ένδειξη για τα έσοδα από τον τουρισμό και τις εισπράξεις από τον ΦΠΑ (βλ. Διάγραμμα Β.6). Παράλληλα δημοσιεύτηκαν πρόσφατα από το ΥΠΕΘΟ τα στοιχεία της Γενικής Κυβέρνησης για τον μήνα Σεπτέμβριο, τα οποία δείχνουν ότι σε ταμειακή βάση το πρωτογενές πλεόνασμα διαμορφώθηκε +4,3% του ΑΕΠ και το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης +1,8% του ΑΕΠ, επιβεβαιώνοντας τη θετική πορεία των δημοσιονομικών μεγεθών.

Παρά το γεγονός ότι απομένουν τρεις μήνες μέχρι το τέλος του έτους, υπάρχουν ενδείξεις ότι εφόσον διατηρηθεί η προσήλωση στους στόχους, που έχουν τεθεί από τον ΚΠ 2025 και έχουν αναθεωρηθεί στον ΚΠ 2026, και δεν προκύψουν έκτακτα γεγονότα (πρόστιμα, δικαστικές αποζημιώσεις, γεωπολιτική αστάθεια), είναι εφικτή η επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος της τάξης του +3,7% του ΑΕΠ (ΕΣΑ) για το έτος 2025.

Διάγραμμα Β.6: Κίνηση επιβατών εξωτερικού αερολιμένος Αθηνών για τα έτη 2024, 2025

Πηγή: Αερολιμένας Αθηνών

7. Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις

7.1 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2025

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις το 2025, σύμφωνα με το ΠΔΠ 2026-2029, περιλαμβάνουν το συνολικό κόστος δημοσιονομικών μέτρων ύψους των 3.036 εκατ. ευρώ (1,2% του ΑΕΠ). Στόχος των περισσότερων παρεμβάσεων είναι η στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών και ειδικότερα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, η ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος και της καταναλωτικής αγοραστικής δύναμης. Επίσης εντείνονται οι προσπάθειες για την αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης και των δημογραφικών προκλήσεων.

Τα κυριότερα μέτρα αφορούν: α) την αύξηση των συντάξεων με βάση τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και του πληθωρισμού (474 εκατ. ευρώ), β) την μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 1% το 2025 (448 εκατ. ευρώ), γ) την ετήσια οικονομική ενίσχυση ύψους 250 ευρώ κάθε Νοέμβριο σε συγκεκριμένες κοινωνικές κατηγορίες (360 εκατ. ευρώ), δ) την επιστροφή ενός ενοικίου ετησίως (230 εκατ. ευρώ), ε) την οριζόντια αύξηση μισθολογίου του δημόσιου τομέα, ώστε ο εισαγωγικός μισθός να μην υπολείπεται του επιπέδου του κατώτατου μισθού (215 εκατ. ευρώ για το 2025), στ) τις μόνιμες μισθολογικές αυξήσεις στα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας (επίδομα επικινδυνότητας ένστολων 111 εκατ. ευρώ, αύξηση της αποζημίωσης νυχτερινής απασχόλησης των ένστολων 25 εκατ. ευρώ), και ζ) τις παρεμβάσεις για την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος των λειτουργών του ΕΣΥ με την αυτοτελή φορολόγηση εφημεριών των ιατρών του ΕΣΥ (40 εκατ. ευρώ) και την παροχή περαιτέρω κινήτρων για την προσέλκυση προσωπικού σε άγονες περιοχές (16 εκατ. ευρώ).

Παράλληλα, εισάγονται μέτρα για την ενίσχυση των επενδύσεων, με το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ να αυξάνεται σε ετήσια βάση κατά 500 εκατ. ευρώ με σκοπό την ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων σε έργα υποδομών, και με εισαγωγή κινήτρων για καινοτομία, συγχωνεύσεις και εξαγορές μέσω παρεμβάσεων, (41 εκατ. ευρώ). Στην ίδια κατεύθυνση, ενισχύεται ο βαθμός αξιοποίησης των ευρωπαϊκών προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στον τομέα ενίσχυσης των κρατικών εσόδων για το 2025, αναμορφώνεται το τέλος ανθεκτικότητας (202 εκατ. ευρώ), ενώ παράλληλα η εισαγωγή του τέλους στις υπηρεσίες κρουαζιέρας (52 εκατ. ευρώ) συνδέεται άμεσα με αναπτυξιακά προγράμματα σχετικών υποδομών και αναπτυξιακών προγραμμάτων ΟΤΑ νησιών και συναφή δημόσια έργα. Επίσης, συνεχίζεται η διαδικασία αναβάθμισης του ρόλου και των δυνατοτήτων της ΑΑΔΕ και το 2025, σε συνέχεια προηγούμενων πρωτοβουλιών (βλ. Πλαίσιο Ι).

7.2 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2026

Το συνολικό δημοσιονομικό κόστος των παρεμβάσεων για το 2026 προβλέπεται σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση του ΚΠ 2026 να ανέλθει σε 5.940 εκατ. ευρώ (2,3% του ΑΕΠ) αυξημένα σε σχέση με το 2025 κατά 2.904 εκατ. ευρώ. Οι δημοσιονομικές πρωτοβουλίες του προσεχούς έτους ανακοινώθηκαν στο πλαίσιο της ΔΕΘ 2025, και αποτυπώνονται στην Εισηγητική του Κρατικού Προϋπολογισμού 2026.

Κυριότερες δημοσιονομικές παρεμβάσεις στην κατεύθυνση της ενίσχυσης του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών είναι η αναμόρφωση της κλίμακας φορολογίας εισοδήματος με έμφαση στις οικογένειες με παιδιά, στους νέους και στην μεσαία τάξη (1.218 εκατ. ευρώ), η οριζόντια αύξηση των μισθών από τον Απρίλιο 2026, ανάλογα με την αύξηση του κατώτατου μισθού (με εκτιμώμενο κόστος 358 εκατ. ευρώ), καθώς και η αναμόρφωση του μισθολογίου των Ενόπλων Δυνάμεων με αυξήσεις εφαρμοζόμενες ήδη από τον Οκτώβριο 2025 (ετήσιου κόστους 162

εκατ. ευρώ, καθαρού κόστους 85 εκατ. ευρώ μετά την αναδιάρθρωση της δομής των Ενόπλων Δυνάμεων) και των Σωμάτων Ασφαλείας (ετήσιου κόστους 127 εκατ. ευρώ). Τέλος, από το 2026 αναπροσαρμόζεται και εξορθολογίζεται το σύστημα τεκμηρίων διαβίωσης (με δημοσιονομικό κόστος 40 εκατ. ευρώ).

Τα νέα μέτρα για τους συνταξιούχους και τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, σε συνέχεια της πρωτοβουλίας της μόνιμης ενίσχυσης κάθε Νοεμβρίου, τα οποία θα εφαρμοστούν από το 2026, είναι η περαιτέρω αύξηση των συντάξεων με βάση τον πληθωρισμό και το ΑΕΠ (με δημοσιονομική επιπλέον επιβάρυνση 554 εκατ. ευρώ) καθώς και μη συμψηφισμός του 50% της αύξησης της σύνταξης με την προσωπική διαφορά από τον Ιανουάριο 2026 και πλήρης κατάργηση του συμψηφισμού από τον Ιανουάριο 2027 (με επιβάρυνση 75 εκατ. ευρώ).

Στην κατεύθυνση επίλυσης του στεγαστικού ζητήματος το 2026 λαμβάνεται ένα πλαίσιο πρωτοβουλιών θεσμοθέτησης νέων κινήτρων για αύξηση της προσφοράς ακινήτων, και συνεχίζονται ή εντείνονται υφιστάμενες πρωτοβουλίες των τελευταίων ετών. Συγκεκριμένα: επεκτείνεται και για το έτος 2026 η φοροαπαλλαγή διάρκειας τριών ετών για κενά ακίνητα που θα διατεθούν σε μακροχρόνια μίσθωση, με κόστος 13 εκατ. ευρώ για το 2026. Επιπλέον, επεκτείνεται και για το 2026 η αναστολή του ΦΠΑ στις νέες οικοδομές (με ετήσιο κόστος 18 εκατ. ευρώ), και παρατείνεται η μείωση του φόρου εισοδήματος για δαπάνες αναβάθμισης κτηρίων για το 2026 (κόστος 5 εκατ. ευρώ).

Χαρακτηριστικές μεταρρυθμίσεις που εισάγονται το 2026 στην κατεύθυνση στήριξης της επαρχίας και την ενίσχυση της περιφέρειας και των ακριτικών περιοχών αποτελούν η σταδιακή κατάργηση του ΕΝΦΙΑ για κύριες κατοικίες σε οικισμούς με πληθυσμό έως 1.500 κατοίκους (50% μείωση το 2026 με κόστος 38 εκατ. ευρώ και πλήρης κατάργηση το 2027 με ισόποση επιπλέον επιβάρυνση) καθώς και η μείωση του ΦΠΑ κατά 30% στα νησιά της περιφέρειας του Βορείου Αιγαίου, του νομού Έβρου (Σαμοθράκη) και του νομού Δωδεκανήσων με πληθυσμό έως 20.000 κατοίκους με εκτιμώμενο δημοσιονομικό κόστος 25 εκατ. ευρώ ετησίως.

7.3 Δημοσιονομικές παρεμβάσεις 2027-2029

Οι παρεμβάσεις στην οικονομία με ορίζοντα το 2029 αναμένεται να συνεχιστούν, να ενταθούν και να παρθούν νέα μέτρα για την ανακούφιση των συνεπειών των δομικών ζητημάτων της ελληνικής οικονομίας (στέγαση, δημογραφικό) και κυρίως την ενίσχυση του πραγματικού εισοδήματος των πολιτών, σύμφωνα με τα τωρινά μακροοικονομικά δεδομένα, τη διασφάλιση της συνετούς δημοσιονομικής πολιτικής και τη συνέπεια στην συμβατότητα με το ευρωπαϊκό δημοσιονομικό πλαίσιο κανόνων δαπανών. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΠΔΠ 2026-2029, το συνολικό κόστος των δημοσιονομικών παρεμβάσεων, που έχουν ήδη ανακοινωθεί ή νομοθετηθεί αναμένεται να ανέλθει σε 7,94 δισ. ευρώ το 2027 (επιπλέον 2 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2026), σε 9,01 δισ. ευρώ το 2028 (επιπλέον 1,07 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2027) και σε 10,1 δισ. ευρώ το 2029 (επιπλέον 1,09 δισ. ευρώ σε σχέση με το 2028).

Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει μια σειρά πρωτοβουλιών που εισάγονται το 2026 και προεξοφλείται η τροποποίηση τους το 2027, όπως η μεταρρύθμιση περί του μη συμψηφισμού της προσωπικής διαφοράς των συνταξιούχων που εισάγεται ως μείωση το 2026 για να καταργηθεί πλήρως το 2027, και επίσης η μείωση του ΕΝΦΙΑ, για κύριες κατοικίες σε περιπτώσεις οικισμών με λιγότερους από 1500 κατοίκους, εισάγεται ως μείωση για το 2026 και επεκτείνεται σε πλήρη κατάργηση το 2027.

Στα πλαίσια της ΔΕΘ 2025 (Σεπτέμβριος 2025) εξαγγέλλονται δύο συγκεκριμένες κυβερνητικές παρεμβάσεις με ορίζοντα το 2027 που είναι: 1) η μείωση του φόρου εισοδήματος ακινήτων με εισαγωγή ενδιάμεσου συντελεστή 25% (με εκτιμώμενο δημοσιονομικό κόστος 90 εκατ. ευρώ ετησίως) και 2) η απαλλαγή από τον φόρο εισοδήματος ιδρυμάτων και κληροδοτημάτων (με

εκτιμώμενη επιβάρυνση 43 εκατ. ευρώ). Ακόμη, σε συνέχεια της μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών κατά 1% το 2025, από το 2027 ακολουθεί νέα μείωση κατά 0,5% ακόμη (με εκτιμώμενη δημοσιονομική επιβάρυνση 244 εκατ. ευρώ).

Σύμφωνα με το ΠΔΠ 2026-2029 προβλέπεται η σταθερή ετήσια αύξηση των δαπανών των συντάξεων με βάση τον ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και του πληθωρισμού, καθώς η αύξηση για τις μισθολογικές δαπάνες του δημόσιου τομέα, ώστε ο εισαγωγικός μισθός να μην υπολείπεται του επιπέδου του κατώτατου μισθού που προκύπτει από την επαναλαμβανόμενη αύξηση του τα επόμενα χρόνια. Ακόμη η επέκταση του μέτρου της αύξησης του ορίου φαρμακευτικής δαπάνης κατά 100 εκατ. ετησίως και μετά το 2025 θα επιφέρει σταδιακά αυξανόμενη δημοσιονομική επιβάρυνση κατά 100 εκατ. ευρώ κατά έτος.

Πλαίσιο Ι: Μέτρα βελτίωσης φοροεισπρακτικών μηχανισμών

Η επίτευξη του πρωτογενούς αποτελέσματος του 2024 και η αυξημένη απόδοση έναντι των στόχων των κρατικών εσόδων ερμηνεύεται σε μεγάλο βαθμό από τον σημαντικό περιορισμό της φοροδιαφυγής και τη δράση της ΑΑΔΕ.

Ενδεικτικά:

- ν.5047/2023: Θεσπίστηκαν ρυθμίσεις για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας, καθώς και για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής που παρατηρείται κατά τη διενέργεια ψηφιακών συναλλαγών. Ειδικότερα προβλέφθηκαν:

(α) διεύρυνση του πεδίου ανταλλαγής πληροφοριών και συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών αρχών των κρατών-μελών της ΕΕ,

(β) υποχρέωση όλων των φορέων που εκμεταλλεύονται ηλεκτρονικές πλατφόρμες να ανταλλάσσουν πληροφορίες με την ΑΑΔΕ με συγκεκριμένες προθεσμίες και με δυνατότητα επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής και

(γ) επικαιροποίηση της νομοθεσίας αναφορικά με τη λειτουργία των τερματικών μηχανημάτων (POS) και τη διασύνδεσή τους με την ΑΑΔΕ, και πρόβλεψη κυρώσεων για παραβάσεις υποχρεώσεων σχετικά με την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών των POS με την ΑΑΔΕ.

- ν.5073/2023: Θεσπίστηκαν μέτρα για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής, όπως:

(α) Εισαγωγή ρυθμίσεων σχετικά με τη φορολόγηση των ελεύθερων επαγγελματιών, με τη θέσπιση ελάχιστου τεκμαρτού εισοδήματος και παράλληλη μείωση του τέλους επιτηδεύματος.

(β) Υποχρεωτική ανάρτηση εσόδων και δαπανών επιχειρήσεων στο MyData εντός του 2024 και ολοκλήρωση της διασύνδεσης των ταμειακών μηχανών με τα POS τους πρώτους μήνες του 2024.

(γ) Απαγόρευση της χρήσης μετρητών στις αγοραπωλησίες ακινήτων, των οποίων το τίμημα θα καταβάλλεται αποκλειστικά με τραπεζικά μέσα πληρωμής.

(δ) Αύξηση του προστίμου για χρήση μετρητών σε συναλλαγές άνω των 500 ευρώ.

- ν.5100/2024: Αναβαθμίστηκε ο Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας για την επιτάχυνση των τελωνειακών διαδικασιών και μείωση γραφειοκρατίας μέσω της ψηφιοποίησης των τελωνείων.
- ν.5144/2024: Νέος Κώδικας ΦΠΑ με στόχο την καθιέρωση ενός ενιαίου επικαιροποιημένου και απλουστευμένου κώδικα.

- ν.5135/2024: Εισαγωγή νέων ψηφιακών εργαλείων που παρέχουν στην ΑΑΔΕ τη δυνατότητα ελέγχου και επιβολής κυρώσεων στους παρόχους Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων.

Οι παρεμβάσεις αυτές συνεχίζονται και στον τρέχον έτος. Συγκεκριμένα:

- ν.5177/2025: Κωδικοποίηση και ενοποίηση των υφιστάμενων διατάξεων που αφορούν στους έμμεσους φόρους επί των συναλλαγών, καθώς και σε λοιπούς έμμεσους φόρους, σε έναν ενιαίο κώδικα. Δεν επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στον τρόπο φορολόγησης ή στις φορολογικές επιβαρύνσεις των πολιτών και επιχειρήσεων. Ωστόσο, η κωδικοποίηση των διατάξεων:

(α) Απλοποιεί τη φορολογική νομοθεσία, διευκολύνοντας την κατανόηση και εφαρμογή των κανόνων από τους φορολογούμενους και τις φορολογικές αρχές.

(β) Βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, μειώνοντας το διοικητικό κόστος και τον χρόνο που απαιτείται για την εφαρμογή των φορολογικών διαδικασιών.

(γ) Ενισχύει τη διαφάνεια και την προβλεψιμότητα του φορολογικού συστήματος, ενισχύοντας την εμπιστοσύνη των πολιτών και των επιχειρήσεων στο φορολογικό σύστημα.

- ν.5222/2025: Ασχολείται διεξοδικά με την ψηφιοποίηση και απλούστευση του ισχύοντα κώδικα και εισάγει επιπλέον ενισχυτικές ρυθμίσεις για βελτίωση της διασύνδεσης των υπηρεσιών και την διευκόλυνση των ελέγχων. Συγκεκριμένα προβλέπει:

(α) τη σύσταση Μητρώου Ιδιοκτησίας και Διαχείρισης Ακινήτων εντός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων της ΑΑΔΕ,

(β) την υποχρεωτική αποδοχή άμεσων πληρωμών από λογαριασμό σε λογαριασμό μέσω διασυνδεδεμένων τερματικών POS στις λιανικές συναλλαγές,

(γ) την πρόσβαση της ΑΑΔΕ σε όλα τα πληροφοριακά συστήματα του Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕ-ΚΕΠΕ) προκειμένου, κατόπιν της επεξεργασίας τους, να αξιοποιηθούν για τη διενέργεια των σχετικών πληρωμών και ελέγχων από την ΑΑΔΕ, και σταδιακή απορρόφηση του Οργανισμού από την Ανεξάρτητη Αρχή με αξιοποίηση των δεδομένων αυτών και

(δ) την μεταφορά της Γενικής Διεύθυνσης του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος στην ΑΑΔΕ

Εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο για την ανάληψη περαιτέρω δράσης, που θα στοχεύει ιδίως σε συγκεκριμένους τομείς, οι οποίοι παρουσιάζουν μεγάλη τάση φοροδιαφυγής, όπως ο τομέας των καυσίμων. Στις δράσεις περιλαμβάνονται η ολοκλήρωση του νομικού πλαισίου για το εργαλείο παρακολούθησης της αξιακής αλυσίδας του τομέα των καυσίμων από τη φορολογική αρχή, και η εγκατάσταση συσκευών εντοπισμού σε οχήματα μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και σε πλοία μεταφοράς καυσίμων.

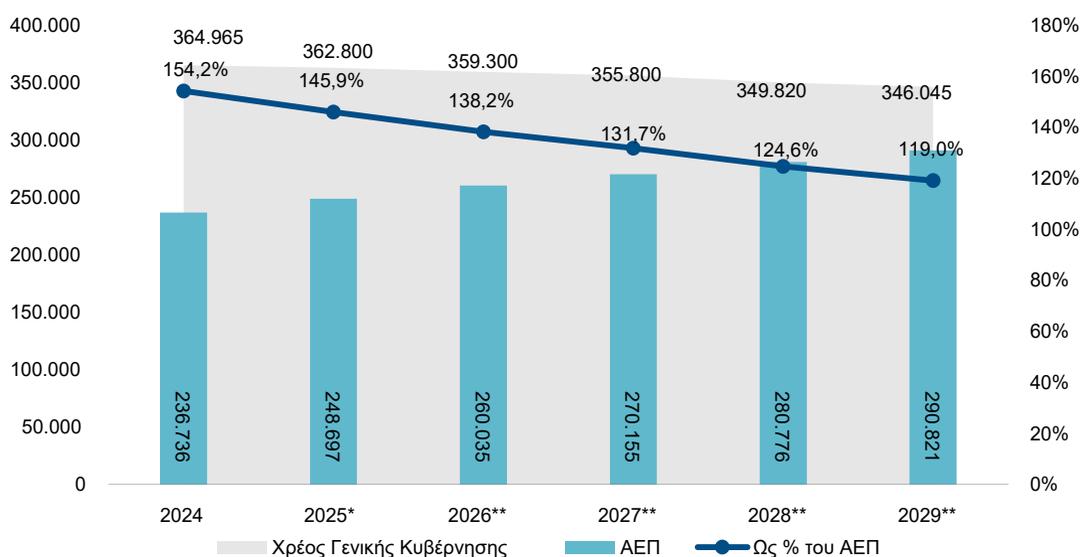
Μέσα στο 2025, ενισχύεται ο έλεγχος στην διακίνηση καυσίμων με: αυτόματο έλεγχο στα πρατήρια μέσω μετρητών ροής (flow meters) και συλλογής δεδομένων, παρακολούθηση στις δεξαμενές πλοίων (data loggers) και GPS/AIS στα σκάφη, και επερχόμενη επέκταση σε χερσαία οχήματα (GPS τηλεματικής). Οι ΚΥΑ Α.1176/2024 και Ε.2003/2025 αποτελούν συνέχεια προηγούμενων νομοθετικών πρωτοβουλιών, με απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός ενιαίου, ψηφιακά διασυνδεδεμένου συστήματος μεταφοράς και παροχής καυσίμων, το οποίο θα συνδέεται απευθείας με την ΑΑΔΕ για την ενίσχυση της διαφάνειας, της ιχνηλασιμότητας και της φορολογικής συμμόρφωσης σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα.

8. Χρέος

8.1 Η εξέλιξη του χρέους

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ για το 2025 αναμένεται να διαμορφωθεί στο 145,9%, καταγράφοντας μείωση κατά 8,3 ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2024 (βλ. Διάγραμμα Β.7). Η αποκλιμάκωση αυτή εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί και το 2026, με το χρέος να υποχωρεί περαιτέρω κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες και να διαμορφώνεται στο 138,2% του ΑΕΠ. Αν οι προβλέψεις αυτές επαληθευτούν, το δημόσιο χρέος της χώρας, για πρώτη φορά μετά από 15 χρόνια, αναμένεται να υποχωρήσει κάτω από το όριο του 140% του ΑΕΠ, ένα ορόσημο με ιδιαίτερο συμβολισμό για τη μακροχρόνια προσπάθεια δημοσιονομικής σταθεροποίησης. Η αποκλιμάκωση προβλέπεται να συνεχιστεί μέχρι και το 2029 φτάνοντας κάτω από το 120%.

Διάγραμμα Β.7: Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, 2023-2025 (% ΑΕΠ)

Πηγή: ΠΔΠ 2026-2029, ΥΠΕΘΟ, Νοέμβριος 2025

*Εκτίμηση **Πρόβλεψη

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στους υψηλούς ρυθμούς πραγματικής ανάπτυξης, στα πολύ χαμηλά πραγματικά επιτόκια, που προκύπτουν επειδή τα ονομαστικά επιτόκια και ο πληθωρισμός βρίσκονται περίπου στο ίδιο επίπεδο, και στα πρωτογενή δημοσιονομικά πλεονάσματα. Αν και η σχέση επιτοκίου ανάπτυξης συνέβαλε σημαντικά στην μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ τα προηγούμενα χρόνια, τα επόμενα η επίδρασή της αναμένεται να περιοριστεί. Έτσι, η διατήρηση ισχυρών πρωτογενών πλεονασμάτων καθίσταται ακόμα πιο κρίσιμη. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ανάλυση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κύριοι παράγοντες που συμβάλουν σε αυτή την ταχεία αποκλιμάκωση είναι η διατήρηση ισχυρής πραγματικής ανάπτυξης (3,3 ποσοστιαίες μονάδες), η σημαντική αύξηση του πρωτογενούς πλεονάσματος (2,9 ποσοστιαίες μονάδες) και η διαφορά μεταξύ του έμμεσου επιτοκίου δανεισμού και του ρυθμού μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ (snowball effect) κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες.¹⁶

Αν και η θετική διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίων συμβάλλει στην μείωση του χρέους, αυτό δεν μπορεί να θεωρείται δεδομένο, διότι τα επιτόκια παραμένουν χαμηλά μόνο όσο η δημοσιονομική πολιτική παραμένει προσεκτική· διαφορετικά, οι αγορές αυξάνουν το κόστος δανεισμού και επηρεάζονται αρνητικά η εμπιστοσύνη και η ανάπτυξη. Καθώς περίπου το 70% του δημόσιου χρέους, που ανήκει σε ευρωπαϊκούς θεσμούς θα αποπληρώνεται έως

16. Debt Sustainability Monitor 2024, European Commission Institutional Paper 306, March 2025

το 2070, το τμήμα του χρέους που θα κατέχεται από ιδιώτες αναμένεται να αυξηθεί (βλ. Υποενοότητα 8.2). Για να μην αυξηθεί υπερβολικά το νέο ιδιωτικά κατεχόμενο χρέος και για να διατηρηθεί η σταθερότητα, απαιτούνται πρωτογενή πλεονάσματα. Έτσι, η δημοσιονομική πολιτική χρειάζεται να παραμείνει προληπτική, ώστε η πορεία του χρέους να συνεχίσει να βελτιώνεται.

Αξίζει να τονιστεί ότι, παρά τη σημαντική αποκλιμάκωση τους χρέους, απαιτείται διαρκής επαγρύπνηση λόγω του υψηλού επιπέδου χρέους της ελληνικής οικονομίας, το οποίο παραμένει το υψηλότερο στην ΕΕ, και υπερβαίνει κατά πολύ τον στόχο του κανόνα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης της ΕΕ που είναι της τάξης του 60% του ΑΕΠ. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, τις υψηλές πληρωμές τόκων, παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος του ελληνικού δημόσιου χρέους βρίσκεται στα χέρια δημόσιων οργανισμών της ΕΕ με χαμηλό μη αγοραίο επιτόκιο και με πολύ μεγάλη διάρκεια αποπληρωμής (βλ. Πίνακα Β.6). Αξίζει να επισημανθεί ότι η χώρα δαπανά περισσότερα για πληρωμές τόκων του δημόσιου χρέους από ό,τι για την εθνική άμυνα (3,2% του ΑΕΠ, περίπου).

Πίνακας Β.6: Πληρωμές για τόκους δημοσίου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ

	Ελλάδα	ευρωζώνη
2024	3,5	1,9
2025	3,3	2,0
2026	3,1	2,1
2027	3,2	2,2

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις 2025

8.2 Η αποπληρωμή των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης

Η εφαρμογή των τριών προγραμμάτων μακροοικονομικής προσαρμογής (2010-2018) συνοδεύτηκε από τη λήψη δανειακών κεφαλαίων συνολικού ύψους 288,7 δισ. ευρώ που αντλήθηκαν από διμερή δάνεια με χώρες της ευρωζώνης (Greek Loan Facility, GLF), από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility, EFSF), από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (European Stability Mechanism, ESM), αλλά και από το ΔΝΤ με σχετικά ευνοϊκούς όρους (χαμηλά επιτόκια, μακρά περίοδο αποπληρωμής).¹⁷ Η αποπληρωμή αυτού του χρέους θα απαιτήσει δημοσιονομικά πλεονάσματα τις επόμενες δεκαετίες.

Αναλυτικά, τα δανειακά κεφάλαια που προήλθαν από το ΔΝΤ (32,1 δισ. ευρώ) έχουν πλήρως αποπληρωθεί (Απρίλιος 2022), επομένως το ανεξόφλητο υπόλοιπο αφορά αποκλειστικά δανειακά κεφάλαια των κρατών-μελών της ευρωζώνης που αντλήθηκαν από το Μηχανισμό Στήριξης (GLF, EFSF, ESM) και το ύψους του ανέρχεται σε 216,7 δισ. ευρώ με την αποπληρωμή τους να εκτείνεται έως το 2070, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα λήξεως χρέους Κεντρικής Διοίκησης στις 30/9/2025 του Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (ΟΔΔΗΧ, βλ. Διάγραμμα Β.8).

Από το συνολικό ποσό των 52,9 δισ. ευρώ διμερών διακρατικών δανείων, που χορηγήθηκαν στην Ελλάδα από χώρες της ευρωζώνης (GLF), το υπόλοιπο ανεξόφλητο κεφάλαιο ανέρχεται σε 31,61 δισ. ευρώ. Τα εν λόγω δάνεια φέρουν κυμαινόμενο επιτόκιο βάσει του Euribor πλέον περιθωρίου 50 μονάδων βάσης, γεγονός που τα καθιστά πιο ευαίσθητα σε αυξήσεις επιτοκίων και συνεπώς επιβαρυντικά ως προς το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους. Στο πλαίσιο της στρατηγικής ενεργής διαχείρισης του δημοσίου χρέους και με στόχο τον περιορισμό του κινδύνου αύξησης του κόστους δανεισμού, λόγω ανόδου επιτοκίων, και τη βελτίωση του προφίλ εξυπηρέτησης, πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2024 πρόωρη αποπληρωμή οφειλών ύψους 7,935 δισ. ευρώ, που αφορούσαν λήξεις των ετών 2026, 2027 και 2028.¹⁸ Τον Δεκέμβριο

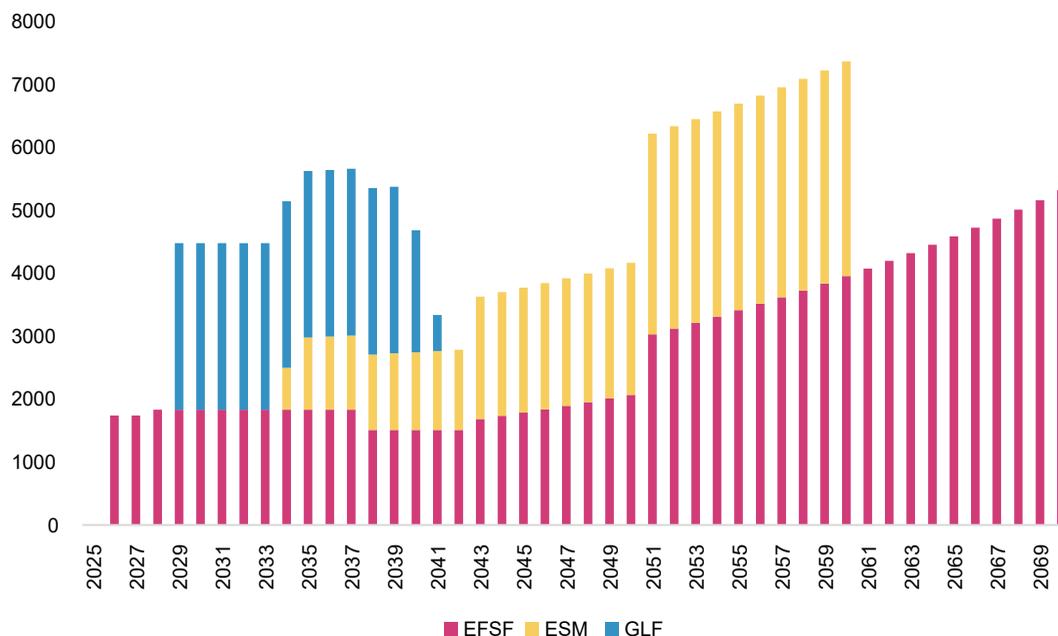
17. Πηγή [Greece | European Stability Mechanism](#).

18. Η Ελλάδα αποπλήρωσε πρόωρα δάνεια του GLF το 2022 2,645 δισ. ευρώ και το 2023 5,29 δισ. ευρώ

του 2025 εγκρίθηκε από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας το αίτημα πρόωρης αποπληρωμής ύψους 5,29 δισ. ευρώ, το οποίο καλύπτει τμήμα των οφειλών με προγραμματισμένες ημερομηνίες λήξης την περίοδο 2033–2041.¹⁹ Η αρχική πρόβλεψη αποπληρωμής των δανείων GLF εκτεινόταν έως το 2041, ωστόσο βάσει της τρέχουσας στρατηγικής, επιδιώκεται η πλήρης εξόφλησή τους έως το 2031, ήτοι δέκα έτη νωρίτερα του αρχικού χρονοδιαγράμματος. Η εν λόγω επιτάχυνση στην αποπληρωμή εκτιμάται ότι θα έχει άμεση θετική επίδραση στην μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, στην συγκράτηση των δαπανών τόκων, καθώς και στην σταθεροποίηση του προφίλ χρηματοδοτικών αναγκών μεσοπρόθεσμα, ενισχύοντας τη χρηματοοικονομική ανθεκτικότητα και το πιστωτικό προφίλ της χώρας.

Επιπρόσθετα, Ο ΟΔΔΗΧ χρησιμοποιεί ενεργά “interest rate swaps” για να καθορίζει ανταγωνιστικά σταθερά επιτόκια, μέσω “mid-swap συν spread”, και να διαχειρίζεται τον κίνδυνο επιτοκίων του χρέους. Αυτή η στρατηγική του επιτρέπει να επιτυγχάνει χαμηλό και προβλέψιμο κόστος δανεισμού, ενώ διατηρεί ευελιξία απέναντι στις συνθήκες της αγοράς και τα επιτόκια.

Διάγραμμα Β.8: Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων Μηχανισμού Στήριξης

Πηγή: Χρονοδιάγραμμα λήξεως χρέους Κεντρικής Διοίκησης στις 30/09/2025 (εκατ. ευρώ), ΟΔΔΗΧ

Από τα δανειακά κεφάλαια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας ύψους 141,8 δισ. ευρώ, το ανεξόφλητο υπόλοιπο ανέρχεται σε περίπου 125,7 δισ. ευρώ. Με βάση το υφιστάμενο χρονοδιάγραμμα, η καταβολή των ετήσιων δόσεων έχει ξεκινήσει από το 2025 και θα επεκταθεί έως το 2070. Τέλος, η χρηματοδοτική βοήθεια ύψους 58,8 δισ. ευρώ, η οποία αντλήθηκε από τον ESM κατά τη διάρκεια του τρίτου προγράμματος, αναμένεται να αποπληρωθεί από το 2034 έως το 2060.

8.3 Πιστοληπτική ικανότητα

Η μακροχρόνια διασφάλιση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους προϋποθέτει την εμπέδωση ενός συνεκτικού και ορθολογικού δημοσιονομικού πλαισίου, το οποίο θα ενισχύεται από την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών πόρων και την προώθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την αύξηση του δυνητικού ρυθμού ανάπτυξης. Παράγοντες

19. Δελτίο Τύπου ESM και EFSF, 2/12/2025

όπως το υψηλό ταμειακό απόθεμα ασφαλείας και οι πράξεις επιτοκιακής αντιστάθμισης συμβάλλουν προσωρινά στην μείωση της ευπάθειας του χρέους έναντι διακυμάνσεων της αγοράς, ωστόσο η σταδιακή υποκατάσταση του επίσημου δανεισμού με δανεισμό αγοράς δημιουργεί την ανάγκη ενίσχυσης της δημοσιονομικής ανθεκτικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η περαιτέρω βελτίωση της επενδυτικής βαθμίδας με την αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας εξαρτώνται από τη συνέχιση της συνετής δημοσιονομικής προσαρμογής και ενίσχυση των μεταρρυθμίσεων προκειμένου να είναι ικανές να απορροφήσουν εξωτερικούς κλυδωνισμούς και να στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη σε συνθήκες αβεβαιότητας.

Οι κύριοι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας διατηρούν το 2025 σταθερή αξιολόγηση για την Ελλάδα, με το αξιόχρεο να παραμένει στο επίπεδο επενδυτικής βαθμίδας («BBB» κατά Standard & Poor's, Fitch, DBRS Morningstar, Rating and Investment, και Scope Ratings GmbH, και «Baa3» από Moody's). Η προοπτική χαρακτηρίζεται ως σταθερή σε όλες τις αξιολογήσεις, εκτός από τη Scope Ratings GmbH που διατηρεί θετική προοπτική. Οι πιο πρόσφατες αξιολογήσεις πραγματοποιήθηκαν από Σεπτέμβριο έως Νοέμβριο 2025, ενώ οι επόμενες αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2026. Η σταθερότητα αυτών των αξιολογήσεων αντανάκλα τη συνεχιζόμενη εμπιστοσύνη στις μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές της χώρας, καθώς και στην ικανότητά της να εξυπηρετεί το δημόσιο χρέος της.

Πίνακας Β.7: Πιστοληπτική Ικανότητα

Εταιρείες Αξιολόγησης Πιστοληπτικής Ικανότητας	Πιστοληπτική Ικανότητα	Προοπτική	Ημερομηνία Τελευταίας Αξιολόγησης
DBRS Morningstar	BBB	Σταθερή	05/9/2025
Rating and Investment	BBB	Σταθερή	06/10/2025
Standard & Poor's	BBB	Σταθερή	17/10/2025
Moody's	Baa3	Σταθερή	19/10/2025
Scope Ratings GmbH	BBB	Θετική	07/11/2025
Fitch	BBB	Σταθερή	14/11/2025

Πηγή: ΟΔΔΧ, Νοέμβριος 2025

8.4 Σύγκριση Ελλάδας - ευρωζώνης

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της Eurostat και τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Νοέμβριος 2025), η πορεία του ελληνικού δημόσιου χρέους συνεχίζει να βελτιώνεται με σταθερό ρυθμό. Ο λόγος χρέους προς ΑΕΠ μειώνεται από 164,3% το 2023 σε 154,2% το 2024 και προβλέπεται να υποχωρήσει περαιτέρω σε 147,6% το 2025, 142,1% το 2026 και 138,0% το 2027 (βλ. Διάγραμμα Β.9). Η συνολική αποκλιμάκωση από το 2020 (209,4%) έως το 2026 (142,1%) ανέρχεται σε περίπου 67 ποσοστιαίες μονάδες, επιβεβαιώνοντας την έντονα καθοδική δυναμική του λόγου χρέους προς ΑΕΠ.

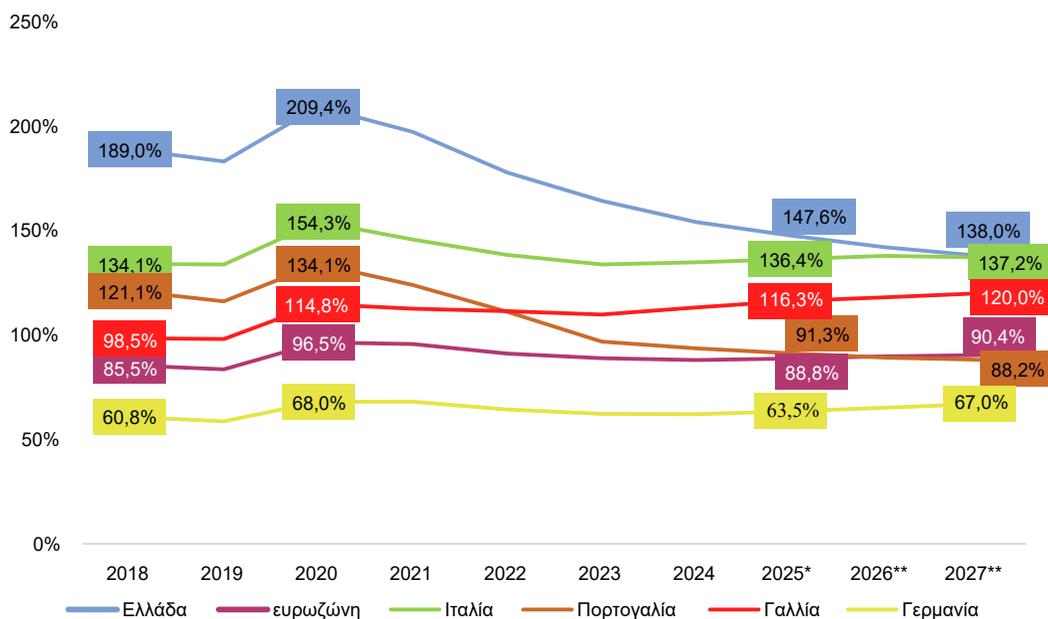
Η Ελλάδα καταγράφει την ταχύτερη μείωση χρέους στην ευρωζώνη το 2024, με ετήσια πτώση 10,1 ποσοστιαίων μονάδων. Η εξέλιξη αυτή αντανάκλα τη διατήρηση πρωτογενών δημοσιονομικών επιδόσεων, την αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ και την ομαλοποίηση της σύνθεσης του χρέους.

Η Πορτογαλία συνεχίζει επίσης, τη διαδικασία δημοσιονομικής εξυγίανσης με μείωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ από 96,9% το 2023 σε 93,6% το 2024 και περαιτέρω αποκλιμάκωση σε 91,3% το 2025, 89,2% το 2026 και 88,2% το 2027. Η εξέλιξη αυτή είναι θετική, αν και λιγότερο έντονη σε σύγκριση με την ελληνική περίπτωση. Αντιθέτως, οι δύο μεγάλες οικονομίες της ευρωζώνης, Ιταλία και Γαλλία, καταγράφουν επιδείνωση στην δυναμική του δημόσιου χρέους. Στην Ιταλία, ο λόγος χρέους αυξήθηκε ελαφρά από 133,9% το 2023 σε 134,9% το 2024 και

προβλέπεται να φτάσει περίπου στο 137% το 2027. Παρόμοια, στην Γαλλία, το χρέος ανέβηκε από 109,8% σε 113,2% το 2024 και αναμένεται να διαμορφωθεί γύρω στο 120% το 2027. Και στις δύο περιπτώσεις, ο συνδυασμός διατηρούμενων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και ασθενέστερης ονομαστικής μεγέθυνσης περιορίζει τις δυνατότητες μείωσης του χρέους.

Σε επίπεδο ευρωζώνης, ο μέσος λόγος χρέους προς ΑΕΠ παραμένει σχεδόν σταθερός το 2023–2024 στο 88,9%, ενώ οι προβλέψεις υποδεικνύουν ήπια άνοδο σε 88,8% το 2025, 89,8% το 2026 και 90,4% το 2027. Οι διαφοροποιημένες τάσεις μεταξύ των χωρών αντικατοπτρίζουν τη μεταβλητότητα των δημοσιονομικών επιδόσεων εντός της νομισματικής ένωσης, με χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία να συγκλίνουν προς χαμηλότερους δείκτες χρέους, ενώ Ιταλία, Γαλλία και εν μέρει Γερμανία παρουσιάζουν σταδιακή επιδείνωση.

Διάγραμμα Β.9: Σύγκριση εξέλιξης χρέους Γενικής Κυβέρνησης, Ελλάδα, ευρωζώνη, Ιταλία, Πορτογαλία, Γερμανία, Γαλλία, 2010-2026 (% ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Φθινοπωρινές Προβλέψεις 2025, Eurostat, επεξεργασία ΕΔΣ

*εκτιμήσεις, **προβλέψεις

9. Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες

9.1 Συμμόρφωση με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες 2025-2028

Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ.²⁰ Οι γενικές αρχές που διέπουν πλέον, τον δημοσιονομικό σχεδιασμό εστιάζουν στην διατήρηση του ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης σε επίπεδα που διασφαλίζουν, αφενός, τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και, αφετέρου, τη διατήρηση του δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3% του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα (βλ. Ένθετο: Η ενσωμάτωση των νέων

20. Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024), Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024) και Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024).

κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη).^{21,22} Παράλληλα, προβλέπεται εθνικός αριθμητικός δημοσιονομικός κανόνας για τη διαμόρφωση της δημοσιονομικής θέσης του πρωτογενούς ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης σε πλεονασματικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τον ΠΔΠ 2026-2029, προβλέπεται ότι η ετήσια αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης για το 2025 θα είναι 4,4% και για το 2026 5,7%, ποσοστά τα οποία υπερβαίνουν το ανώτατο ετήσιο όριο του 3,7% και 3,6%, αντίστοιχα που έχουν καθοριστεί στο ΜΔΣ 2025-2028 και εγκριθεί από το Συμβούλιο (βλ. Διάγραμμα Β.5). Οι εκτιμήσεις είναι συμβατές με το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, καθώς η πραγματική ετήσια μεταβολή που καταγράφηκε το 2024 ήταν -0,2% (ή 0,23 δισ. ευρώ), δηλαδή χαμηλότερη από το προβλεπόμενο ετήσιο όριο, δημιουργώντας έτσι δημοσιονομικό περιθώριο για υψηλότερες, καθαρές, πρωτογενείς δαπάνες την περίοδο 2025-2028. Η θετική αυτή απόκλιση αποδίδεται, κυρίως, στην μεγαλύτερη του αναμενόμενου επίδραση των μέτρων ενεργητικής δημοσιονομικής πολιτικής και συγκεκριμένα, των μέτρων για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και της εισφοροδιαφυγής, καθώς και στην χαμηλότερη από την αναμενόμενη συνολική δαπάνη της Γενικής Κυβέρνησης. Επιπλέον, σύμφωνα με το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, επιτρέπεται ετήσια απόκλιση της τάξεως των 0,3 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ (περίπου 0,75 δισ. ευρώ), παρέχοντας επιπλέον ευελιξία.²³ Τέλος, η εθνική ρήτρα διαφυγής για τις αμυντικές δαπάνες, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, παρέχει μια επιπλέον δυνατότητα απόκλισης από την εγκεκριμένη πορεία των καθαρών δαπανών, η οποία ευνοεί τις δαπάνες του 2026.²⁴ Συγκεκριμένα, οι αμυντικές δαπάνες εκτιμώνται αυξημένες κατά περίπου 0,1% του ΑΕΠ για το έτος 2025, και 0,3% του ΑΕΠ για το 2026, σε σύγκριση με το έτος βάσης 2024 (βλ. Υποενότητα 9.2).

Για τα έτη 2027 και 2028, η αύξηση των καθαρών δαπανών προβλέπεται ότι θα παραμείνει εντός του εγκεκριμένου ετήσιου ορίου. Για το έτος 2029, το ανώτατο όριο αύξησης των καθαρών δαπανών θα θεθεί με το επόμενο ΜΔΣ που αναμένεται να υποβληθεί την άνοιξη του 2028.

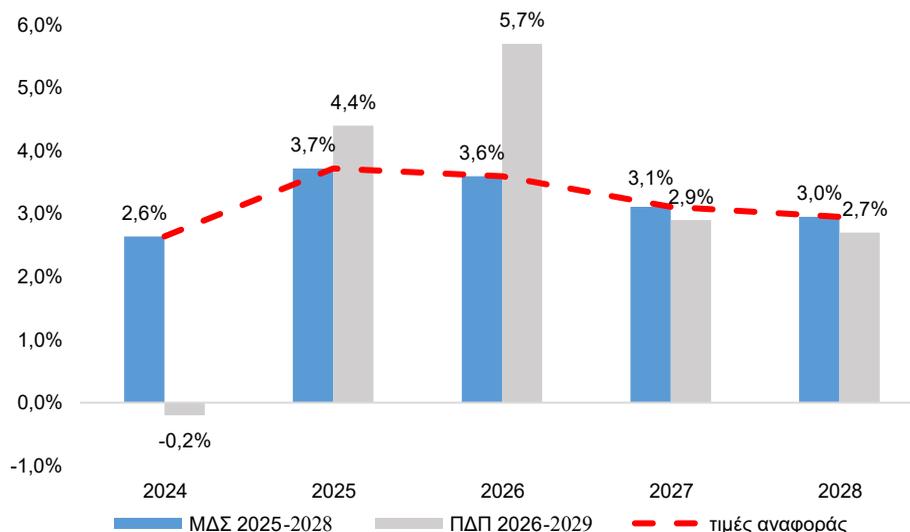
21. Άρθρο 34 του Ν. 4270/2014, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, καθώς και το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που τέθηκε σε ισχύ στις 30 Απριλίου 2024 δηλαδή, Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024), Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024) και Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024)

22. Στο πλαίσιο του Κανόνα Καθαρών Δαπανών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 36 Ν.4270/2014, η ποσοστιαία μεταβολή των καθαρών δαπανών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τα ανώτατα όρια που καθορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, σχετικά με την έγκριση του Εθνικού Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού και Διαρθρωτικού Σχεδίου

23. Άρθρο 2 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΚ) 1467/1997: «Η Επιτροπή καταρτίζει έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ όταν... οι αποκλίσεις που καταγράφονται στον λογαριασμό τακτοποίησης του κράτους μέλους υπερβαίνουν: α) είτε 0,3 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ ετησίως, β) είτε 0,6 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σωρευτικά

24. Άρθρο 26 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «εξαιρετικές περιστάσεις εκτός του ελέγχου του κράτους μέλους με σημαντικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά του, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θέτει σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα». Το ΕΔΣ έχει αναγνωρίσει ότι η σημαντική δημοσιονομική επιβάρυνση που προκύπτει από τις υφιστάμενες ή/και προγραμματισμένες αμυντικές δαπάνες πληροί τα κριτήρια μιας τέτοιας έκτακτης περίπτωσης με την αξιολόγηση του σχετικού αιτήματος του ΥΠΕΘΟ ([Assessment of the compliance of the budgetary outturns data reported in the Annual Progress Report 2025 and of activation of the national escape clause, ΕΔΣ, Απρίλιος 2025](#))

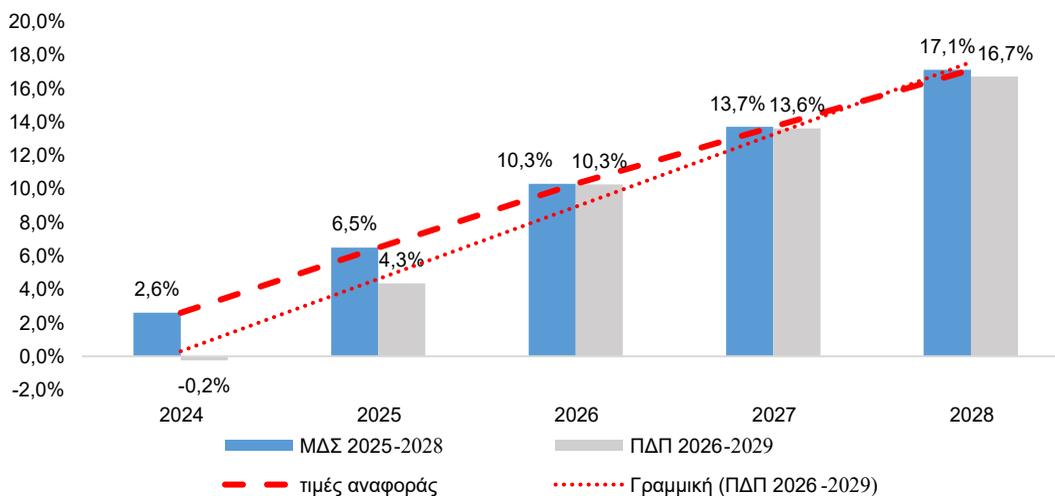
Διάγραμμα Β.10: Ετήσια αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΜΔΣ 2025-2028, ΠΔΠ 2026-2029, επεξεργασία ΕΔΣ

Ωστόσο, οι προβλεπόμενες σωρευτικές αυξήσεις των καθαρών πρωτογενών δαπανών για το 2025 (4,3%) και για το 2026 (10,3%) παραμένουν εντός των ορίων του ΜΔΣ 2025-2028 (6,5% και 10,3% αντίστοιχα, βλ. Διάγραμμα Β.6). Για τα έτη μετά το 2026 η σωρευτική αύξηση συνεχίζει να βρίσκεται εντός του πλαισίου με καθοδική πορεία από το οριακό επίπεδο του 2026 στο βελτιωμένο 13,6% για το 2027, και στο 16,7% για το 2028 με όρια 13,7% και 17,1% αντίστοιχα.

Διάγραμμα Β.11: Σωρευτική αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης

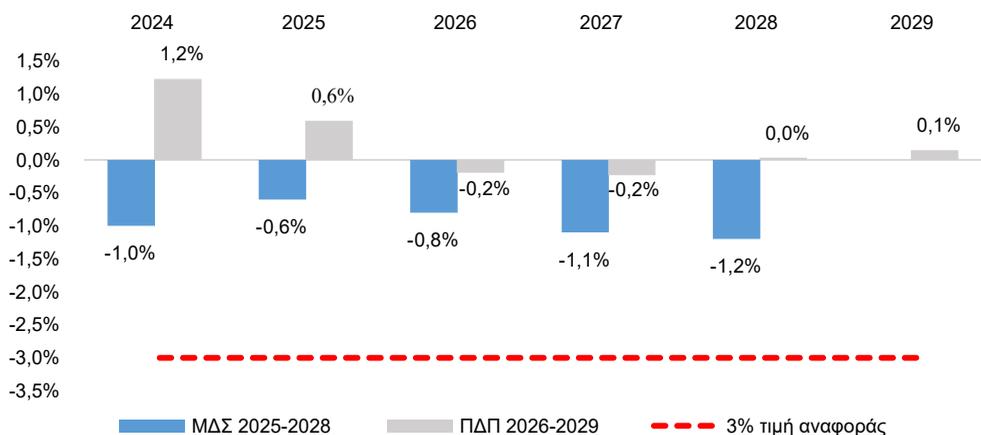

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΜΔΣ 2025-2028, ΠΔΠ 2026-2029, επεξεργασία ΕΔΣ

Σημειώνεται ότι σε κάθε περίπτωση διασφαλίζεται η τήρηση της τιμής αναφοράς του 3% του ΑΕΠ για το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο παρουσιάζει σταθερά σημαντικά καλύτερο αποτέλεσμα σε σχέση με τα όρια του ΜΔΣ 2025-2028. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ΠΔΠ 2026-2029, το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης για τα έτη 2024 και 2025 κατέγραψε πλεονάσματα 1,2% και 0,6% αντίστοιχα, σε αντίθεση με το προβλεπόμενο έλλειμμα του ΜΔΣ 2025-2028 της τάξεως του -1% και -0,6% αντίστοιχα. Επιπλέον, για τα έτη 2026 και 2027, το έλλειμμα εκτιμάται στο -0,2% και για τα δύο έτη, με σημαντική βελτίωση από τα συμφωνημένα όρια του -1,1% και -1,2% αντίστοιχα. Τέλος, για το 2028, το ΠΔΠ προβλέπει ισοσκελισμένο ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (0,0%), σημαντικά διαφοροποιημένο σε σχέση με το αντίστοιχο όριο του

ΜΔΣ 2025-2028 της τάξεως του -1,2% (βλ. Διάγραμμα Β.7)

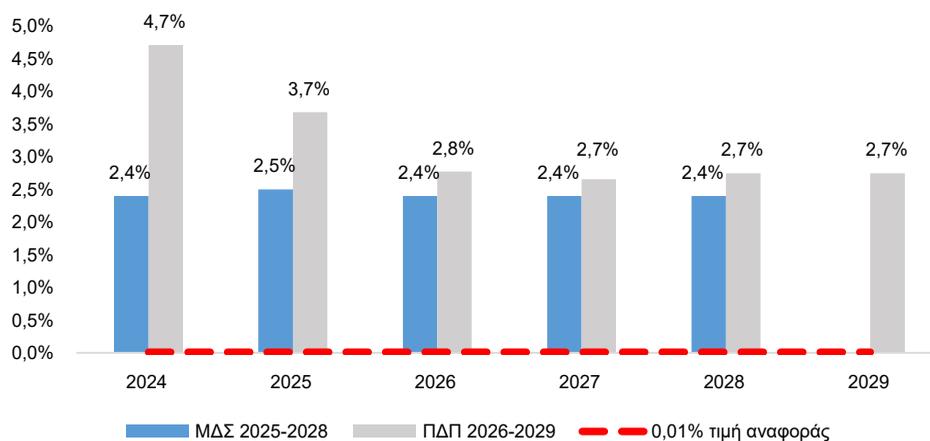
Διάγραμμα Β.12: Ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης, 2025-2029

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΜΔΣ 2025-2028, ΠΔΠ 2026-2029, επεξεργασία ΕΔΣ

Όπως αναφέρθηκε αναλυτικότερα παραπάνω (βλ. Ενότητα 5), το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώνεται πλεονασματικό, τόσο για το τρέχον έτος, όσο και για το επόμενο, σε πλήρη συμμόρφωση με τον εθνικό αριθμητικό δημοσιονομικό κανόνα, και προβλέπεται να παραμείνει κοντά στο 2,7% του ΑΕΠ έως το 2029, ενισχύοντας τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα (βλ. Διάγραμμα 5).

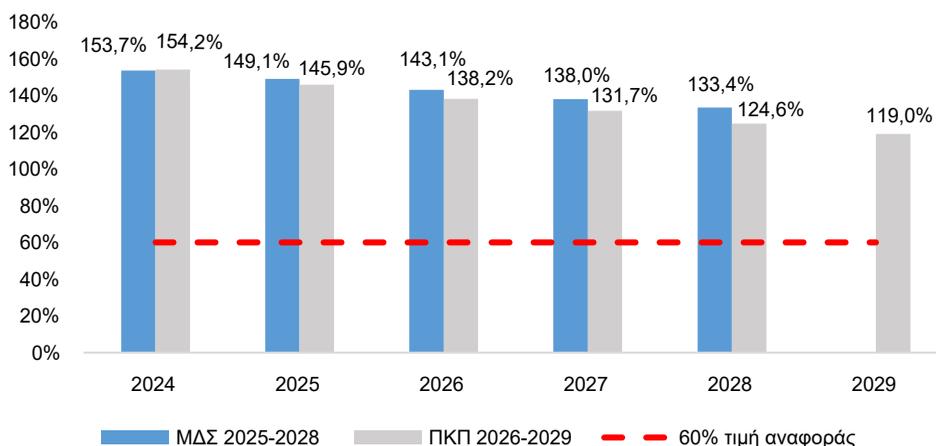
Διάγραμμα Β.13: Πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, 2025-2029

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΜΔΣ 2025-2028, ΠΔΠ 2026-2029, επεξεργασία ΕΔΣ.

Τέλος, η πορεία του δημόσιου χρέους της ελληνικής οικονομίας ως ποσοστό του ΑΕΠ με την προϋπόθεση της υλοποίησης του παραπάνω μακροοικονομικού σεναρίου, προβλέπεται πτωτική κατά την περίοδο του ΠΔΠ 2026–2029, αντανακλώντας τα θετικά δημοσιονομικά, πρωτογενή αποτελέσματα και τη συνεχιζόμενη οικονομική μεγέθυνση (όπως αναλύθηκε στην Ενότητα 8). Η δυναμική του δημόσιου χρέους αποτυπώνεται στην σταθερή και σημαντική αποκλιμάκωση του λόγου χρέους προς ΑΕΠ, με μείωση κατά 8,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2025 και 7,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2026 (βλ. Διάγραμμα Β.14). Η πορεία αυτή υπερβαίνει τις προβλέψεις του ΜΔΣ 2025–2028, καταδεικνύοντας την ενισχυμένη ανθεκτικότητα και τη θετική προοπτική της ελληνικής οικονομίας, με τον λόγο χρέους προς ΑΕΠ να αναμένεται να συνεχίσει τη μείωση του σε επίπεδα κάτω από 120% το έτος 2029.

Διάγραμμα Β.14: Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ), 2025-2029

Πηγές: ΥΠΕΘΟ, ΜΔΣ 2025-2028, ΠΔΠ 2026-2029, επεξεργασία ΕΔΣ.

9.2 Εθνική ρήτρα διαφυγής

Η εθνική ρήτρα διαφυγής, όπως προβλέπεται στον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, παρέχει μια δικαιολογημένη δυνατότητα απόκλισης από την εγκεκριμένη πορεία των καθαρών δαπανών. Αυτό κρίνεται απαραίτητο, λόγω της αυξημένης γεωπολιτικής αβεβαιότητας που προέκυψε μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, ειδικά σε περιπτώσεις εξαιρετικών περιστάσεων με σημαντικές δημοσιονομικές επιπτώσεις, οι οποίες βρίσκονται εκτός του ελέγχου των κρατών μελών.²⁵ Η Κοινή Λευκή Βίβλος για την Ευρωπαϊκή Ετοιμότητα Άμυνας 2030 ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να επιδιώξουν συντονισμένη ενεργοποίηση αυτής της ρήτρας για την κάλυψη των αυξημένων αμυντικών τους αναγκών.²⁶ Το ΕΔΣ αναγνωρίζει ότι η σημαντική δημοσιονομική επιβάρυνση που προκύπτει από τις υφιστάμενες ή/και προγραμματισμένες αμυντικές δαπάνες πληροί τα κριτήρια μιας τέτοιας έκτακτης περίπτωσης. Οποιαδήποτε προσωρινή παρέκκλιση για την αντιμετώπιση των αυξημένων αμυντικών δαπανών θα ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Ελλάδας στο πλαίσιο του ΜΔΣ 2025–2028.

Οι αμυντικές δαπάνες ανήλθαν στο 2,7% του ΑΕΠ το 2021, στο 2,6% του ΑΕΠ το 2022 και στο 2,2 % του ΑΕΠ το 2023 (βλ. Διάγραμμα Β.15). Σύμφωνα με τις προβλέψεις του ΥΠΕΘΟ, οι αμυντικές δαπάνες προβλέπεται να ανέλθουν στο 2,2% του ΑΕΠ το 2024. Κατόπιν ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής για τις αμυντικές δαπάνες το 2025, η μεταβολή των αμυντικών δαπανών, ως ποσοστό του ΑΕΠ, κατά την περίοδο 2025-2028 σε σχέση με το έτος 2024 λαμβάνεται υπόψη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε περίπτωση υπέρβασης του ορίου δαπανών. Σύμφωνα με τον ΠΔΠ 2026-2029, οι αμυντικές δαπάνες αναμένονται για το 2025 στο 2,3% του ΑΕΠ (αύξηση 0,1% του ΑΕΠ σε σχέση με το 2024), και για το 2026 να αυξηθούν περαιτέρω στο 2,5% του ΑΕΠ (αύξηση 0,3% του ΑΕΠ σε σχέση με το 2024).

Σημειώνεται ότι, οι αμυντικές δαπάνες καταγράφονται ως ποσοστό του ΑΕΠ, ενώ η ελληνική οικονομία επιτυγχάνει σταθερή οικονομική μεγέθυνση τα τελευταία χρόνια. Αυτό σημαίνει πως το δημοσιονομικό κόστος των δαπανών για άμυνα αυξάνεται και είναι αποτέλεσμα της ενεργής υλοποίησης εξοπλιστικών προγραμμάτων των ενόπλων δυνάμεων, όπως η απόκτηση φρεγατών τύπου *belhara* για το πολεμικό ναυτικό, η αναβάθμιση των μαχητικών αεροσκαφών κ.α., σε συνέχεια λοιπών εξορθολογιστικών δράσεων και μισθολογικών παρεμβάσεων στα στελέχη των ενόπλων δυνάμεων, παροχών στους στρατεύσιμους κ.α.

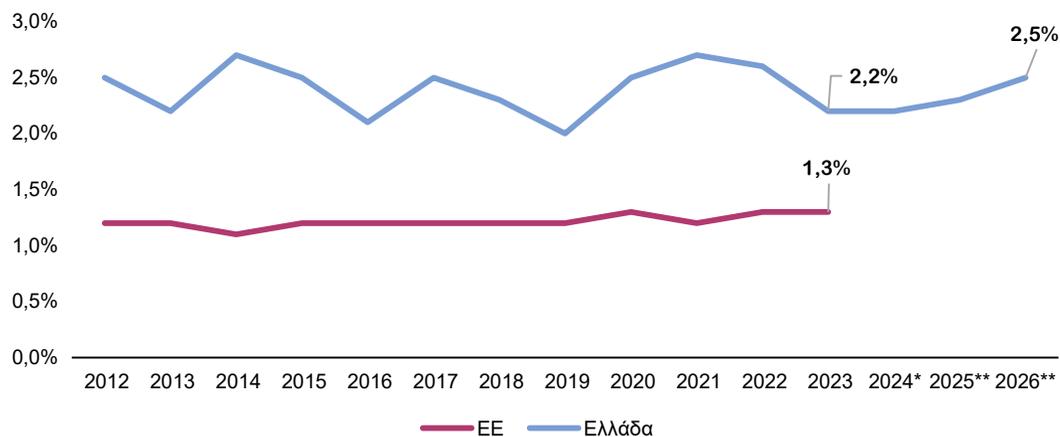
25. Άρθρο 26 του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «εξαιρετικές περιστάσεις εκτός του ελέγχου του κράτους-μέλους με σημαντικό αντίκτυπο στα δημόσια οικονομικά του, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θέτει σε κίνδυνο τη δημοσιονομική βιωσιμότητα μεσοπρόθεσμα»

26. JOIN (2025) 120 τελικό, Βρυξέλλες 19.3.2025

Ωστόσο, δεδομένου ότι η Ελλάδα διατηρεί το υψηλότερο ποσοστό δημοσίου χρέους προς ΑΕΠ στην ευρωζώνη, απαιτείται ιδιαίτερη δημοσιονομική σύνεση, ιδίως όσον αφορά τη δομή και την αποτελεσματικότητα των αμυντικών δαπανών. Η όποια ευελιξία θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί με προσοχή, ώστε να αποφευχθεί η υπονόμηση της μεσοπρόθεσμης βιωσιμότητας του χρέους την περίοδο ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής (2025-2028).

Διάγραμμα Β.15: Αμυντικές δαπάνες ΕΕ- Ελλάδας

Πηγές: Eurostat, ΥΠΕΘΟ, ΠΔΠ 2026-2029 (Νοέμβριος 2025)

* Εκτιμήσεις, ** Προβλέψεις

Ένθετο: Η ενσωμάτωση των νέων κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ελληνική έννομη τάξη – Τροποποίηση του νόμου για το δημόσιο λογιστικό (ν.4270/2014)

Στις 30 Απριλίου 2024 δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ τα νέα νομοθετικά κείμενα που διέπουν την οικονομική διακυβέρνηση στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, πρόκειται για:

α) τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1466/97 του Συμβουλίου.²⁷

β) τον Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.²⁸

γ) την Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου για την τροποποίηση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών-μελών.²⁹

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.5 της ως άνω Οδηγίας, «η Επιτροπή καταρτίζει ενδιάμεση έκθεση προόδου σχετικά με την εφαρμογή των κυριότερων διατάξεων της παρούσας οδηγίας βάσει των σχετικών πληροφοριών που παρέχονται από τα κράτη-μέλη, την οποία υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έως τις 30 Ιουνίου 2025». Η εν λόγω ενδιάμεση έκθεση δημοσιεύτηκε στις 16 Ιουλίου 2025.³⁰

Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 της εν λόγω Οδηγίας, «τα κράτη-μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωσή τους προς την παρούσα οδηγία έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025».

Συνακόλουθα, οι ελληνικές αρχές προκειμένου να προσαρμόσουν εγκαίρως το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο στις νέες ενωσιακές απαιτήσεις συνέστησαν τον Μάρτιο του 2024 σχετική ομάδα εργασίας, στην οποία συμμετείχαν κατά κύριο λόγο στελέχη του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ), καθώς επίσης και εκπρόσωποι του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του ΕΔΣ.³¹ Συγκεκριμένα, ως έργο της Ομάδας Εργασίας είχε τεθεί η μελέτη αναθεώρησης του θεσμικού πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας, στην βάση ιδίως: (α) των τρεχουσών εξελίξεων σε επίπεδο ΕΕ περί των νέων δημοσιονομικών κανόνων, (β) των αναγκών που έχουν προκύψει επί σειρά ετών ως προς την αναθεώρηση του σχετικού κανονιστικού θεσμικού πλαισίου και ιδίως του ν.4270/2014 και (γ) τυχόν αναγκάων προσαρμογών κανονιστικού ή οργανωτικού χαρακτήρα που κρίνεται ότι πρέπει να προβλεφθούν για το ΕΔΣ.

Ως αποτέλεσμα των εργασιών της ως άνω Ομάδας τέθηκε τον Ιούνιο του 2025 σε δημόσια διαβούλευση το νομοσχέδιο του ΥΠΕΘΟ με τίτλο:³² «Διασφάλιση δημοσιονομικής ισορροπίας: Μεταρρύθμιση πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης – Τροποποίηση ν.4270/2014 για την

27. Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024)

28. Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024).

29. Οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024)

30. European Commission, Interim Progress Report on the implementation of Council Directive 2024/1265/EU of 29 April 2024 amending Council Directive 2011/85/EU on requirements for budgetary frame, Institutional paper 323, July 2025

31. Πρόκειται για την απόφαση του ΥΠΕΘΟ με αριθμ. πρωτ. 44772/28.03.2024 (ΑΔΑ: 6Μ8ΛΗΗ-Ε4Β), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει (ΑΔΑ: ΡΞΕ9Η-ΣΩΖ και ΑΔΑ: ΨΛΙΕΗ-ΣΓΤ)

32. Δημόσια διαβούλευση νομοσχεδίου

ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 για την τροποποίηση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών-μελών και λοιπές διατάξεις».

Μετά την ολοκλήρωση της δημόσιας διαβούλευσης κατατέθηκε στα τέλη Ιουνίου το εν λόγω νομοσχέδιο στην Βουλή και έγινε νόμος του Κράτους στις αρχές Ιουλίου (ν.5217/2025, ΦΕΚ 120/Α/11.7.2025), τροποποιώντας το βασικό νόμο περί του δημοσίου λογιστικού (ν.4270/2014).³³ Σημειώνεται πως, κατά τη διάρκεια της συζήτησης του νομοσχεδίου στην Βουλή, η Πρόεδρος του ΕΔΣ είχε κληθεί στην μόνιμη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής προκειμένου να παρουσιάσει τις θέσεις της Αρχής.³⁴

Με το εν λόγω νομοσχέδιο τροποποιήθηκαν οι γενικές αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία ο νέος ενωσιακός κανόνας των καθαρών πρωτογενών δαπανών (net primary expenditures) σε αντικατάσταση του προηγούμενου για το διαρθρωτικό ισοζύγιο (structural balance). Σύμφωνα με τον νέο κανόνα, οι συνολικές δαπάνες του κράτους και των φορέων Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των ΟΤΑ, των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και των νομικών προσώπων του δημοσίου, αφαιρουμένων των τόκων, των δαπανών για προγράμματα της ΕΕ, οι οποίες καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων δαπανών & λοιπών προσωρινών δαπανών (πχ δαπανών για φυσικές καταστροφές), δεν θα πρέπει να αυξάνονται ταχύτερα από έναν συγκεκριμένο ρυθμό μεταβολής, όπως αυτός προσδιορίζεται στο τετραετές ΜΔΣ 2025-2028 (medium-term fiscal structural plan) και έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο³⁵, ανεξαρτήτως της πορείας των δημοσίων εσόδων που δεν συνδέονται με συγκεκριμένα ενεργητικά μέτρα πολιτικής (discretionary revenue measures).

Αυτό σημαίνει πως ο στόχος των δαπανών μεταβάλλεται μόνο εάν τα επιπλέον έσοδα αφορούν ενεργητικά μέτρα αύξησης των εσόδων, όπως είναι για παράδειγμα η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Αν όμως πρόκειται για έσοδα που προέρχονται, για παράδειγμα, από μία ευνοϊκή χρονιά στον τουρισμό ή από την αύξηση της κατανάλωσης, ο στόχος των δαπανών δεν μπορεί να αλλάξει. Κατά συνέπεια, σε περιόδους που η οικονομία αποδίδει καλύτερα του αναμενομένου τα επιπλέον έσοδα θα πρέπει είτε να αποπληρώνουν δημόσιο χρέος, είτε να αποταμιεύονται. Από την άλλη πλευρά, σε περιόδους υποαπόδοσης της οικονομίας δεν είναι αναγκαίο να ληφθούν περιοριστικά μέτρα εξοικονόμησης δαπανών και ο ρυθμός αύξησης των δαπανών μπορεί να παραμείνει ο ίδιος, ούτως ώστε να διευκολυνθεί η έξοδος της οικονομίας από την ύφεση. Με άλλα λόγια, ο κανόνας των καθαρών πρωτογενών δαπανών συμβάλλει στην αντι-κυκλική (counter-cyclical) άσκηση της δημοσιονομικής πολιτικής, ούτως ώστε να εξομαλύνονται οι διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου.

Σημειώνεται πως, παράλληλα με τον κανόνα των καθαρών πρωτογενών δαπανών, εξακολουθεί να ισχύει ο κανόνας που θέτει η Συνθήκη Λειτουργίας της ΕΕ για τη μη υπέρβαση του 3% του ΑΕΠ όσον αφορά το ονομαστικό δημοσιονομικό έλλειμμα, όπως επίσης και ο σχετικός κανόνας για το δημόσιο χρέος (<60% του ΑΕΠ). Επίσης, η δημοσιονομική θέση του πρωτογενούς ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης πρέπει να είναι πλεονασματική, σύμφωνα με το σχετικό εθνικό δημοσιονομικό κανόνα (άρθρο 34 παρ.1 εδάφιο δ του ν.4270/2014, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 33 του ν.5217/2025).

Παράλληλα, με τον εν λόγω νόμο, εισήχθησαν ρυθμίσεις με στόχο την αναβάθμιση του ΕΔΣ σε θεσμικό, οργανωτικό και επιχειρησιακό επίπεδο, προκειμένου να ανταποκριθεί με επιτυχία

33. Διαδικασία και ν.5217/2025 στην Βουλή των Ελλήνων, Ιούλιος 2025

34. Βλέπε τη σχετική παρέμβαση από το σημείο 21:20 και μετά του παρακάτω βίντεο

35. Σύσταση του Συμβουλίου, της 21ης Ιανουαρίου 2025, για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου και τον καθορισμό της πορείας των καθαρών δαπανών της Ελλάδας (ΕΕ C/2025/661, 10.2.2025)

στις αυξημένες απαιτήσεις για τους ανεξάρτητους δημοσιονομικούς θεσμούς που έθεσε το νέο δημοσιονομικό πλαίσιο. Συγκεκριμένα, οι κυριότερες αρμοδιότητες του ΕΔΣ, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά την τροποποίηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, αφορούν:

α) Την αξιολόγηση, τόσο εκ των προτέρων με σκοπό την υιοθέτηση όσο και εκ των υστέρων, των μακροοικονομικών προβλέψεων επί των οποίων βασίζονται το Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό - Διαρθρωτικό Σχέδιο (ΜΔΣ), ο Πολυετής Δημοσιονομικός Προγραμματισμός (ΠΔΠ), το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος (draft budgetary plan) και το προσχέδιο (ΠΚΠ) και σχέδιο του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού (ΚΠ).

β) Την αξιολόγηση, εκ των προτέρων και εκ των υστέρων, των δημοσιονομικών προβλέψεων επί των οποίων βασίζονται το ΜΔΣ, ο ΠΔΠ, το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος, το προσχέδιο και σχέδιο του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού.

γ) Την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τους αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες που ενσωματώνονται στο εθνικό πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης.

δ) Την αξιολόγηση των δημοσιονομικών στόχων, συμπεριλαμβανομένης της ανάλυσης βιωσιμότητας του χρέους.

ε) Την αξιολόγηση και ποσοτικοποίηση του δημοσιονομικού αντίκτυπου των προτάσεων που περιλαμβάνονται στα προγράμματα των πολιτικών κομμάτων.

στ) Την ανάλυση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών εξελίξεων που επηρεάζουν την οικονομική ανάπτυξη σε σχέση με δημογραφικούς παράγοντες και τους κινδύνους που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή.

ζ) Την αξιολόγηση της συνέπειας, της συνεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου.

Επισημαίνεται πως με τον εν λόγω νόμο προβλέπεται για πρώτη φορά η υποχρέωση του ΥΠΕΘΟ να προβεί σε διατύπωση εξηγήσεων, με τη μορφή της αιτιολόγησης της μη αποδοχής και της δημοσιοποίησης αυτής, εάν δεν κάνει δεκτές αξιολογήσεις ή γνωμοδοτήσεις του ΕΔΣ, αναφορικά ιδίως με τις μακροοικονομικές προβλέψεις, τη συμμόρφωση με τους αριθμητικούς δημοσιονομικούς κανόνες του εθνικού πλαισίου δημοσιονομικής διαχείρισης και με την αξιολόγηση του εθνικού δημοσιονομικού πλαισίου (comply or explain).

